

การใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์
กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

Using of The Student-Oriented Teaching Method on The Political Science
Program Students and The Others

ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์

ปี พ.ศ. 2557

ทุนวิจัยเงินรายได้ วิทยาลัยบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ชื่อเรื่อง การใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น
 นักวิจัย ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์
 สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 ปี 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่นของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อ ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อวิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ กับสาขาวิชาอื่นของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชากรที่ตอบแบบสอบถามเป็น นักศึกษาจำนวนทั้งหมด 182 คน แบ่งเป็นสังกัดสาขาวิชารัฐศาสตร์ 99 คน และสาขาวิชาอื่น จำนวน 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ซึ่งผลการศึกษตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์พบว่า ก่อนเรียน- หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 8.20 และ 12.05 กับของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียนคะแนน เฉลี่ย (μ) เท่ากับ 7.33 และ 11.01 โดยวัดความแตกต่างได้ร้อยละ 21.37 กับ ร้อยละ 20.44 ตามลำดับ และถึงแม้ โดยรวมจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความแตกต่าง เหล่านั้นสูงไม่เกินร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

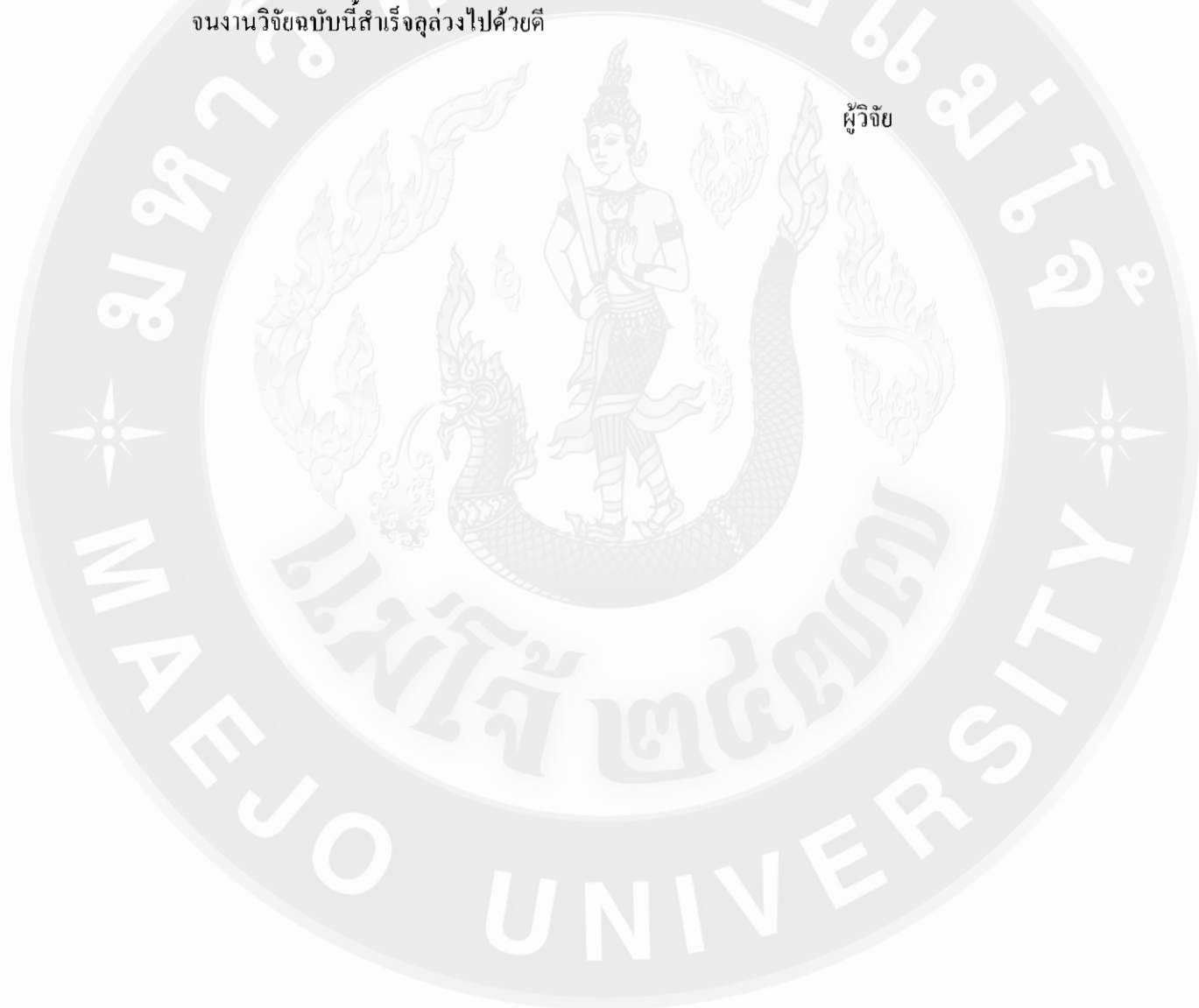
2. ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจ พอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.74$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และแม้จำแนกตาม สาขาวิชาที่เรียน พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นสูงกว่าของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.73$ กับ $\mu = 4.20$ และ $\sigma = 0.73$)

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	
B: 293042	เลขเรียกหนังสือ
I:	
0 มี.ค. 2558	
วันที่	ค.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยในชั้นเรียนนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากการสนับสนุน ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และกำลังใจจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยบริหารศาสตร์ที่สนับสนุนทุนวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ และ ขอขอบคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ และคุณวิทยากรปราชญ์ชาวบ้านที่มาร่วมเป็นประธานและรับเชิญมาเป็นวิทยากรในงานวันวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย และสุดท้ายขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย คือ คุณวัลลีย์ ฤกษ์ทอง ที่ร่วมทำวิจัยจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	7
แนวคิดการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	24
แนวคิดองค์การวิทยาลัยบริหารศาสตร์	34
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	53
แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
กรอบการวิจัย	71
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากร	72
เครื่องมือในการศึกษา	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของประชากร	93
ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	96
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	99
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุป	120
อภิปรายผล	121
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	127
ประวัติย่อผู้วิจัย	142

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	22
2 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ	94
3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามกลุ่มเรียน	94
4 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสาขาวิชา	95
5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภานา	96
6 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับ นักศึกษสาขาวิชาอื่น	97
7 แสดงความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษสาขาวิชาอื่น	98
8 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการเลือกใช่วิธีการสอนโดยรวมของนักศึกษสาขาวิชา รัฐศาสตร์กับนักศึกษสาขาวิชาอื่น	100
9 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการเลือกใช่วิธีการสอนของนักศึกษสาขาวิชารัฐศาสตร์ กับนักศึกษสาขาวิชาอื่น	101
10 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวมของนักศึกษ สาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษสาขาวิชาอื่น	102
11 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของนักศึกษสาขาวิชา รัฐศาสตร์กับนักศึกษสาขาวิชาอื่น	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

12 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม ด้านการเตรียมการสอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	106
13 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม ด้านการเตรียมการสอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับ นักศึกษาสาขาวิชาอื่น	107
14 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม ด้านการดำเนินการสอนของผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	109
15 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม ด้านการดำเนินการสอนของผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	111
16 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นด้าน บทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล โดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	114
17 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	
18 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ of วิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น	117

19 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น
 สำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวม
 5 ด้านของนักศึกษาระดับปริญญาตรีกับนักศึกษาระดับปริญญาโท

118

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

วิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sufficiency Economy and Sustainable Development) รหัส กข 321 จำนวน 3 หน่วยกิต 3 (2 – 2 – 1) ชั่วโมง เป็นวิชาเลือกเสรีสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 ทั้งจากสาขาวิชารัฐศาสตร์จำนวน 105 คน และสาขาอื่น ๆ อีกจำนวน 79 คน เลือกเรียน ผู้สอนคือ อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ โดยปีการศึกษา 2554 ภาคเรียนที่ 1 เปิดวันเวลาที่สอน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มเรียน 2 วัน ได้แก่ วันอังคาร เวลา 08.00 – 10.00 น. และ 10.00 – 12.00 น. และ วันศุกร์ เวลา 08.00 – 10.00 น. และ 10.00 – 12.00 น. สถานที่เรียน คือ ห้องสิงห์พลิน ชั้น 3 อาคารเทพพงษ์พานิช วิทยาลัยบริหารศาสตร์ วิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคำอธิบายรายวิชาที่มุ่งเน้นผู้เรียนได้ศึกษาความเป็นมา คุณลักษณะ เจื้อนไข และประเด็นสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นกรณีศึกษาตัวอย่างในบริบทของสังคมไทย โดยผู้สอนกำหนดวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ การเรียนการสอน 5 ข้อ ดังนี้

- 1) เพื่อเน้นผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของสังคมไทย
- 2) เพื่อเน้นผู้เรียนได้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทย
- 3) เพื่อเน้นผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของสังคมไทย
- 4) เพื่อเน้นผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้จากการศึกษามาใช้สำหรับการดำเนินชีวิตของตัวนักศึกษา และสร้างข้อเสนอแนะต่อการบริหาร โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนของนักศึกษา

5) มุ่งสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และประชาธิปไตยโดยเน้นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะสอดคล้องกับค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงที่มุ่งชี้ให้เห็นว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องอาศัยคุณสมบัติของการรู้จักพึ่งตนเอง การรู้จักอยู่อย่างพอเพียง การทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อ การมีทักษะการบริหารจัดการ การต่อสู้กับอุปสรรค การรู้จักแก้ปัญหา การรู้จักแสวงหาความรู้ การรู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การรู้จักการรวมกลุ่ม การทำงานร่วมกัน การอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลและการรู้จักการพัฒนาตนเอง เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้หากมีอยู่ในตัวผู้ใดแล้วย่อมทำให้ผู้นั้นมีความเจริญรุ่งเรือง ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวแม้จะฟังเหมือนเป็นเรื่องธรรมดา ๆ แต่คงจะไม่มีใครปฏิเสธว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นหรือเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ เพราะสิ่งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันเป็นหลักฐานอันประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่าเรามีคนที่ขาดคุณสมบัติเหล่านี้ในสังคมเป็นจำนวนมาก เช่น คนเกียจคร้าน ชอบเลี้ยงงาน คนไม่อดทน ขอมแพ้ง่าย ๆ ชอบสบาย ๆ ชอบรวยทางลัด คนเห่อเหิม ทะเยอทะยาน พวกวัตถุนิยม เห็นใครมีอะไรก็ต้องมีบ้าง โดยไม่รู้จักประมาณตน เป็นต้น

วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเกิดการพัฒนาแบบองค์รวมอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถทางด้านอารมณ์ ปลุกฝังให้ตระหนักในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้สูงสุดตามศักยภาพจุดประสงค์สำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ เมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แล้วผู้เรียนควรจะเปลี่ยนพฤติกรรมจากความไม่รู้เป็นรู้และรู้จริง จากทำไม่ได้ ทำไม่เป็นหรือไม่ได้เป็นทำเป็นจากไม่ชอบเป็นชอบ การจัดการเรียนรู้ จึงต้องให้ครบทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

- 1) การเน้นผู้เรียนมีความรู้ ความคิดในเรื่องที่เรียน/ศึกษา
- 2) การเน้นผู้เรียนมีทักษะ และกระบวนการในการเรียนรู้ด้วยการได้ลงมือปฏิบัติจริง
- 3) การเน้นผู้เรียนมีเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ด้วยการปลุกฝังควบคู่ไปกับการให้ความรู้ และการให้ลงมือปฏิบัติจริง

ตามตารางการเรียนรู้ที่แบ่งเป็น 16 สัปดาห์ในวิชานี้ นักศึกษาผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ทั้งกิจกรรมในห้องเรียน คือการทำใบงานเดี่ยว ใบ

งานกลุ่ม การนำเสนอผลการศึกษารายกลุ่ม รวมถึงการออกไปศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านเกิดของนักศึกษาที่มีกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนมานำเสนอในรูปของวิดิทัศน์ เพาเวอร์พอยต์ รายงานเดี่ยว ตลอดจนร่วมเวทีเสวนาวิชาการที่มีนักศึกษาและปราชญ์ชาวบ้านมาร่วมรายการ ซึ่งทุกคนจะมีส่วนร่วมในการจัดเวทีเสวนาและสอบถามคำถามต่าง ๆ และแสดงออกถึงหลักธรรมหรือคุณธรรมที่ได้จากการออกไปศึกษาสถานที่จริง และแสดงถึงวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย ในชีวิตประจำวันแบบง่าย ๆ ในช่วงอาทิตย์สุดท้าย โดยการจัดกิจกรรม “วันวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย” ด้วย แต่เนื่องจากมีผู้เรียนมีพื้นฐานและมาจากสาขาวิชาและคณะที่ต่างไปจากนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่สังกัดวิทยาลัยบริหารศาสตร์ จำนวน 99 คน ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นจากการสอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน่าจะมีความแตกต่างหรือใกล้เคียงกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นในประเด็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชานี้ในภาคการศึกษาและปีการศึกษาต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น
2. เพื่อวัดระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษา สาขาวิชาอื่นสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 25 ขึ้นไป และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ วิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษา สาขาวิชาอื่นอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ประชากร

นักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภาค การศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 รวม 182 คน แบ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์จำนวน 99 คน และนักศึกษาสาขาวิชาอื่นรวมจำนวน 83 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น

การใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการ พัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้วิธีการเรียนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

2.2.2 ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

3. ระยะเวลาข้อมูลการศึกษา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ศึกษาได้ใช้คำศัพท์เฉพาะในการศึกษาที่ต้องทำความเข้าใจให้ตรงกัน ดังนี้
วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน

นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์
ของวิทยาลัยบริหารศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอน
โดยการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 รวม 99 คน

นักศึกษาสาขาวิชาอื่น หมายถึง นักศึกษาสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
สิ่งแวดล้อม จำนวน 32 คน สาขาวิชาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำนวน 27 คน สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์เกษตรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 22 คน และนักศึกษาสาขาวิชา
การบัญชี จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 83 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่
ยั่งยืนที่สอนโดยการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลต่างระหว่างคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนและ
การทดสอบหลังเรียนของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบ
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยของผู้เรียน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด
มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดของผู้เรียนที่มีต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัยและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยวัดระดับความพึงพอใจใน 5 ระดับ
ได้แก่ 5 4 3 2 และ 1 หรือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแปลผลของค่าเฉลี่ย
ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง พึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน

- 1.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 1.2 มีความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้วิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น
- 1.3 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการเรียนของตนมากขึ้น
- 1.4 ได้เรียนรู้และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

2. ประโยชน์ต่อผู้สอน

- 2.1 มีเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2.2 มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้
- 2.3 ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนจัดการเรียนการสอนวิชานี้ต่อไป
- 2.4 เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชานี้ในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การรายงานการใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัยที่ใช้แนวทางในการศึกษา 5 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) แนวคิดการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3) แนวคิดองค์การวิทยาลัยบริหารศาสตร์ 4) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 5) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 6) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีการสอนในอดีตที่เน้นการเรียนการสอนแบบท่องจำและเรียนในตำราเรียนนั้นเป็นการเรียนที่แยกความเป็นจริงออกไปจากการเรียนรู้ ชีคครูเป็นสำคัญหรือตัวตั้ง เป็นการเรียนที่ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ขาดคุณลักษณะช่างสงสัยและใฝ่หาคำตอบ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และเมื่อเกิดปัญหาที่ไม่สามารถแก้ปัญหาที่สมเหตุสมผลเท่าที่ควร อีกทั้งยังไม่มีความคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลที่ดีพอ ทำให้รับเอาค่านิยมที่ไม่เหมาะสมมาปฏิบัติ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ต้องเร่งทำเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถช่วยประเทศชาติยึดหลักในเวทีโลกได้ โดยการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งจะเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ความหมาย

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนคิด เก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้, 2542, หน้า 7)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดโดยมีจุดเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งผู้ได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น มีใจจดจ่อผูกพัน และมีปริมาณ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มากขึ้น โดยต้องสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (ทิตสนา เขมมณี, 2542, หน้า 4 - 6)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2543, หน้า 31)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (Process) สร้างความรู้ (Construct) ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Participation) มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายเป็นวิธีการให้อำนาจแก่ผู้เรียน (Learner empowerment) ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long life learning) (รังรอง หงส์รัตน์, 2543, หน้า 16)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ รวบรวมความรู้ ฝึกปฏิบัติ และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีบทบาท และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ และอำนวยความสะดวก (พนบวรณ วุฒิสาร, 2544, หน้า 3)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนได้ตามมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 5)

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนแบบร่วมมือกันของครูกับผู้เรียน ครูจะสนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ ปลุกเร้า และเสริมแรงผู้เรียน ให้ฝึกทักษะ คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการ ค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาตนเอง โดยใช้กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ ที่เหมาะสม กิจกรรมที่จัดมีลักษณะที่หลากหลายตามความต้องการ ความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล กิจกรรมจะเป็นไปอย่างมีอรรถรส ไม่เบื่อหน่าย ปลุกฝังคุณธรรม และพัฒนานิสัยอันดี เช่น การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น รู้กติกาของสังคม ขอมรับผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมจะไม่จำกัดสถานที่ หรือแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับวิถีชีวิต (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543, หน้า 19; เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2541, หน้า 109; ประเวศ วะสี อ้างใน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543, หน้า ก)

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับหลักสูตร สภาพแวดล้อม ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ทั้งการแสวงหาความรู้ รวบรวมข้อมูลฝึกปฏิบัติ สร้างสรรค์องค์ความรู้ตามความถนัดตนเอง ด้วยวิธีการ กระบวนการ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ และอำนวยความสะดวก

2. ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผู้สรุปและรวบรวมลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

กรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 5) ได้รวบรวมลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพอสรุปได้ 8 ประเด็น ดังนี้

- 3.1 มีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกัน เคารพในศักดิ์ศรีของกันและกัน
- 3.2 เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้กระทำจริง
- 3.3 ไม่ควรมีบรรยากาศของการใช้อำนาจ ช่มชู้ หลีกเลี่ยงการลงโทษจุดด้อย ชื่นชมในจุดเด่น
- 3.4 หลีกเลี่ยงในการให้ทำตามแผน ในกรณีที่ต้องการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
- 3.5 เสริมศักยภาพของแต่ละคนให้มากที่สุด จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย
- 3.6 เน้นการมีส่วนร่วม ครูเป็นเพียงผู้จัดกิจกรรม เป็นที่ปรึกษาและร่วมประเมินผล
- 3.7 เน้นการทดสอบเพื่อพัฒนาศักยภาพ เท่ากับการทดสอบเพื่อผ่านจุดประสงค์
- 3.8 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกในสิ่งที่เขาพอใจที่จะศึกษาเพื่อบรรลุจุดประสงค์

พิมพ์พันธ์ เตชะอุปต์ (2544, หน้า 4) ได้ชี้ให้เห็นถึงการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง (Construction)
- 2) ผู้สอนใช้ทักษะกระบวนการ (Process) คือกระบวนการผลิต (Think Process) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 3) ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง (Participatory Learning) ลงมือคิด ปฏิบัติ สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ทั้งสมาชิกภายในกลุ่ม และสมาชิกระหว่างกลุ่ม
- 4) ผู้สอนสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศกายภาพและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข (Happy Learning)
- 5) ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระ ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment)
- 6) ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Application)
- 7) ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือเป็นผู้จัดประสบการณ์ รวมทั้งสื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง

สมพงษ์ พละสุรย์ (นภาพร พงษ์สุวรรณ, 2545 หน้า 12) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักตนเอง รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักพึ่งพาอาศัยกัน รู้วิธีศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และศึกษาหาความรู้ร่วมกับผู้อื่น รู้จักประเมินตนเอง และยอมรับผลการประเมินจากผู้อื่น
- 2) เน้นการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการจัดกิจกรรมตามความสนใจให้วางแผนการเรียนรู้ร่วมกันให้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เพื่อค้นหาคำตอบและสรุปความรู้ด้วยตนเอง เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้แต่ละคนพัฒนาตามศักยภาพของตน ฝึกให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี และเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของชีวิตจริง
- 3) จัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่ใกล้ตัวจนถึงสังคมโลก เช่น สภาพปัญหาในชุมชน การประกอบอาชีพในชุมชน ฯลฯ และการประเมินผลตามสภาพจริง โดยเน้นความสำเร็จของผู้เรียน พิจารณาตัวบ่งชี้พฤติกรรม คุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

สรุปได้ว่าหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรมีลักษณะ ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) โคนกันคว่ำหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทำความเข้าใจ และสร้างสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเอง ค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง

2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดทำ และแสดงออก (Performance) เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างผลงาน

3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือกลุ่ม (Interaction) ได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้และปฏิบัติอย่างมีขั้นตอน หรือเป็นกระบวนการ (Process)

5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลงานจากการปฏิบัติ (Product)

6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อน (Assessment)

7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (Application)

สรุปแล้วลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย ผู้เรียนและครูมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

3. แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (หมวด 4) เป็นพื้นฐานในการศึกษา ค้นคว้า และพิจารณาเลือกใช้รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 6) มีดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นการรู้จักข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ช่วยให้ครูผู้สอนมีข้อมูลสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบคือ ธรรมชาติของผู้เรียน ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เดิมวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ และการบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

3.4 การออกแบบการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรและเชื่อมโยงบูรณาการระหว่างกลุ่มวิชา โดยใช้ผลการเรียนรู้ที่กำหนดเป็นหลัก และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.5 การออกแบบการวัดและประเมินตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เพื่อสะท้อนภาพให้เห็นชัดเจนและแน่นอนว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างไร ทำให้ได้ข้อมูลของผู้เรียนรอบด้านที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อให้ประกอบการตัดสินใจตัดสินผู้เรียนได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4. หลักการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบความสำเร็จได้ ผู้สอนต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนในพื้นฐานซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ประเด็น (ชนาธิป ฉัตรภูมิ, 2544) ดังนี้

4.1 ปัจจัยทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive and Meta Cognitive Factors) ต้องเข้าใจว่าธรรมชาติของการเรียนรู้นั้น หากเป็นการเรียนในวิชาที่ยู่ยากซับซ้อน ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จได้อย่างมาก ถ้าได้รับข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น และได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้รู้ โดยจะให้ผู้เรียนมีฐานความรู้แน่นและพร้อมจะนำความรู้เหล่านั้นไปเชื่อมต่อกับความรู้ใหม่ ๆ ที่จะใช้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ปัจจัยทางสังคมและการพัฒนา (Developmental and Social Factors) พัฒนาการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามโอกาสและประสบการณ์ ผู้เรียนที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับชุมชนได้สื่อสารกับผู้อื่นอยู่บ่อยครั้ง รวมทั้งผู้ที่มีโอกาสและความพร้อมทางอุปกรณ์การเรียนและเทคโนโลยีมากกว่าย่อมมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้และประสบความสำเร็จทางการเรียนมากกว่าผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสและประสบการณ์เหล่านี้

4.3 ปัจจัยด้านแรงจูงใจและลักษณะนิสัย (Motivational and Affective Factors) ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้คือ ผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นต่อการค้นหาความรู้ ซึ่งความกระตือรือร้นนั้นเป็นส่วนนิสัยส่วนตัวของผู้เรียนเอง แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก ครูจะต้องค้นหาว่าสิ่งใดช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนแต่ละคนได้ หากหาพบจะทำให้ให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จทางการเรียนรู้น่าขึ้น

4.4 ปัจจัยที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (Individual Differences Factors) ต้องทำความเข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีความสามารถ แนวคิดและกลวิธีในการเรียนที่ต่างกันอาจเป็นผลมาจากพื้นฐานทางภาษาสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 50 – 52) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับประชากรในยุคโลกาภิวัตน์ และเพื่อให้การเรียนรู้ เป็นไปอย่างได้ผล ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1) การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงมีบทบาท รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่ง เดียว ประสบการณ์ความรู้ตึกนิกคิของแต่ละบุคคล ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

3) การเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและ สามารถใช้การเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองนั้น มีส่วน ทำให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

4) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะ ในเรื่องนี้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ

5) การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ความเชื่อในหลักการเรียนรู้ทั้ง 5 ประการ ดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่หลักการจัดกระบวนการ การเรียนรู้แก่ผู้เรียนมี 5 ประเด็น (ธนุ อุททิกุล, 2542 หน้า 12) ดังนี้

1) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการ เรียนการสอนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดความพร้อม และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

2) บัคกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุย ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ สามารถอยู่ร่วมสังคมนับร่วมกับผู้อื่นได้ดี

3) บัคการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ การเรียนรู้โดยสอนพยายามจัดการสอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียนและเกิดความความคงทนของความรู้

4) เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งพิจารณาถึงผลงานแต่เพียง อย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการ

5) เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริง และพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

5. เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การใช้เทคนิควิธีการใดในการจัดการเรียนรู้นั้นครูผู้สอนต้องเลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน เพื่อให้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 51 - 52) ได้เสนอสิ่งที่ครูต้องนำมาพิจารณา เพื่อใช้ประกอบการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรเป็นข้อมูลที่สามารถแนะครูให้สามารถเลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม จุดประสงค์ควรบอกครูได้ว่าจะนำเทคนิคใดมาใช้จึงจะเหมาะสม

5.2 ความต้องการ ประสบการณ์ และระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน ข้อมูลสำหรับที่ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจ คือข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสม ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครูผู้สอนควรนำมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

5.2.1 ความสามารถทางสติปัญญา (Learning Abilities)

5.2.2 วิธีการเรียน (Styles Learning)

5.2.3 ประสบการณ์เดิม (Back Ground of Experience)

5.2.4 บริบทและบรรยากาศในการเรียนการสอน

5.2.5 ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของครู

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 15 - 52) ได้เสนอเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 8 วิธี ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้ทางอ้อม (Indirect Instruction)

ตัวอย่างเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ทางอ้อม ได้แก่ การเรียนแบบสืบค้น (Inquiry) แบบค้นพบ (Discovery) แบบแก้ปัญห (Problem Solving) แบบสร้างแผนผังความคิด (Concept Mapping) แบบตั้งคำถาม (Questioning)

1.1) การจัดการเรียนรู้แบบสืบค้น (Inquiry Instruction) เป็นการสอนโดยใช้คำถามที่มีความหมาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสืบค้นในประเด็นที่กำหนด เน้นการให้ผู้เรียนรับผิดชอบ

การเรียนรู้ของตนเอง ขั้นตอน กระบวนการสืบค้นมี 5 ขั้นตอน คือ กำหนดปัญหา กำหนดสมมุติฐาน รวบรวมข้อมูล ทดสอบสมมุติฐาน สร้างข้อสรุป

1.2) การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนศึกษาค้นพบข้อความรู้และขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนคือครูกำหนดประเด็นหรือข้อมูลที่จะให้ผู้เรียนศึกษา และข้อสรุปที่ต้องการให้เขาสร้างขึ้นจากประสบการณ์การเรียนรู้ของเขา ระบุลำดับรูปแบบเหตุการณ์ที่ประกอบเป็นเนื้อหา วิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ของรูปแบบเหตุการณ์ สรุปเป็นประโยคที่สมบูรณ์ และพิสูจน์ว่าการสรุปนั้นถูกต้อง

1.3) การจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา (Problem-Solving) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการ โดยอาศัยแนวคิดแก้ปัญหาด้วย การนำเอาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย (Deductive) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้จากกฎเกณฑ์ไปหาความจริง ย่อมาผสมผสานกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้จากตัวอย่างส่วนย่อยมาหากฎเกณฑ์ การรวมกระบวนการคิดทั้ง 2 แบบเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา

1.4) การเรียนแบบสร้างแผนผังความคิด (Concept Mapping) เป็นการฝึกทำให้ผู้เรียนจัดกลุ่มความคิดรวบยอดของตน เพื่อให้เห็นภาพรวมของความคิด เห็นความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเป็นภาพ สามารถเก็บหน่วยความจำได้ง่าย

1.5) การตั้งคำถาม (Questioning) เป็นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่สำคัญก่อให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยพัฒนากระบวนการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจ และสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการเรียนรู้ การคิด และการจัดการเรียนรู้

2) การศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Study)

การศึกษาเป็นรายบุคคล เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครู หรือผู้เรียนเป็นผู้กำหนดหัวข้อปัญหา หรือโครงการตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องศึกษา วิเคราะห์ สรุปอ้างอิง และสรุปข้อความรู้บนพื้นฐานของการวิเคราะห์และประเมินผลกระบวนการ ครูต้องใช้เทคนิคการประเมินในด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการตรวจแก้งาน โดยใส่ไว้ในสื่อที่ผู้เรียนใช้ หรือใช้ร่วมกันไปกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน กิจกรรมที่ครูสามารถเลือกใช้ให้ผู้เรียนปฏิบัติในการศึกษาเป็นรายบุคคล มีดังนี้

2.1) รายงาน

2.2) การระดมพลังสมอง

2.3) การค้นคว้าอย่างอิสระ

- 2.4) เรียงความ
- 2.5) การแก้ปัญหา
- 2.6) การเรียนเสริม
- 2.7) โครงการงาน
- 2.8) การตัดสินใจ
- 2.9) ศูนย์การเรียนรู้
- 2.10) แบบจำลอง
- 2.11) คู่สัญญา
- 2.12) ชุดการเรียนรู้
- 2.13) การทำนิตยสาร
- 2.14) การมอบหมายงานเป็นรายบุคคล
- 2.15) เกม
- 2.16) ชุดการสอน
- 2.17) การสืบค้น
- 2.18) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3) การจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยี (Technology-Related Instruction) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี มีดังนี้

3.1) ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) คือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่บรรจุกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถทำงานด้วยสื่อที่จัดไว้ให้อย่างอิสระด้วยตนเอง เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ครูสามารถแยกเนื้อหาวิชาหรือหลักสูตรออกเป็นส่วน ๆ จัดแต่ละส่วนไว้ศูนย์ต่าง ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจ ศูนย์เหล่านี้จัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สำหรับผู้เรียนที่จะเรียน เพราะเมื่อทำกิจกรรมที่กำหนดเสร็จ ศูนย์สามารถจัดให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนทันที

3.2) ชุดการสอน (Instruction Package) คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบและจัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและวัสดุอุปกรณ์ โดยกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับการรวบรวมไว้เป็นระเบียบในกล่องเพื่อเตรียมไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมด ชุดการสอนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ชุดการสอนรายบุคคล ชุดการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มย่อย ชุดการสอนประกอบการบรรยายของครู

3.3) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) วิธีสอนนี้มุ่งที่จะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ให้อยู่ในฐานะสื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างมี

ระบบโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ในสภาพการณ์และเนื้อหาวิชาที่มีความเหมาะสมกับวุฒิภาวะทางการรับรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนได้ทราบผลแห่งการทำการกิจกรรมทันที และผู้เรียนได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีหลายลักษณะ เช่น ใช้เพื่อการทดสอบ การแก้ปัญหา การสนทนา การสาธิต การสืบค้น

3.4) บทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Text) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตน ด้วยการทำการกิจกรรมตามลำดับขั้นทีละขั้น โดยได้รับผลตอบทันที ก้าวหน้าตามความสามารถ และความสะดวกของแต่ละบุคคล

4) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Instruction)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง เน้นการอภิปราย การแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถาม - ตอบ และการทำงานกลุ่มย่อยแบบร่วมมือกัน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิกิริยาและตอบสนองต่อความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นของครูและเพื่อน ๆ ผู้เรียนจะได้ฝึกการจัดระบบความคิด การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และการพัฒนาทักษะทางสังคม กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วย การอภิปราย คู่คิด การระดมพลังสมอง Buzzing กระบวนการแก้ปัญหา กลุ่มตัว การฝึกปฏิบัติกลุ่มเอกฉันท์

4.1) การอภิปราย เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์ และการตีความของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของการแสดงความคิดเห็น และตระหนักในคุณค่าของบทบาทกลุ่มที่มีผลต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของตนและผู้อื่น

4.2) คู่คิด เป็นการสอนที่ครูตั้งประเด็น หรือโจทย์คำถามแล้วให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองสัก 1 - 2 นาที จากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผลัดกันเล่าความคิดหรือคำตอบของตนเองให้เพื่อนฟัง จนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องต้องกัน แล้วให้แต่ละคู่ไปเล่าให้ผู้อื่น ๆ 2 - 3 คู่ฟังหรือคู่อาจสลับบางคู่มารายงานหน้าชั้น

4.3) การระดมพลังสมอง เป็นวิธีการสอนที่กระตุ้นผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น จุดมุ่งหมายคือ สร้างความคิดจำนวนมาก ๆ เพื่อคัดสรรคุณค่าหรือแสดงความหมายด้วยความเข้าใจว่าอาจนำประเด็นนี้มาศึกษากันจริงจึงภายหลัง การระดมพลังสมองจะช่วยลดความกดดัน เพราะไม่ต้องหาคำตอบที่ถูกต้องทันทีแต่จะปล่อยให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพของตน ส่งเสริมการแสดงออกที่อิสระ และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่หาคำตอบไม่ได้

4.4) Buzzing เป็นเทคนิคการแบ่งกลุ่มเร็ว ๆ ง่าย ๆ ตามสถานการณ์เพื่อค้นหาคำตอบของปัญหา โดยครูเสนอประเด็นให้กลุ่มอภิปราย และแสดงความเห็นในเชิงสนับสนุนหรือคัดค้านข้อคำตอบที่เป็นไปได้ทุกคำตอบ และได้ความเห็นที่เป็นเอกฉันท์ในเวลาประมาณ 5 - 10 นาที

4.5) กระบวนการแก้ปัญหา เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้หาคำตอบอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผู้เข้าร่วมในกระบวนการจะนิยามปัญหา ระดมพลังสมองเพื่อหาสาเหตุของปัญหา เลือกสาเหตุที่สำคัญมากที่สุด ระดมพลังสมองเพื่อหาทางแก้ไข กำหนดทางเลือกต่าง ๆ พร้อมด้วยเหตุผลที่สนับสนุนหรือคัดค้าน เลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและตัดสินใจว่าจะนำไปใช้เมื่อไร อย่างไร

4.6) กลุ่มตัว เป็นวิธีการสอนเพื่อช่วยผู้เรียนที่ต้องการทบทวนหรือเรียนเพิ่มเติม หรือผู้ที่ต้องการได้รับประโยชน์จากการเรียนเสริม ผู้นำกลุ่มอาจเป็นครูหรือผู้เรียนก็ได้

4.7) การฝึกปฏิบัติการ เช่น การสอนแบบทดลอง โครงการ หรือการปฏิบัติ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ และค้นพบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4.8) กลุ่มเอกฉันท์ 1 - 3 - 6 วิธีการสอนนี้ผู้เรียนจะบันทึกความคิดเห็นส่วนตัวของตนที่มีต่อประเด็นปัญหาที่กำหนดแล้วไปรวมกลุ่ม 3 คน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็น ถัดจากนั้นกลุ่ม 2 คน 3 กลุ่ม จะมารวมกันเพื่อหาข้อตกลงของกลุ่มอีกครั้ง ก่อนรายงานหน้าชั้น

5) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Instruction)

วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งทางด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละบุคคล และกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตน และได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำมาปรับความรู้ เจตคติ และค่านิยมของตน เทคนิควิธีสอนที่จัดเป็นการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ประกอบด้วย

5.1) เกม (Game) เป็นวิธีที่ผู้สอนจะสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียน ภายใต้อข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ด้วย

5.2) กรณีตัวอย่าง (Case Study) เป็นวิธีการสอน ซึ่งใช้กรณีเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ มาดัดแปลง และใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนให้ศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และฝึกฝนหาทางแก้ปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลซึ่งกันและกัน การนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง และช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น

5.3) สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง หรือสร้างเสริมสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ได้รับจนเกินไป

5.4) ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียน หรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงต้องพยายามแสดงให้สมบทบาทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำอาณัติภาพและความรู้สึกนึกคิดของคนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจในความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ๆ ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจ นอกจากนั้นการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสดแสดงละครร่วมกัน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

5.5) บทบาทสมมติ (Role-Play) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทนั้นตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็นหลัก

6) การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่มเทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ มีดังนี้

6.1) ปริสนาความคิด เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และการถ่ายทอดความรู้ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เทคนิคนี้ใช้กันมากในรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเนื้อหาวิชาจากตำราเรียน (เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย) ขั้นตอนกิจกรรมประกอบด้วย ครูแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เท่ากับจำนวนสมาชิกกลุ่ม จัดผู้เรียนโดยให้มีความสามารถละกัน เรียกว่ากลุ่มบ้าน แล้วมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาหัวข้อที่ต่างกัน ผู้เรียนที่ได้รับหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มมานั่งด้วยกันเพื่อทำงาน และศึกษาร่วมกันในหัวข้อดังกล่าว เรียกว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สมาชิกแต่ละคนออกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลับไปกลุ่มเดิมของตน ผลัดกันอธิบายเพื่อถ่ายทอดความรู้ที่ตนศึกษาให้เพื่อนฟังจนครบทุกหัวข้อ และขั้นตอนสุดท้ายครูทดสอบเนื้อหาที่ศึกษาแล้วให้คะแนนรายบุคคล

6.2) ปริสนาความคิด 2 เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นจากเทคนิคเดิม โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนช่วยเหลือกันและพึ่งพากันในกลุ่มมากขึ้น กระบวนการของการทำงาน

เหมือนเดิมทุกประการเพียงแต่ในช่วงของการประเมินผล ครูจะนำคะแนนทุกคนในกลุ่มมาร่วมกันเป็นคะแนนกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมหรือค่าเฉลี่ยสูงสุดจะติดประกาศไว้ที่ป้ายประกาศของห้อง

สรุปได้ว่าเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นการใช้เทคนิควิธีการใดในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องเลือกเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน เพื่อให้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

6. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 97 – 99) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจะต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

6.1 องค์ประกอบด้านกิจกรรม

6.1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดีจะบอกถึงสิ่งที่คาดหวังจะให้ผู้เรียนได้รับ แต่หากครูไม่เชื่อมโยงจุดประสงค์กับเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม ครูจะไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้

6.1.2 ผู้เรียน

ข้อมูลสำคัญที่ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสม ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่ควรนำมาพิจารณาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้นี้ประกอบด้วย

1) ความสามารถทางสติปัญญา (Learning Abilities) ครูควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มผู้เรียนที่จะสอน โดยอาจศึกษาจากระเบียนสะสม หรือผลการเรียนที่ผ่านมา หรืออาจดูจากคะแนนทดสอบรายบุคคล ความรู้ความสามารถของผู้เรียน และสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังจะเรียนรู้ในอนาคต คือข้อมูลสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องศึกษาเพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2) วิธีการเรียน (Learning Styles) ผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการในการเรียนที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีวิธีการเรียนลักษณะที่ต่างกันออกไป บางคนชอบการแข่งขัน บางคนชอบสนทนาโต้ตอบสิ่งที่เสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอน บางคนเรียนได้ดีด้วยวิธีแก้ปัญหา บางคนชอบฟัง บางคนชอบอ่าน ครูจะรู้ว่าผู้เรียนบางคนเรียนได้ดีด้วยวิธีการสอนทางตรง (Direct Teaching Methods) เช่น การบรรยาย การท่องจำ บางคนเรียนได้ดีใน

สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ข้อความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนเหล่านี้จะช่วย
ให้ครูสามารถเลือกเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมได้

3) ประสบการณ์เดิม (Background of Experience) เป็นส่วนสำคัญที่
จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น หากผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานก็จะเรียนได้เข้าใจรวดเร็ว
เนื่องจากเห็นความสัมพันธ์ของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ครูผู้สอนสามารถทราบข้อมูลความรู้
พื้นฐานเดิมของผู้เรียนได้จากผลการเรียนในช่วงโมกก่อน ๆ หรือจากการทดสอบก่อนสอบ

6.1.3 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียน

เป็นสิ่งมีอิทธิพลต่อเทคนิควิธีการสอน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศนี้
หมายรวมถึงทั้งในห้องเรียน ในสถานศึกษา และในชุมชน ครูต้องมีข้อมูลว่ามีแหล่งวิทยาการ
ใดบ้างที่ครูจะใช้สำคัญ ๆ หรือครูมีเวลาและสถานที่เหมาะสมเพียงใด

6.1.4 เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ครูมืออาชีพจะสอน โดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายใน
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ใน
การสอนแต่ละครั้งครูผู้สอนอาจใช้เทคนิควิธีการสอนหลาย ๆ วิธีประกอบกัน เช่น การนำเสนอ
ภาพเหตุการณ์ การบรรยาย การใช้คำถาม การสาธิต และการทำงานกลุ่ม แผนการสอนหนึ่งแผน
ที่รวมวิธีการสอนหลาย ๆ วิธี เช่น การสืบค้น การอภิปราย การถาม – ตอบ การฝึกปฏิบัติ โดยมีครู
คอยให้คำปรึกษา และการให้ทำงานอย่างเป็นอิสระจะสนองความต้องการผู้เรียน และมีประสิทธิภาพ
มากกว่าแผนการสอนที่เน้นวิธีการสอนวิธีเดียว

6.2 องค์ประกอบด้านการจัดวิทยุในกิจกรรมการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 26 – 27) ได้กำหนดขั้นตอนในการพิจารณา
คัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการคัดเลือกกิจกรรม ผู้สอนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านจิตวิทยา
ที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจประการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคน
จะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ต้องให้โอกาสกับผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้โดยการ
ค้นพบด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การบูรณาการ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 1 รวมถึง
สถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นการบูรณาการ
ความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม และพร้อมที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแสวงหาความรู้ต่อไป

ขั้นที่ 3 การถ่ายโยงความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมทั้งด้าน
ความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ค่านิยม เพื่อประยุกต์ใช้ในการแสวงหาความรู้ต่อไป

7. วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูผู้สอนที่ใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายกระบวนการเรียนการสอนและผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีผลการวิจัยใดที่บ่งชี้ว่า วิธีใดดีที่สุด เพราะวิธีสอนแต่ละวิธีต่างก็มีลักษณะเด่นและข้อจำกัดในตัวเอง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกแนะนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์เนื้อหา รวมทั้งความสามารถ ความสนใจและวิธีการเรียนของผู้เรียนด้วย ซึ่งเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
1. กระบวนการสืบค้น (Inquiry Process)	- การศึกษาค้นคว้า - การเรียนรู้กระบวนการ - การตัดสินใจ - ความคิดสร้างสรรค์	ศึกษาค้นคว้าเพื่อสืบค้นข้อความรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนแบบค้นพบ (Discovery Learning)	- การสังเกต การสืบค้น - การให้เหตุผล การอ้างอิง - การสร้างสมมติฐาน	ศึกษา ค้นพบข้อความรู้ และขั้นตอน การเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. การเรียนแบบแก้ปัญหา (Problem – solving)	- การศึกษาค้นคว้า - การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าข้อมูล - การลงข้อมูล - การแก้ปัญหา	ศึกษา แก้ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการและฝึกทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญด้วยตนเอง
4. การศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Study)	- การศึกษาค้นคว้าข้อความรู้ - การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ - ความรับผิดชอบ	เรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับความรู้ความสามารถของตน มีการแก้ไขฝึกซ้ำเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญ
5. การจัดการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี (Technology Related Instruction)	- การตอบคำถาม - การแก้ปัญหา - การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	เรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับความรู้ความสามารถของตน มีการแก้ไขฝึกซ้ำเพื่อสร้างความรู้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
ประกอบด้วย - ศูนย์การเรียนรู้ - ชุดการสอน - บทเรียนสำเร็จรูป - คอมพิวเตอร์ช่วยสอน	- การเรียนรู้ที่ต้องการผลการเรียนรู้ทันที - การเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน	ความเข้าใจและความเชี่ยวชาญ
6. กรณีศึกษา (Case Studies)	- การค้นคว้าหาความรู้ - การอภิปราย - การวิเคราะห์ - การแก้ปัญหา	ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจแล้วตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา
7. การอภิปรายกลุ่มใหญ่ (Whole – Class Discussion)	- การแสดงความคิดเห็น - การวิเคราะห์ - การตีความ - การสื่อความหมาย - ความริเริ่มสร้างสรรค์ - ความสรุปความ	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีบทบาทมีส่วนร่วมในการสร้างข้อความรู้
8. การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)	- กระบวนการกลุ่ม - การสื่อสาร - ความรับผิดชอบร่วมกัน - ทักษะทางสังคม - การแก้ปัญหา - การคิดแบบหลากหลาย - การสร้างบรรยากาศทำงานร่วมกัน	ได้เรียนรู้บทบาทสมาชิกกลุ่ม มีบทบาทหน้าที่ รู้จักการไว้วางใจ ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกกลุ่ม และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม
9. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)	- การนำเสนอความคิด - ประสพการณ์ - การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ - กระบวนการกลุ่ม	มีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น หรือปฏิบัติจนได้ข้อสรุป

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เทคนิค/วิธีการสอน	ทักษะ/พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
10. การเรียนการสอนแบบ (Storyline Method)	- การค้นคว้าหาความรู้ - การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง - ทักษะทางสังคม - กระบวนการกลุ่ม - การสื่อสาร - การแก้ปัญหา	มีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งทาง ด้านร่างกาย จิตใจและการคิด ดำเนินการทุกอย่างด้วยตนเอง ทั้งในห้องเรียนและสถานการณ์ จริง ศึกษาปฏิบัติด้วยตนเอง ทุกเรื่อง ร่วมแรงร่วมใจด้วย ความเต็มใจ

ที่มา : (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, ม.ป.ป., หน้า 67 – 30)

สรุปได้ว่าการเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรใช้ดุลยพินิจพิจารณาเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาที่สอน เนื้อหาที่เรียน และจุดประสงค์ที่ต้องการ เพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงเป็นผู้ปฏิบัติ หรือรู้จริงจากการปฏิบัติ

แนวคิดการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. ความหมาย

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มาจากคำ 2 คำ คือ การจัดการศึกษากับอุดมศึกษาจึงขอแยกบทวนความหมาย 2 ส่วนก่อนนำมาผสมกันในการสรุปดังนี้

การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ อาศัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยอาศัยทรัพยากรการบริหาร อันได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ประสิทธิภาพที่จะสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ ซึ่งอาศัยการวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม (สุทิน หินแปง, 2550, หน้า 7)

การจัดการศึกษา หมายถึง การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ในสังคม ร่วมผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและถาวร (เจริญ แสงบุญ, 2552, หน้า 6)

การจัดการศึกษา หมายถึง เรื่องของการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่ละคน และเป็นการลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2542, หน้า 3)

อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับหนึ่งมีหน้าที่สำคัญในการผลิตกำลังคน ระดับกลาง และระดับสูง สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ค้นคว้า วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา, 2542, หน้า 9)

อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท เอก และประกาศนียบัตร วิชาเฉพาะในมหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบันทหาร ตำรวจหรือสถาบันชั้นสูงอื่น ๆ ได้แก่ ปวช. ปวส.และการศึกษาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545, หน้า 7)

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง เรื่องที่สังคม และผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดขึ้นได้ บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้นการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาหลักสูตรระดับอนุปริญญาถึงระดับปริญญาตรี

2. วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเหมือนการจัดการศึกษาทั่วไปที่มุ่งเป้าหมายระยะยาวสำหรับการพัฒนาของแต่ละบุคคล และการพัฒนาสังคม โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลายประการ ดังนี้

2.1 ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ หรือตามโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่า สถานศึกษา มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษา ปฐมวัย ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

2.2 ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษามาก่อน ที่มีอยู่หลากหลาย การจัดการศึกษาลักษณะนี้มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจหรือสติปัญญา

การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น สถานศึกษาสอนคนตาบอด สถานศึกษาศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่นนอกกรอบ และตามอัตราค่า เช่น ศูนย์การเรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

2.3 ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์นี้มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์วิจัยระดับสูงมุ่งคิดค้นเนื้อหาสาระที่แปลกใหม่จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบการประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ ฯลฯ

2.4 พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถ และตอบสนองวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนามนุษย์ในลักษณะบูรณาการคือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความสำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา แต่หากสถานศึกษาไม่สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดส่วนเสริมเติมในลักษณะการฝึกอบรมเฉพาะ การแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ หรือการใช้สื่อต่าง ๆ ช่วยเสริม วัตถุประสงค์ส่วนนี้ยังรวมไปถึงการพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้ที่ทำงานแล้วหรือผู้ที่ผ่านการศึกษาตามกระบวนการปกติ ให้สามารถติดตามความรู้ใหม่ ๆ และวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานี้เป็นตัววัดความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารต้องกำหนดเกณฑ์จากวัตถุประสงค์ที่ระบุ และผู้บริหารก็จะต้องได้รับการประเมินจากเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วย

3. ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 มาตรา 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 7) ที่กำหนดว่าจะมุ่งให้นักศึกษามีชีวิตที่สมบูรณ์ และสังคมที่ดีงาม ชีวิตที่ดีคือ ชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข สังคมที่ดีงาม คือ สังคมที่มีคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ลักษณะดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5-6) ได้สรุปไว้ ดังนี้

3.1 คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อ

เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศ รักชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็น และสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3.2 คนที่เก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา พัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

3.3 คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้หาความจริงบรรลุมรรคผล ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียงร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

3.4 สังคมคุณภาพ มุ่งมั่นที่จะสร้างและพัฒนาให้คนไทยทุกคนมีโอกาส มีความเสมอภาค และสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข เป็นสังคมที่มีการพัฒนาอย่างสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสมดุล มีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน และเกื้อกูล สังคมคุณภาพต้องเป็นสังคมซึ่งส่งเสริม “ธรรมรัฐ” และ “สังคมประชาธิปไตย” ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม มีระบบการเมืองการปกครองที่เปิดกว้าง โปร่งใส และอำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมการเมือง และกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่น

3.5 สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เป็นการสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ทุกองค์กรและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้อยู่เสมอ มุ่งให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

3.6 สังคมแห่งความสมานฉันท์และเอื้ออาทร เป็นสังคมที่มุ่งฟื้นฟู สืบสานและธำรงไว้ซึ่งคุณค่า เอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรมของไทย ช่วยเหลือเกื้อกูล รักษาไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง สร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นไทยให้มากยิ่งขึ้น มีเจตคติ และค่านิยมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ให้ความสำคัญกับการดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและคนยากจน คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความยุติธรรม และความเสมอภาคทั่วหน้ากัน

สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ พัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ ภาษา มีทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

4. ความจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

4.1 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการ ไม่ใช่เรื่องที่จะให้ผู้ได้รับไปทำโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีมาตรฐาน ไม่ได้คุณภาพ เพราะย่อมทำให้การศึกษาไม่มีทิศทาง ไม่เป็นระบบ ไม่คุ้มค่า และหากจัดผิดพลาดก็ยากที่จะแก้ไข เพราะกระบวนการศึกษา เช่น ค่านิยมต่าง ๆ ได้ซึมซับเข้าไปในใจของผู้เรียน

4.2 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน และเป็นการลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม ทั้งนี้เพราะการศึกษาส่งผลกระทบและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต ยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีด้านการสื่อสารใหม่ ๆ พัฒนาการเหล่านี้ย่อมท้าทายต่อการจัดการศึกษา เพราะได้เปิดโอกาสและให้ช่องทางการเรียนรู้แก่บุคคลจำนวนมาก โดยให้รับรู้มากขึ้นและมีเส้นขีดค้นด้านระยะทางน้อยลงกว่าเดิมมาก การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะต้องการทรัพยากร (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี) สนับสนุนจำนวนมาก ต้องมุ่งไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันของสังคมต้องนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างแท้จริง ในแง่การจัดการศึกษาจึงต้องมีการกำหนดเพื่อประกันว่ามนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตรงตามเป้าประสงค์ร่วมกัน รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน ตัวอย่าง เช่น ครูที่ดีต้องได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดี มีความรู้ความชำนาญ และมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครู การเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง

4.4 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาต้องปรับให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความล้าสมัย ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์

4.5 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นในปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในสังคมสมัยใหม่นี้ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ จะช่วยแก้ปัญหาได้ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญสำหรับการอยู่รอด และการพัฒนาทั้งสำหรับบุคคลแต่ละคนและสำหรับสังคมประเทศชาติโดยรวม

สรุปได้ว่าความจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นเปิดโอกาสและให้ช่องทางการเรียนรู้แก่บุคคลทั่วไป เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ในสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามี 8 องค์ประกอบ ดังนี้

5.1 สาระนั้นคือ ภารกิจที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ หลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

5.2 ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้แก่ ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหา และวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ และสารวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครู และอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตามเรียนรู้

เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

5.3 สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครู และผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อ และอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

5.4 รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่นั้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้นรูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

5.5 ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา ยังมีผู้ที่รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการ และสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

5.6 เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาล ในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

5.7 สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียน ยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษา จึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแล

คือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหารให้ช่วยดำเนินการ

5.8 ผู้เรียนหรือผู้ศึกษา ถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ การให้การศึกษาอบรม การประเมิน และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา และการศึกษาดังกล่าวต้องจัดสำหรับทุกคน”

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างเข้ามาส่งเสริม เพื่อเสริมสร้างกระบวนการทัศน์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

6. รูปแบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถือว่าเป็นหน่วยงานเทียบเท่าคณะที่เกิดขึ้นมาตามแนวทางมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2543 ที่เห็นชอบในหลักการและแนวทางการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนสถานภาพมหาวิทยาลัยของรัฐไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยมีความอิสระในการบริหารวิชาการ ความอิสระในการบริหารงานบุคคล และความอิสระในการบริหารการเงินตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ โดยมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐต้องคำนึงถึงคุณภาพของการศึกษา ดังนี้

6.1 การจัดตั้งและการเปิดดำเนินการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจัดตั้งโดยการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย โดยมีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม แต่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐขึ้นมาแล้ว การจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น สำนักวิชา สถาบัน ศูนย์ หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากับสำนักวิชา สถาบัน หรือศูนย์ ให้ทำเป็นข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนการแบ่งส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยให้ทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจะรับสถาบันการศึกษาชั้นสูง สถาบันวิจัย

อื่นเข้าสมทบในมหาวิทยาลัยก็ได้ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย และทำเป็นประกาศของมหาวิทยาลัยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนการควบคุมสถาบันการศึกษาชั้นสูง สถาบันวิจัยอื่นที่เข้าสมทบในมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

6.2 กิจการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้พนักงาน และลูกจ้างของมหาวิทยาลัยต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

6.3 โครงสร้างและการบริหารงานของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โครงสร้างและการแบ่งส่วนมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจะแตกต่างกันไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปแล้วมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีโครงสร้างและการบริหารงาน โดยสถาบัน วิชาลัย สำนักหรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ มีผู้อำนวยการหรือหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบ และอาจมีรองผู้อำนวยการหรือรองหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะคนหนึ่งหรือหลายคนตามจำนวนที่สภามหาวิทยาลัยจะกำหนดเพื่อทำหน้าที่ และรับผิดชอบตามที่ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะมอบหมาย ในแต่ละสถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ จะประกอบด้วยคณะกรรมการประจำสถาบัน สำนัก หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ และสถาบันอาจแบ่งส่วนงานเป็นสำนักงานผู้อำนวยการ ศูนย์ กอง หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าศูนย์ หรือกอง ส่วนสำนัก และส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ อาจแบ่งส่วนงานเป็นสำนักงานผู้อำนวยการ กอง หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากอง

6.4 การกำกับและดูแล เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของมหาวิทยาลัยมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทำให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระในการบริหาร และจัดการภายในมหาวิทยาลัยมากขึ้น รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่เพียงแต่กำกับ และดูแลกิจการของมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจก้าวก่ายการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยดังเช่นที่ผ่านมา

6.5 ตำแหน่งทางวิชาการ คณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยมีตำแหน่งทางวิชาการ คือ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนคณาจารย์ประจำเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ศาสตราจารย์พิเศษจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย และสภามหาวิทยาลัยอาจ

แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสม และมีได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย เพื่อดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์พิเศษ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษได้ ในขณะที่วาระมหาวิทยาลัย บางแห่งก็กำหนดให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของสภาวิชาการสามารถแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติที่เหมาะสม และมีได้เป็นคณาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย เพื่อดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ หรืออาจารย์พิเศษได้ โดยคำแนะนำของคณบดีหรือหัวหน้าส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักวิชา

สภามหาวิทยาลัยโดยคำแนะนำของสภาวิชาการอาจแต่งตั้งศาสตราจารย์ซึ่งมีความรู้ความสามารถ และความชำนาญพิเศษ และพ้นจากตำแหน่งไปโดยไม่มีความคิด ให้เป็นศาสตราจารย์เกียรติคุณในสาขาวิชาที่ศาสตราจารย์ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นเกียรติยศได้ โดยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งศาสตราจารย์เกียรติคุณ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

6.1.6 ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีอำนาจให้ปริญญาในสาขาวิชาที่มีการสอนในมหาวิทยาลัยจำนวนทั้งสิ้น 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ปริญญาเอก เรียกว่า คุณฐิบัณฑิต ใช้อักษรย่อ ด.
- 2) ปริญญาโท เรียกว่า มหาบัณฑิต ใช้อักษรย่อ ม.
- 3) ปริญญาตรี เรียกว่า บัณฑิต ใช้อักษรย่อ บ.

สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรี ได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง หรือปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับสองได้ นอกจากนี้สภามหาวิทยาลัยอาจออกข้อบังคับกำหนดให้มีประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตรสำหรับสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่งได้เช่นกัน ในการกำหนดให้มีตราเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงานในมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยอาจกำหนดโดยทำเป็นข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มหาวิทยาลัยมีอำนาจให้ปริญญาเกียรตินิยมแก่บุคคลซึ่งสภามหาวิทยาลัยเห็นว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสมควรแก่ปริญญานั้น ๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่คณาจารย์ประจำ ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย หรือกรรมการ สภามหาวิทยาลัยในขณะที่ดำรงตำแหน่งไม่ได้ และมหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้มีวิทยฐานะหรือเพิ่มวิทยฐานะของผู้ได้รับปริญญา

6.7 บทกำหนดโทษ ในแต่ละมหาวิทยาลัยจะกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับบุคคลที่ประพฤติตนฝ่าฝืนกฎหมายที่กำหนด ซึ่งโดยส่วนมากแล้วจะเป็นบทลงโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐาน ใช้ ปลอม เลียน ซึ่งตราเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย หรือ

ส่วนงานในมหาวิทยาลัยหรือทำด้วยวิธีใด ๆ หรือทำให้ปรากฏที่วัดหรือสถานที่ใด ๆ โดยไม่ได้ รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย หรือเป็นความผิดที่บุคคลใดใช้ครูวิทยฐานะ เชื้อวิทยฐานะ ครู ประจำตำแหน่ง เครื่องแบบ หรือเครื่องแต่งกายของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยไม่มีสิทธิจะ ใช้หรือแสดงด้วยประการใด ๆ ซึ่งแสดงว่าตนมีปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา ประกาศนียบัตร หรือตำแหน่งของมหาวิทยาลัย โดยที่ตนก็ไม่มี สิทธิเช่นกัน ถ้าได้กระทำไปเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิที่จะใช้ หรือมีวิทยฐานะหรือตำแหน่ง เช่นนั้น ก็ต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายของแต่ละมหาวิทยาลัยกำหนดไว้

แนวคิดองค์การบริหารศาสตร์

1. ความเป็นมา

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ให้จัดตั้ง หน่วยงานขึ้น ตามประกาศสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ 5/2547 เรื่องการแบ่งหน่วยงานของ มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นการภายใน ลงวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ให้เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้ การกำกับของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และสภามหาวิทยาลัย มีนโยบายในการทำงานเชิงรุก

2. วัตถุประสงค์

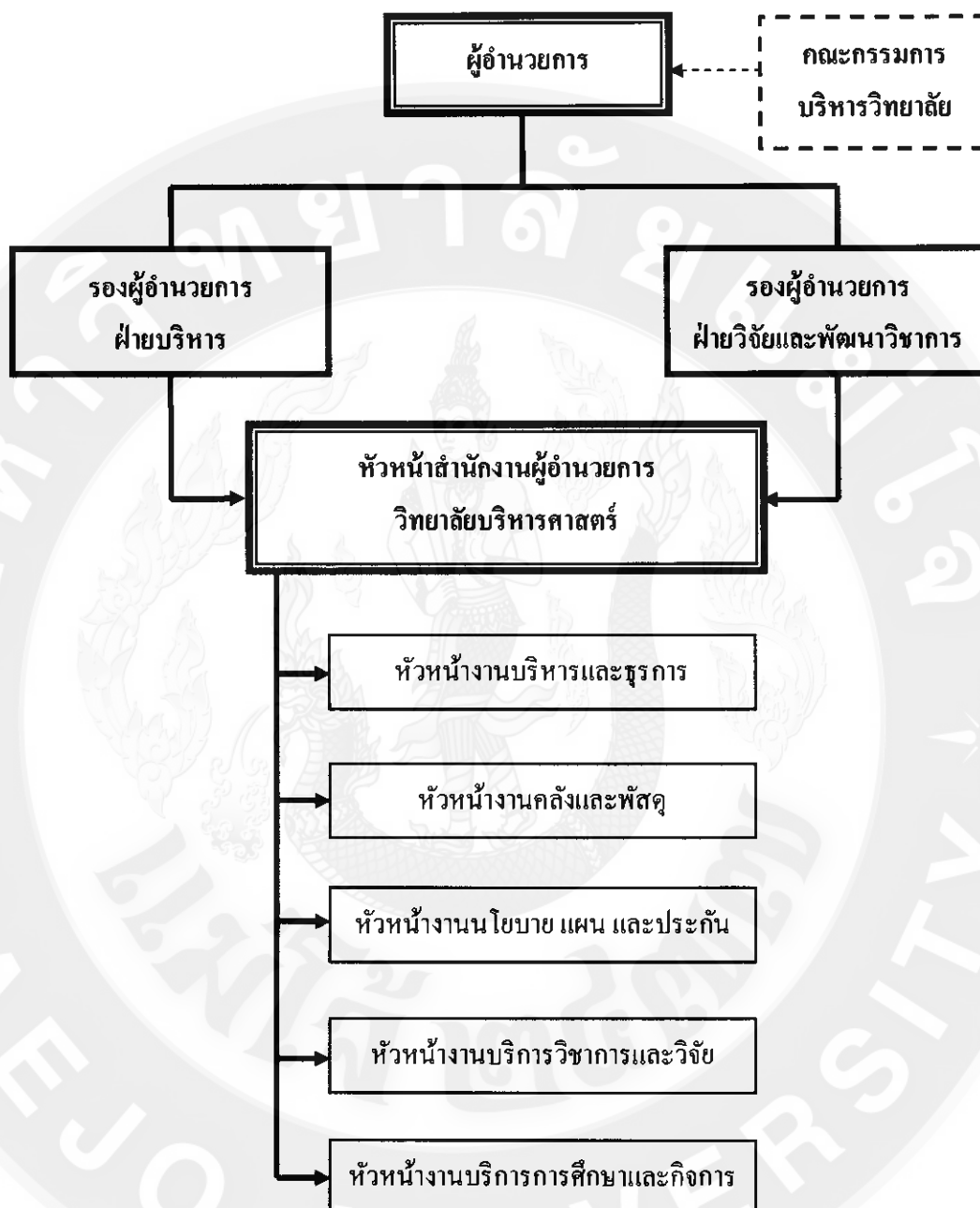
วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มีดังนี้

- 2.1 เพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะ ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม ด้านการบริหารงานในทุกระดับ
- 2.2 เพื่อเป็นแหล่งสร้างและค้นคว้าองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผ่านกระบวนการ วิจัยที่มีคุณภาพระดับชาติ และนานาชาติ
- 2.3 เพื่อเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และการบริการด้านการบริหารจัดการแก่ทุกคน ในสังคม

3. โครงสร้างองค์การ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์มีการแบ่งหน่วยงานเป็นการภายใน โดยแยกงานของสำนักงาน ผู้อำนวยการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ ออกเป็น 5 งาน (วิทยาลัยบริหารศาสตร์, 2551) ดังแสดงใน แผนภาพที่ 4 และ 5 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารองค์การ

ที่มา : วิทยาลัยบริหารศาสตร์ (2551, หน้า....)

3.1 งานบริหารและธุรการ

3.2 งานคลังและพัสดุ

3.3 งานนโยบาย แผน และประกันคุณภาพ

3.4 งานบริการวิชาการและวิจัย

3.5 งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา

4. ปรัชญา

เป็นผู้นำด้านการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า (A Leader in Administration for a Better Change)

5. ปณิธาน

5.1 เพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะ ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรม ด้านการบริหารจัดการในทุกระดับ

5.2 เพื่อเป็นแหล่งสร้างและต้นตอองค์ความรู้ ด้านการบริหารจัดการผ่านกระบวนการวิจัย ที่มีคุณภาพระดับชาติ และนานาชาติ

5.3 เพื่อเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และการบริการด้านการบริหารจัดการแก่ทุกคน ในสังคม

6. วิสัยทัศน์

มุ่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการแก่องค์กร บุคคล อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของสังคมไทยภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับ

7. พันธกิจ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามพันธกิจ 5 ด้าน ดังนี้

7.1 ด้านการเรียนการสอน

7.1.1 ผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ มีจริยธรรม และมีคุณค่าต่อตนเอง ชุมชนและสังคม

7.1.2 พัฒนาศักยภาพทางวิชาการและคุณธรรม จริยธรรม ของบุคลากร โดยระดับที่เปิดสอนนั้น วิทยาลัยบริหารศาสตร์เปิดสอนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก และ

หลักสูตรที่เปิดสอน มี 3 ระดับ ได้แก่ หลักสูตร ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี เปิดสอน 3 สาขาวิชา แต่ปัจจุบันเหลือแค่ 2 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท หลักสูตร 2 ปี เปิดสอน 1 สาขาวิชา และระดับปริญญาเอก เปิดสอน 1 สาขาวิชา

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดหลักสูตรการเรียนการสอน

ที่	ระดับ	สาขาวิชา
1.	ระดับปริญญาตรี	
	หลักสูตร 4 ปี เปิดสอน 1 สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐศาสตร์
	หลักสูตร 4 ปี เปิดสอน 1 สาขาวิชา	สาขาวิชาการจัดการชุมชน
	หลักสูตร 4 ปี เปิดสอน 1 สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
2.	ระดับปริญญาโท	
	หลักสูตร 2 ปี เปิดสอน 1 สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
3.	ระดับปริญญาเอก	
	ระดับปริญญาเอก เปิดสอน 1 สาขาวิชา	สาขาวิชาบริหารศาสตร์

ที่มา : วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2551

7.2 ด้านการวิจัย

7.2.1 มุ่งสร้างและพัฒนากลไกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรและนักศึกษาในการกำหนดทิศทางการวิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ชุมชน

7.2.2 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย และการสร้างเครือข่ายการวิจัยแก่บุคลากร และนักศึกษา

7.3 ด้านบริการวิชาการ

มุ่งส่งเสริมการบูรณาการ การเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ แก่สถาบัน องค์กร ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน

7.4 ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สร้างจิตสำนึกสาธารณะ ดำรงแบบแผนวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทยให้แก่ นักศึกษา บุคลากรและชุมชน

7.5 ด้านการบริหารจัดการองค์การ

สร้าง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนา ระบบบริหารจัดการของวิทยาลัย มุ่งเน้น การบริหารคนให้มีส่วนร่วม มีทักษะ ความรับผิดชอบ และการบริหารระบบให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความเป็นธรรม และมีความสามารถคาดการณ์ได้ เพื่อเอื้ออำนวย ให้ก้าวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

8. หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัย แม่โจ้ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

8.1 ชื่อหลักสูตร

(ชื่อภาษาไทย)	หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
(ชื่อภาษาอังกฤษ)	Bachelor of Political Science Program in Political Science

8.2 ชื่อปริญญา

ภาษาไทย	ชื่อเต็ม รัฐศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) ชื่อย่อ ร.บ. (รัฐศาสตร์)
ภาษาอังกฤษ	ชื่อเต็ม Bachelor of Political Science (Political Science) ชื่อย่อ B.Pol.Sc (Political Science)

8.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

8.3.1 มหาวิทยาลัยแม่โจ้ – แพร่ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดแพร่ 54140

โทรศัพท์ 054 – 648593 – 5 โทรสาร 054 – 648596

8.3.2 วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290

โทรศัพท์ 053 – 873905 – 5 โทรสาร 053 – 873904

8.4 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

8.4.1 ปรัชญาของหลักสูตร

พัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านรัฐศาสตร์ เป็นนักคิด นักพัฒนา และนักปฏิบัติที่ทำงานในระดับสากล มีความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศ และท้องถิ่น เป็นผู้ใฝ่รู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการนำความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ไป ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ตลอดจนมุ่งเน้นการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในระดับ ท้องถิ่นกับท้องถิ่น (Local to Local link) ระดับท้องถิ่น (Local to Central link) และระดับท้องถิ่นสู่ สากล (Local to Global link) เพื่อพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมั่นคงต่อเนื่องอย่างยั่งยืน

8.4.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติจริงในสาขาวิทยาศาสตร์ให้เป็นนักคิด นักพัฒนา และนักปฏิบัติที่ทำงานทั้งในระดับสากล ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น

2) เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมทุกระดับ

3) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความใฝ่รู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม

8.5 คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

8.5.1 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

8.5.2 กรณีเทียบโอนเข้าศึกษา ให้มีคุณสมบัติเฉพาะตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

8.6 วิธีการคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

ผู้สมัครจะต้องผ่านการสอบข้อเขียนและ/หรือสอบสัมภาษณ์ หรือรับการคัดเลือกเข้าศึกษาตามเงื่อนไขที่มหาวิทยาลัยกำหนด

8.8 ระบบการศึกษา

ใช้ระบบทวิภาค โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ ในแต่ละปีการศึกษา ภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ ต้องมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สำหรับภาคการศึกษาฤดูร้อน ให้มีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ และมีชั่วโมงการศึกษาเท่ากับภาคการศึกษาปกติ

การเทียบเนื้อหาวิชาให้เทียบค่าเป็นจำนวนหน่วยกิต โดยกำหนดให้ 1 ชั่วโมงบรรยายต่อสัปดาห์ต่อภาคการศึกษาปกติ เท่ากับ 1 หน่วยกิต และ 2 – 3 ชั่วโมงปฏิบัติทดลองหรือปฏิบัติงานเพื่อเสริมทักษะ ต่อสัปดาห์ต่อภาคการศึกษา เท่ากับ 1 หน่วยกิต การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม และการทำโครงงานหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง ต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

8.9 ระยะเวลาการศึกษา

นักศึกษาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าให้ใช้ระยะเวลาของการศึกษาตลอดหลักสูตรหรือสำเร็จการศึกษาได้ไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษาปกติ และให้ศึกษาได้ไม่เกิน 8 ปีการศึกษานับแต่วันลงทะเบียนเรียนครั้งแรก กรณีเทียบโอนเข้าศึกษาให้ใช้ระยะเวลาของการศึกษาตลอดหลักสูตร หรือสำเร็จการศึกษาได้ไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษาภาคปกติ และให้นักศึกษาได้ไม่เกิน 8 ปีการศึกษา โดยนับรวมเวลาทั้งหมดก่อนการขอเทียบโอน

8.10 การลงทะเบียนเรียน

ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต และไม่เกิน 22 หน่วยกิตในแต่ละภาคการศึกษาปกติ สำหรับภาคฤดูร้อนให้ลงทะเบียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

8.11 การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และจะต้องมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 แต้มระดับคะแนน โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยอนุโลม

9. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรหลักสูตร และจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชา และสามารถแบ่งย่อยเป็นกลุ่มวิชา ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

9.1 จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร	132 หน่วยกิต
9.2 โครงสร้างหลักสูตร	
9.2.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30 หน่วยกิต
1) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา	6 หน่วยกิต
2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6 หน่วยกิต
3) กลุ่มวิชาภาษา	12 หน่วยกิต
4) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	6 หน่วยกิต
9.2.2 หมวดวิชาเฉพาะ	96 หน่วยกิต
1) กลุ่มวิชาแกน	24 หน่วยกิต
2) กลุ่มวิชาเอกบังคับ	51 หน่วยกิต
3) กลุ่มวิชาเอกเลือก	21 หน่วยกิต
9.2.3 หมวดวิชาเลือกเสรี	6 หน่วยกิต

10. รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน

รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sufficiency Economy and Sustainable Development) กช 321 (Sufficiency Economy and Sustainable Development) จัดในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ซึ่งคำอธิบายรายวิชาระบุไว้ว่า เป็นวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมา คุณลักษณะ เจเนอรัลและประเด็นสำคัญของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการ

พัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการศึกษากิจกรรมตัวอย่างของไทย เป็นวิชาที่มีการบรรยาย 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง และศึกษาด้วยตนเอง 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

11. แนวทางการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา

การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษายังไม่ชัดเจน ในการทบทวนแนวทางการประยุกต์จากข้อมูลของการประยุกต์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษามีข้อคำนึงถึงหลายประการ (ปริยานุช พินุลศรานุช, 2550, หน้า 3 - 7) ดังนี้

11.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

11.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนัก ในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป
- 3) เห็นประโยชน์และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม สถานศึกษา ชุมชน และพัฒนาสังคมโดยรวม

11.1.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 1) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิต และจำหน่ายสินค้า การให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออม การเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้
- 2) มีทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้จักสามัคคี
- 3) ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขอย่างยั่งยืน

4) สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแทน
ทรัพย์สินสมบัติของชาติ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

11.1.3 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 1) ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพ
ของตนที่มีอยู่ และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน สังคม ที่อาศัยอยู่
- 2) ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติ ปัญญา
มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พุด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ
- 3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ
ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์
- 4) มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วย
ความรอบคอบ ระมัดระวัง
- 5) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

11.2 แนวทางการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้า
ไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอนดังนี้

11.2.1 สถานศึกษา นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทาง
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

11.2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง หรือ
เพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษา ที่ปรับปรุง
หรือเพิ่มเติม

11.2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติม
หรือ จัดทำสาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อพัฒนา
ผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น

11.3 การจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษา ควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

11.3.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

11.3.2 จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้ง ในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคล และเป็นกลุ่ม

11.3.3 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ความรู้ (Knowledge)
- 2) ทักษะกระบวนการ (Process) และ
- 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

11.4 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

สถานศึกษา ควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็น แหล่งเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ปลูกฝังหล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อ ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

11.4.1 จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่เน้นความร่วมมือ ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

11.4.2 กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความมี ระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การเข้าคิว การ รับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

11.4.3 ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การ บริจาค การปฏิบัติกิจทางศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่อง ส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

11.4.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ การหาความรู้ ผ่านสื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ

11.4.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครู และบุคลากร
ในสถานศึกษา

11.4.6 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตน และการดำเนินชีวิต
ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

11.5 การจัดระบบบริหารของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนว
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทาง
เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางดังนี้

11.5.1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการ
ให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการ
บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการ
เปลี่ยนแปลง

11.5.2 กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการ
ปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมการ
พัฒนาการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตาม
แผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

11.5.3 พัฒนาคณาจารย์ ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ความ
เข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหาร
จัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง
ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

11.5.4 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการ
บริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางในการนำ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

11.6 การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัด
การศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตามแนวทางดังนี้

11.6.1 ร่วมกำหนดแนวนโยบาย และการวางแผน

11.6.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

11.6.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศ
ภายในสถานศึกษา

11.6.4 ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ

11.6.5 ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

11.7 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

11.7.1 การติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1) ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน
- 3) การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
- 4) ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก หรือผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน

11.7.2 การติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

11.7.3 จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

สรุปได้ว่าแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามประเด็นดังกล่าวข้างต้นเขียนเป็นแผนภาพเชิงระบบที่แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังแสดงในแผนภาพที่ 3 ซึ่งจะเห็นว่าการจัดการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษามีขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา
- 2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

4) ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาระบบบริหารเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

6) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

7) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

8) เสริมสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

9) จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ

10) ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

12. ตัวอย่างการประยุกต์การบริหารเพื่อจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่างการประยุกต์การบริหารเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของ “ทฤษฎีใหม่” ที่กล่าวถึงหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต 7 ประการ คือ การพึ่งตนเอง ความเป็นอิสระภาพ การบริหารจัดการ การทำงาน การพัฒนา การมีส่วนร่วมและการได้รับความร่วมมือ และการประยุกต์ใช้ทฤษฎี ถ้วนเป็นแนวคิดซึ่งแฝงตัวอยู่ใน ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนชาวไทย แนวคิดเหล่านี้ควรเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีการดำรงชีวิตที่พออยู่ พอดี และมีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดีขึ้น ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดศึกษาและพัฒนาการศึกษาของประเทศจะได้ประโยชน์สูงสุดในการนำมาใช้ในหลายประเด็น (ทิสนา แคมมณี และคณะ, 2542, 10 - 15) ดังนี้

12.1 การประยุกต์ใช้ในด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร

ทฤษฎีใหม่เป็นทฤษฎีที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้เกิดผลพอเพียงที่จะเลี้ยงตนเอง ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมกับอัตภาพ การศึกษาจึงน่าจะทำหน้าที่ในด้านการพัฒนาสติปัญญาของบุคคล ให้สามารถที่จะพึ่งตนเองในการดำรงชีวิตประจำวันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นหลักสูตรจึงควรประกอบไปด้วยสาระที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและปัญหาในการดำรงชีวิต โดยมีการบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจและช่วยให้มีการพัฒนาในเรื่องนั้นๆ แต่เนื่องจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันแต่ละแห่ง อาจมีลักษณะต่างกัน ดังนั้นการจัดสาระของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจึงเป็นเรื่องสำคัญ ตัวอย่างเช่น เด็กที่อยู่ภาคกลางที่มีการทำนามาก ก็ควรเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องข้าว และการทำนาให้มากและลึกซึ้ง

เพื่อที่จะได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ ในขณะที่เด็กที่อยู่ติดกับชายทะเล ควรเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการประมง ซึ่งเป็นกิจกรรมประจำวันของเด็กคุ้นเคย ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ จึงควรเป็นหลักสูตรที่ยึดกิจกรรมการดำรงชีวิต การแก้ปัญหาและพัฒนาในการดำรงชีวิตเป็นแกน อันจะทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชีวิตได้จริง กิจกรรมการดำรงชีวิตควรเริ่มจากใกล้ตัวไปไกลตัว หรือจากระดับแคบไปกว้าง โดยมีการจัดสัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งหลักสูตรในอดีต เคยเป็นหลักสูตรรายวิชา ซึ่งมักจะมุ่งที่เนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ มีลักษณะแยกกับการกระทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ต่อมาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงปรับเนื้อหาสาระให้มีลักษณะเป็นหน่วยใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน และบูรณาการความรู้ทักษะและเจตคติที่ต้องการเข้าไป โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถปรับสาระใหม่เหมาะสมกับท้องถิ่นของตน นับว่าหลักสูตรปัจจุบัน มีลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในเรื่องที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น หากมีการปรับสาระหลักสูตร โดยบรรจุกระบวนการพึ่งตนเองเพื่อการพัฒนาเข้าไปในทุกหน่วย การเรียนรู้ตลอดหลักสูตรก็ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคุณสมบัติที่พึงประสงค์อย่างมั่นคงทำให้เป็นฐานที่แน่นหนาในการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ในขั้นสูง ๆ ขึ้นไป ซึ่งสิ่งนี้อาจจะไม่เกิดขึ้นหากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในหน่วยการเรียนรู้ใดหน่วยการเรียนรู้หนึ่งนั้น

12.2 การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ทฤษฎีใหม่ได้กำหนดการดำเนินโครงการเป็นขั้นตอน 3 ขั้นตอนด้วยกัน ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 เป็นการจัดการเรื่องที่ดินและน้ำ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ผลอย่างพอเพียงแก่การดำรงชีวิตในระดับประหยัด เมื่อดำเนินการขั้นที่ 1 ได้ผลแล้ว จึงเริ่มดำเนินการขั้นที่ 2 ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรได้รับประโยชน์เพิ่มมากขึ้นและเมื่อพัฒนาต่อไปถึง ขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น โดยการแสวงหาแหล่งทุนและลงทุนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในขณะที่ดำเนินการ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นใดสิ่งทีเกษตรกรพึงทำก็คือ การปรึกษาผู้รู้ เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการทำเพื่อให้ได้ผลสูงสุด เช่น การขอข้อมูลความรู้ และคำแนะนำ จากกรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนนายอำเภอ เกษตรอำเภอ เกษตรตำบลและเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการเช่น นี้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ คือ มีการเรียนรู้จากการลงมือกระทำ และการแสวงหาข้อมูลความรู้มาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือเพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง เป็นการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กันไป เมื่อพิจารณาการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่างๆ ในอดีตที่ผ่านมาสภาพการสอนที่เป็นประจักษ์โดยทั่วไปก็คือ ครูมักจะมุ่ง

ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ การวัดและประเมินผลก็เน้นที่การวัดความรู้ความจำ ซึ่งส่งผลต่อให้ผู้เรียนมุ่งจดจำความรู้เป็นสำคัญ เพื่อที่จะได้สอบผ่าน พฤติกรรมการสอนของครูไม่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญา ปัญหาพฤติกรรมการสอนของครูนี้ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เรื่อยมา และมีความพยายามในการแก้ปัญหาเรื่องนี้มาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จในระดับที่ต้องการ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ หลักสูตรได้กำหนดให้ครูสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอันจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด และเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต จึงนับได้ว่าเป็นความพยายามในการแก้ปัญหาที่ก้าวไปได้อีกขั้นหนึ่ง อย่างไรก็ตาม แม้การสอนในปัจจุบันจะได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้เป็นแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็ตาม แต่การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ที่มีลักษณะการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่แท้จริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้จริงนั้น อาจจะยังไม่เกิดขึ้น หากขาดแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติ และการให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนาการสอนอย่างเพียงพอ ดังนั้น การจัดทำแนวการสอนที่มีลักษณะตามที่พึงประสงค์ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการสอนพึงให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจังต่อไป แนวการสอนดังกล่าวควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- 1) ควรจัดการเรียนการสอนโดยยึดจุดหมายหลัก ซึ่งได้แก่กระบวนการพึ่งตนเอง หรือการพัฒนาเป็นแกนในการสอนตลอดหลักสูตร
- 2) ควรจัดการเรียนการสอนให้มีลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง
- 3) ควรจัดการเรียนการสอนให้มีการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไปอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างข้อความรู้กับการปฏิบัติจริง และการส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถและความชำนาญในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์
- 4) ควรจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมประจำวัน และวิถีชีวิตของครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการจะปลูกฝังให้แก่ผู้เรียน

12.3 การประยุกต์ใช้ในด้าน การวัดและประเมินผลการศึกษา

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น แม้มีผู้เห็นด้วยและพยายามจะปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมมากขึ้นเพียงใด แต่หากระบบการวัดและประเมินผลการศึกษายังไม่สามารถปรับให้สอดคล้องกันแล้ว ก็จะเป็นอุปสรรคทำให้การพัฒนานั้นไม่สำเร็จได้

หากระบบการวัดและประเมินผลยังถูกจำกัดอยู่ที่การวัดความรู้ความจำ การให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการให้ความรู้มาเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นก็คงเป็นไปได้ยากหากแนวทางการสอน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งเน้นที่การพัฒนาความคิด ความเข้าใจ การเรียนรู้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต รวมทั้งการพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น การพึ่งตนเอง การพัฒนาตนเอง การใฝ่รู้ การบริหารจัดการ การทำงานเป็นหมู่คณะ ฯลฯ ในการวัดและประเมินผลการเรียนก็จำเป็นที่จะต้องมีเกณฑ์ และเครื่องมือที่จะใช้วัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับสิ่งที่จัดด้วย เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่ง ที่วงการการศึกษาจะต้องให้ความสนใจและพยายามพัฒนาให้ทันต่อความต้องการและความเปลี่ยนแปลง

12.4 ประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ในการบริหารเพื่อจัดการศึกษา

ประยุกต์ใช้ทฤษฎีใหม่ในการบริหารเพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามแนวคิดทฤษฎีใหม่นั้น ปัญหาใหญ่ข้อหนึ่งซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเล็งเห็นคือ การลงทุนที่ค่อนข้างสูงในปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นเช่น การขุดสระน้ำ การตั้งโรงสี การทำชลประทาน เป็นต้น พระองค์ทรงเห็นว่าเกษตรกรควรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก คือจากรัฐบาล มูลนิธิ บริษัท ห้างร้านเอกชน และอื่น ๆ ในทางการศึกษาก็ควรเป็นเช่นเดียวกัน สถาบันของรัฐและเอกชนต่าง ๆ ควรจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือ และลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อปวงชน ทั้งนี้ควรยึดหลักตามพระราชดำริอันประจักษ์ชัดเจนแล้วว่า ได้อำนวยความสะดวกอย่างมากแก่พสกนิกรโดยส่วนรวมซึ่งได้แก่ “การลงทุนเพื่อให้มีผลผลิตมากขึ้นข้อหนึ่ง การลงทุนเพื่อให้ไม่ต้องเสียเงินอีกข้อหนึ่งเป็นสิ่งที่คุ้ม” (พระราชดำริ พระราชทานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540) ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของมูลนิธิชัยพัฒนาที่ได้สนับสนุนเงิน 18 ล้านบาท เพื่อให้ดำเนินการขุดลอกคลองให้เสร็จภายในหนึ่งเดือน ก่อนที่พายุลินดาจะเข้ามาทำให้น้ำท่วมจังหวัดชุมพรซึ่งปรากฏว่าได้ผล เพราะถ้าน้ำท่วมความเสียหายที่เกิดขึ้นจะมากกว่าเงินที่เสียไป หรือการลงทุนขุดสระ หรือทำชลประทานที่จะช่วยให้ประชาชนสามารถทำการเพาะปลูกทำนาเลี้ยงตนได้ แม้จะใช้ทุนมาก แต่ก็เกิดประโยชน์คุ้มค่าในระยะยาว เห็นได้ว่า แนวพระราชดำริในการลงทุนนี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมวลประชาเป็นส่วนใหญ่ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ในระยะยาว อันจะเกิดความคุ้มค่า แนวคิดเช่นนี้ นำที่ผู้บริหาร สถาบันรัฐและเอกชน พึงใช้เป็นหลักฐานในการลงทุน ซึ่งหากมีการปฏิบัติเช่นนี้โดยทั่วไปแล้ว ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งประชาชนกำลังได้รับผลกระทบอยู่ในขณะนี้ ก็คงจะเบาบางลง นอกจากนั้นพระราชดำริเกี่ยวกับการลงทุนดังกล่าว ยังช่วยชี้จุดสำคัญที่การศึกษาควรจะพัฒนาได้อย่างชัดเจนว่าในทางเกษตรกรรม หากขาดน้ำ ทำเกษตรไม่ได้ แม้จะมีพื้นที่ มีเมล็ดพันธุ์ มีแรงงาน ก็ปลูกพืชผลไม่ได้ ในทางการศึกษา

หากขาดครู การเรียนรู้อาจไม่เกิดขึ้น แม้จะมีหนังสือ สื่อบุคลากรและอุปกรณ์อื่น ๆ ในทางเกษตรกรรม แม้มีน้ำ แต่ไม่เพียงพอ การทำเกษตรกรรมก็ไม่ออกงาม ไม่สมบูรณ์และให้ผลน้อย ในทางการศึกษา แม้มีครู แต่ครูขาดคุณภาพ การพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ ก็ให้ผลน้อย ไม่สมบูรณ์เช่นกัน ซึ่งทฤษฎีใหม่จะได้ผลนั้น รัฐจะต้องช่วยเหลือ โดยการลงทุนอุดหนุน ทำอ่างน้ำใหญ่ อ่างน้ำเล็ก เพื่อส่งไปสู่ตมเกษตรกรเป็นรายบ้าน เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลผลิต ฉะนั้น การศึกษาจะได้ผล รัฐจำเป็นต้องลงทุนในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพเพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาเด็กเล็กและเยาวชนของชาติอย่างได้ผลสมบูรณ์เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มคุณภาพการศึกษา ฉะนั้น...” ในอดีตที่ผ่านมา แม้รัฐบาลพยายามให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาครูมาแล้วก็ตาม แต่ความช่วยเหลือดังกล่าวยังไม่ค่อยมาก เมื่อเทียบกับความต้องการและความเพียงพอที่จะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างแท้จริง หรืออย่างยั่งยืน จึงควรที่ผู้มีส่วนรับผิดชอบงานด้านนี้ จะนำแนวคิดนี้ไปพิจารณาทบทวนและดำเนินการต่อไป

นอกจากเรื่องการลงทุนดังกล่าว พระราชดำริที่ว่า การนำทฤษฎีใหม่ไปใช้ควรดูให้เหมาะสมกับความจำเป็น สภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ น่าจะเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ได้ เนื่องจากในวงการศึกษามักจะมีแนวคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ และมักมีการทำตามแนวคิดใหม่ ๆ นั้น เพื่อความเป็นผู้ทันสมัย จนเกิดเป็นกระแสความนิยม โดยมิได้พิจารณาถึงความเหมาะสมกับความจำเป็นหรือสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อกระแสความนิยมจางลง การปฏิบัติตามแนวคิดเหล่านั้นก็หายไปด้วย ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งทางด้านทรัพยากร เวลา ประโยชน์ก็ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างจริงจังและยั่งยืน และด้วยพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเป็นผู้มีความคิดลึกซึ้งและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ปวงประชาจึงได้เรียนรู้จากพระราชดำริ พระราชดำรัส และการเป็นแบบอย่างของพระองค์ นับว่าเป็นโชคอันมหาศาลของประเทศและพสกนิกรชาวไทยทั้งปวง (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 10 - 15)

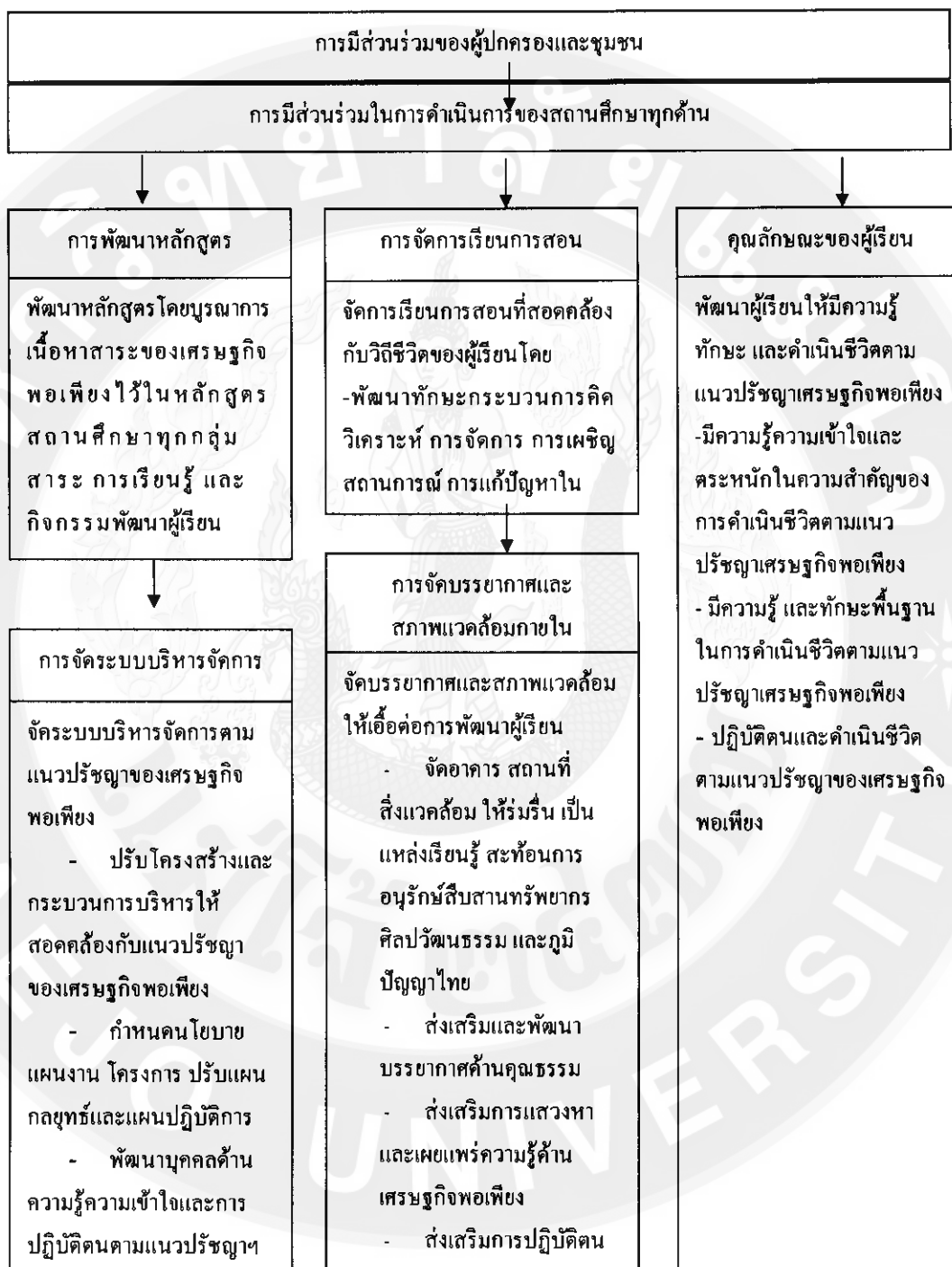
สรุปได้ว่าการสร้างรูปธรรมของการบริหารเพื่อจัดการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นในรูปของทฤษฎีใหม่มีหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต 7 ประการ คือ การพึ่งตนเอง ความเป็นอิสระภาพ การบริหารจัดการ การทำงาน การพัฒนา การมีส่วนร่วมและการได้รับความร่วมมือ และการประยุกต์ใช้ทฤษฎี ล้วนเป็นแนวคิดซึ่งแฝงตัวอยู่ใน ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนชาวไทย

13. การปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนด้วยกิจกรรมการสอน

การปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนสามารถทำได้ผ่านกิจกรรมการสอนตามหลักการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย และมีความจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญในประเด็นนี้ เนื่องจากสถานะวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทยถือเป็นบทเรียนสำคัญราคาแพงสำหรับคนไทยจำนวนมากที่มุ่งทำการใหญ่ โดยขาดพื้นฐานที่มั่นคงเพียงพอ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นที่ประจักษ์แก่ตาแก่ใจของคนไทยแล้วว่า ความเจริญเติบโตที่ยั่งยืนถาวรนั้นจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานที่มั่นคงอย่างใดก็ตาม แม้ประเทศไทยจะประสบปัญหาวิกฤติเพียงใด ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีสายพระเนตรที่กว้างไกล แนวพระราชดำริของพระองค์เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้พระราชทานให้แก่เกษตรกรและพสกนิกรทั้งหลายกำลังจะช่วยพลิกฟื้นประเทศให้กลับคืนสู่สภาพที่ดี และควรจะต้องค่อย ๆ ขึ้นไปเรื่อย ๆ หากประชาชนชาวไทยทั้งหลายสำนึกและตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีค่านิยมในสิ่งที่ถูก สรุปได้ว่าการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียนด้วยกิจกรรมการสอนจะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูผู้สอนก่อนเป็นอันดับแรก เพราะถือว่าครูผู้สอนเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อเข้าใจก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน โดยสอดคล้องแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสอนให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และสิ่งที่สำคัญคือครูผู้สอนจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์กรรวมนี้จะเกิดขึ้นได้ ครูผู้สอนต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน

สรุปแล้วการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับสังคมไทยปัจจุบัน และควรจะเริ่มปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่ยังเล็ก เพราะเด็กยังเป็นไม้อ่อนที่ดัดง่าย ซึ่งหากเราสามารถพัฒนาลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กได้ ก็สามารถหวังได้ว่าประเทศจะได้ผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

แผนภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงของแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัด การศึกษา
ในสถานศึกษา

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความหมาย

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 และเมื่อภายหลังทรงเน้นย้ำถึงแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ใช้เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้นที่ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอจะรองรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานคุณธรรมทางจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและ กว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

2. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการพัฒนาทำให้การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบในการวางแผน การตัดสินใจในการกระทำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 4 ส่วน ดังนี้

2.1 กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งการรอดพ้นจากภัย และวิกฤตเพื่อความมั่นคง และยั่งยืนของการพัฒนา

2.2 คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ความพอเพียงต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ (3 ห่วง) พร้อม ๆ กัน ดังนี้

2.2.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีไม่ไม่น้อยเกินไป และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2.2.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

2.2.3 การมีภูมิคุ้มกันในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2.3 เจื่อนใจ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัยทั้งพื้นฐานความรู้และคุณธรรม ดังนี้

2.3.1 เจื่อนใจความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

แผนภาพที่ 4 แสดงแบบจำลองปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มปป. 2547

2.3.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่ต้องเสริมประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

2.4 แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จะเกิดผลลัพธ์ต่อสังคมหรือชุมชน คือ การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุนด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ดังพระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542 ที่ว่า “ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับจะพียงหมด จะทำอะไร ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแย่ไป หากมีเศรษฐกิจพอเพียง แบบไม่เต็ม ถ้าเรามีเครื่องปั่นไฟก็ให้ปั่นไฟ หรือถ้าขึ้นโบราณว่า มีคักจุกเหียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้น เศรษฐกิจพอเพียง นี้ก็มีเป็นขั้น ๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ให้พอเพียงเฉพาะตัวเอง ร้อยละร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้จะต้องมีการแลกเปลี่ยนต้องมีการช่วยกันพอเพียงใน ทฤษฎีหลวงนี้ คือไม่สามารถที่จะดำเนินงานได้”

2.5 สาระเป้าประสงค์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.5.1 เป้าประสงค์ คือการมุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากภายนอกได้เป็นอย่างดี โดยเป้าประสงค์แกนของเป้าประสงค์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ความสมดุล และความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง” ใคร อะไร สมดุล และพร้อมคน ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ (รัฐ) หรือ ทุกภาคส่วนสมดุล และพร้อม (ดุลยภาพ และเอกภาพ) สมดุล คือ ไม่หนักไปข้างใดข้างหนึ่ง หรือด้านใดด้านหนึ่ง หรือไม่ขาด ไม่เกิน แต่พอเหมาะพอดี เชื่อมต่อกันเป็นเอกภาพ เป็นหนึ่งเดียวได้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพลังพร้อม คือ เมื่อมีความสมดุลมีพลัง ก็พร้อมที่จะรองรับกับความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคมวัฒนธรรม และธรรมชาติได้ คนที่มีความสมดุลด้านกายใจ หรือสุขภาพกาย สังคม ใจ จิตวิญญาณ ก็จะทำให้เกิดความพร้อมที่จะต่อสู้กับโรคภัยทั้งข้างในและนอกกายใจได้ครอบครัวชุมชนรัฐ ก็เช่นกัน ถ้ามีความสมดุลทุกภาคส่วน คือ ทรัพยากรธรรมชาติ คน สังคม และภูมิรู้ ภูมิปัญญา และภูมิธรรม ก็พร้อมที่จะต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านได้ ทั้งภายนอกและภายใน ความสมดุลและความพร้อมที่ว่ามีไว้เพื่อรองรับหรือต่อสู้กับเรื่อง/สิ่งต่อไปนี้ที่มาจากภายนอกสังคมเรา ดังนี้

1) วัตถุสิ่งของ หรือที่เรียกกันว่าเทคโนโลยี นวัตกรรมต่าง ๆ ที่ไหลเข้ามา เพราะเกิดภาวะโลกไร้พรมแดนมีการเปิดประตูการค้าเสรี เป็นต้น เช่น กรณีสื่อ เกมสเพลย์ต่าง ๆ เป็นต้น

2) สังคม คือ รูปแบบความคิดและพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน ระหว่างเพศ ระหว่างวัย ระหว่างกลุ่ม ระหว่างองค์กร ก็จะถูกผลักดันเข้ามาจาก

ภายนอกสังคม/ชุมชน ครอบครัว เป็นต้น ถ้าไม่มีมาตรการ ระวังป้องกัน กลั่นกรอง ก็จะพบกับอันตรายได้ง่าย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ พ่อแม่กับลูก นายจ้างกับลูกจ้าง

3) สิ่งแวดล้อม ประเทศด้อยพัฒนา หรือกำลังพัฒนาที่ว่่านั้น เป็นที่หมายตาของประเทศพัฒนาที่จะขยายฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมมาทดลอง โดยอ้างว่าต้นทุนต่ำจะได้ สินค้าราคาถูกแต่มีตัวร้ายแอบแฝงอยู่ด้วย คือ กากของอุตสาหกรรม เศษของอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลเป็นพิษภัยต่อคนในท้องถิ่นนั้น อย่างมหิพารจะทำอย่างไร ต้องระวังอย่างหนัก ไม่คิดจะได้จะเอาแต่ประโยชน์จากมุมเดียว

4) วัฒนธรรม คือ วิธีคิดและรูปแบบปฏิบัติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ที่แตกต่างกัน มีระดับสูง - ต่ำกว่ากัน เมื่อมีการเปิดพรมแดนด้านต่าง ๆ มีด้านการค้า การท่องเที่ยว เป็นต้น วัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มคนก็จะไหลเข้าหากัน เหมือนน้ำขึ้นน้ำลง (Tsunami) ที่พาเอาทั้งของดีของเสียติดมาด้วยมากมาย จึงต้องระมัดระวังต้องไม่ประมาทผลอเรือกับภาวการณ์เปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของโลก

2.5.2 สารเงื่อนไขปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1) “จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม”

2) “ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติ และความรอบคอบ”

3) “จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน” วิเคราะห์สารของเงื่อนไข ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดผลเป็นความสมดุลและความพร้อมตามหลักคิด หลักการ และเป้าประสงค์ดังกล่าวจะต้องปฏิบัติการตามเงื่อนไขหรือมาตรการคือ พัฒนาค้นให้มีความรู้ (ปัญญา) ดี พัฒนาค้นให้มีความคิด (สมาธิ) ดี พัฒนาค้นให้มีความประพฤติ (ศีล) ดี

สรุปได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาของการพัฒนาตามกระแสเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีฐานคิดสำคัญที่การพัฒนาค้นในชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมควบคู่ไปกับการจรรโลงรักษาวัฒนธรรมชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาค้นจะต้องเริ่มที่การพัฒนาความคิดและจิตใจของคนให้รู้จักกินรู้จักใช้ตามอัตภาพและความจำเป็นในการดำรงชีวิต

3. ระดับความพอเพียง

กรมการพัฒนาชุมชน (2548, หน้า 48) ให้ความหมายของระดับความพอเพียงจากมุมมองของชุมชน ซึ่งเกิดจากการกลั่นกรองข้อคิดเห็นจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ของผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่ทั่วประเทศ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับจิตสำนึก ระดับปฏิบัติและระดับปฏิเวธ โดยผลที่เกิดจากการปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ระดับจิตสำนึก เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในชุมชนแต่ละคนตระหนักถึงความสุขและความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี (ความสันโดษ) และรู้สึกถึงความพอเพียงคือดำเนินชีวิต “อย่างสมถะ” ประกอบสัมมาอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้อย่างถูกต้องไม่ให้อวดอยากหรือโลภแล้วดักดวงหรือเบียดเบียนผู้อื่นจนเกินความจำเป็น แต่คิดเผื่อแผ่แบ่งปันไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าระดับความพอเพียงของสมาชิกแต่ละคนจะไม่เท่าเทียมกันแต่สมาชิกทุกคนที่ดำเนินชีวิตตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเห็นสอดคล้องกันในการยึดมั่นหลักการ 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง รู้จักพัฒนาตนเองด้วยการพยายามทำจิตใจให้ผ่องใส รวมทั้งมีความเจริญและมีความเย็นในจิตอยู่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

ประการที่ 2 การคิดพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ คือ เมื่อมีปัญหาจากการดำเนินชีวิตก็ให้ใช้สติปัญญาไตร่ตรองหาสาเหตุของปัญหา และแก้ไขไปตามเหตุและปัจจัย ด้วยความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ก่อนที่คิดพึ่งผู้อื่นและมีการปรึกษาหารือถ้อยทีถ้อยอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

ประการที่ 3 การใช้ชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักลดกิเลสและลดความต้องการของตนเองลงเพื่อให้เหลือแรงและเวลาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากขึ้น

3.2 ระดับปฏิบัติการ นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับปฏิบัติได้เป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือ พึ่งตนเองได้

ขั้นที่ 2 คือ อยู่ได้อย่างพอเพียง

ขั้นที่ 3 คือ อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร

ขั้นที่ 4 คือ อยู่ดียั่งยืนด้วยการเรียนรู้

3.3 ระดับปฏิเวธ (ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ) ให้ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากประสบการณ์แลกเปลี่ยนกันนั้น ครอบคลุมไปถึงการวัดผลจากการปฏิบัติตามหลักการข้างต้นด้วย กล่าวคือ สมาชิกในแต่ละชุมชนได้พัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยเริ่มจากการพัฒนา

จิตใจให้เกิดความพอใจในทุกะดับของการดำเนินชีวิต ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและขยายไปถึงในระดับสังคม ดังนี้

3.3.1 ความพอใจในระดับครอบครัว คือการที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่พึงพาตนเองได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ สามารถดำเนินชีวิตได้โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นรวมทั้งไม่เป็นหนี้หรือมีภาระด้านหนี้สินของตนเองและครอบครัว แต่สามารถหาปัจจัย 4 มาเลี้ยงตนเองได้โดยที่ยังมีเหลือเป็นส่วนออมของครอบครัวด้วย

3.3.2 ความพอใจในระดับชุมชนเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกจากแต่ละครอบครัวในชุมชนมีความพอใจในระดับครอบครัว ก่อนที่จะรู้จักรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น บริหารจัดการปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทรัพยากร ภูมิปัญญาหรือศักยภาพของสมาชิกในท้องถิ่น ที่มีอยู่ให้สามารถนำไปใช้ดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุลเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่พอใจของชุมชนโดยรวมในที่สุด

3.3.3 ความพอใจในระดับสังคม เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชุมชนหลาย ๆ แห่งที่มีความพอใจ มาร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาและร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอใจในที่สุด

สรุปได้ว่าความพอใจมีหลายระดับและมีในทุกสังคมชนชั้น ถือได้ว่าความพอใจเป็นแนวทางของความสุข ความพึงพอใจ การพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม เป็นต้น

4. แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางการบูรณาการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชนการประยุกต์ใช้ 5 ด้าน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, หน้า.....) กล่าวไว้ ดังนี้

4.1 ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็งพึ่งตนเองได้/มีจิตสำนึกที่ดี/เอื้ออาทร ประณีประนอม/นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

4.2 ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน/รู้จักสามัคคี/สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

4.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ/เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

4.4 ด้านเศรษฐกิจ ละคร่ายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควรคิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเฝ้าทางเลือกสำรอง

4.5 ด้านเทคโนโลยีรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม)/พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน/ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

สรุปได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้น โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและเอื้อประโยชน์ต่อกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลกัน ย่อมนำไปสู่ชุมชนสู่ชุมชนที่มีความรัก ความสามัคคี พึ่งตนเองได้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นชุมชนน่าอยู่ และประชาชน “อยู่เย็น เป็นสุข” และเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในที่สุด

5. ลักษณะเฉพาะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน มีได้มุ่งเน้นเฉพาะแต่เพียงภาคการเกษตรเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการดำเนินชีวิต การประกอบกิจการของภาคธุรกิจ การค้าระหว่างประเทศ หรือแม้แต่การดำเนินการของภาครัฐ เพื่อที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยภายใต้ลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

5.1 ใช้ทางสายกลาง

โดยการเน้นการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินงานในลักษณะไม่เร่งรัดหรือเขื่องช้าจนเกินไป มีความพอดี โดยถ้าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลจะคำนึงถึงความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอรรถภาพ ไม่หลงใหลกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพเสรีภาพที่จะไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด เป็นการสร้างพื้นฐานความมั่นคงในการดำรงชีวิตทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และถ้าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศจะคำนึงถึงความสามารถของชุมชนเมือง ภูมิภาค ประเทศ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของหรือจากภายนอก (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2550, หน้า 12)

5.2 ให้ความสำคัญกับการพอประมาณ

โดยยึดหลักความมีเหตุผล ดังนั้นการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ควรใช้เหตุผลและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ไม่หลงไปกับกระแสวัตถุนิยมซึ่งจะนำไปสู่การใช้จ่ายเกินตัวหรือการใช้จ่ายอย่างไม่คุ้มค่าและขาดประสิทธิภาพ (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2550, หน้า 12)

5.3 ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

ให้มีความพอเพียงทั้งในด้านวัตถุ และด้านจิตใจ เป็นการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับจริยธรรมคุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตของคนในประเทศให้รู้จักคำว่า “พอ” เพื่อขจัดความโลภให้น้อยลง จะมีความสุขสงบสุขทั้งทางกายและทางใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความวุ่นวายให้แก่สังคมส่วนรวม (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2550, หน้า 12) จากคุณลักษณะดังกล่าว จะเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีวัตถุประสงค์ต้องการให้นมนุษย์รู้จักการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด รู้จักความพอเพียง รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.3.1 ด้านจิตใจ

ยึดหลัก “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและประเทศชาติ มีเมตตา เอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง รู้รักสามัคคี

5.3.2 ด้านสังคม

โดยให้แต่ละกลุ่มชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการเชื่อมโยงให้เป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อให้มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น มีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทุก ๆ ด้าน อันจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและมีความมั่นคง

5.3.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนึงถึงการใช้และการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่าโดยยึดหลักการของความยั่งยืน

5.3.4 ด้านเทคโนโลยี

ควรมีการผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นเทคโนโลยีในการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และสภาพแวดล้อมของประเทศ

5.3.5 ด้านเศรษฐกิจ

ควรให้ความสำคัญแก่การประหยัด อดออมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทุกด้าน ลดการฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ โดยยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่มีผลตอบแทนที่คุ้มค่า และพยายามลดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ

6. กำนินยมเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีใหม่แม้จะเป็นทฤษฎีทางการเกษตรกรรมที่มุ่งช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้สามารถพึ่งตนเองในการประกอบอาชีพอย่างได้ผลพอเพียงที่จะเลี้ยงตัวรอดในระดับประหยัดเป็นอย่างน้อย แต่เนื่องด้วยทฤษฎีนี้มีแนวคิดอันเป็นแก่นสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์แฝงอยู่จำนวนมาก ทฤษฎีนี้จึงมีศักยภาพที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเศรษฐศาสตร์หรือสาขาวิชาการแขนงอื่น ๆ นอกจากเกษตรกรรมได้ ดังที่ ทิสนา แคมมณี (2542, หน้า 66 - 68) เป็นผู้หนึ่งที่ได้วิเคราะห์หาแนวคิดต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในทฤษฎีใหม่และพบว่าแนวคิดหลักที่สำคัญ ๆ อยู่ 7 ประการ ดังนี้

- 6.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง
- 6.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นอิสระภาพ
- 6.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- 6.4 แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานและแสวงหาความรู้
- 6.5 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง
- 6.6 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 6.7 แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ทฤษฎี

จากแนวคิดทั้ง 7 ประการ มาประกอบกันเป็นกระบวนการพึ่งตนเองเพื่อการพัฒนาที่มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ (ทิสนา แคมมณี, 2542, หน้า 69 - 71) ดังนี้

- 1) การพึ่งตนเอง คือการที่บุคคลมีความรับผิดชอบในตนเอง รู้จักพึ่งพาตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยไม่คอยแต่จะให้คนอื่นช่วย หรือคอยแต่จะรับความช่วยเหลือของผู้อื่น
- 2) การทำงานและการแก้ปัญหา คือการลงมือปฏิบัติหรือลงมือกระทำการต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น ความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อ รวมทั้งทักษะการบริหารจัดการ การต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นเมื่องานที่สามารถขยายไปสู่การรวมกลุ่ม จำเป็นต้องมีทักษะการทำงานร่วมกันด้วย
- 3) การแสวงหาความรู้เพื่อใช้ในการทำงาน คือการศึกษาหาความรู้ที่จำเป็นต่อการทำงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ หรืออาจเป็นบุคคล เอกสาร หรืออื่น ๆ การทำงานโดยปราศจากความรู้หรือการมีความรู้แต่ไม่ลงมือทำ ข่อมให้ผลเช่นเดียวกัน คือการไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ที่ประสบความสำเร็จเกิดความก้าวหน้าในชีวิตการงาน ต้องอาศัยทั้งความรู้และการปฏิบัติควบคู่กัน
- 4) การพัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิต คือการหมั่นปรับปรุงตนเองและสิ่งที่ตนเองกระทำให้ได้ผลดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยการรู้จักประเมินตนเอง ประเมินผลงาน ประเมินวิธีการทำงาน และการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมมาใช้ในการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานครั้งต่อไปได้ผลดียิ่งขึ้น และชีวิตก็จะพัฒนาก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. ความหมาย

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบของการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน โดยต้องไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต หรือการตีความทางสังคม เช่น “สังคมที่ยั่งยืน คือสังคมที่สนองความต้องการของคนได้ โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและประชาชนรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความต้องการของเขา

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (Balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ (พระธรรมปิฎก, 2544, หน้า.....)

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ประกอบด้วยแนวคิดอย่างน้อย 3 ประการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550 หน้า) ดังนี้

1) ความต้องการของมนุษย์ : การพัฒนาอย่างยั่งยืนคำนึงถึงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความต้องการที่จะมีมาตรฐานที่ดีกว่าเดิม

2) ชีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม : ระบบสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัดในการให้ทรัพยากร และมีขีดจำกัดในการรองรับของเสีย

3) ความยุติธรรมในสังคมทั้งระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่นต่อ ๆ ไป : ความยั่งยืนนั้นไม่อาจมั่นคงอยู่ได้ หากปราศจากนโยบายการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและทางวัฒนธรรมเข้ามาพิจารณาด้วย จึงต้องคำนึงถึงหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับชนรุ่นต่อ ๆ ไป (Intergenerational Equity) และหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นเดียวกัน (Intragenerational Equity)

สรุปได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาในเชิงหลายมิติในทางสร้างสรรค์ โดยคงคุณค่าของความเป็นภูมิปัญญา วัฒนธรรมไทย บนพื้นฐานของการบูรณาการที่ได้เชื่อมโยงการมีส่วนร่วมจากประชาชนหลายภาคส่วน

2. ที่มา

แนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความเป็นมาเกี่ยวข้องกับการอนุวัติแผนปฏิบัติการ 21 และการพัฒนาที่ยั่งยืน และเกี่ยวข้องกับการประชุมระดับโลก 4 ครั้ง ดังนี้

2.1 การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมมนุษย์ เมื่อปี พ.ศ. 2515 ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน

2.2 การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ปี พ.ศ. 2535 ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ซึ่งแผนปฏิบัติการ 21 เกิดขึ้นจากการประชุมครั้งนี้

2.3 การประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน เมื่อปี พ.ศ. 2545 ที่นคร โจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐอัฟริกาใต้

2.4 การประชุม “คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ” ครั้งที่ 11 (UN Commission on Sustainable Development) หรือ CSD 11 ปี พ.ศ. 2546

คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ซึ่งต่อมาได้เผยแพร่เอกสารชื่อ Our Common Future เรียกร้องให้ประชาชนในโลกเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย ไปสู่การพัฒนาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้ให้นิยามของการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่า “คือการพัฒนาที่สนองตอบต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนในรุ่นอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง” ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UN Conference on Environment and Development: UNCED) ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติ รวม 178 ประเทศได้ร่วมลงนามรับรองปฏิญญาริโอ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) และแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งเป็นแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก โดยครอบคลุมการพัฒนาที่สมดุล ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นเอกสารสำคัญฉบับหนึ่งของสหประชาชาติได้รับการรับรองจากการประชุม Earth Summit ที่นครริโอ เดอ จาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ในปี พ.ศ.2535 ซึ่งเปรียบเสมือนแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก

เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 โดยครอบคลุมการพัฒนาที่สมดุล ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ 21 แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 มิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 2 การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากร

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่สำคัญ

ส่วนที่ 4 วิธีการในการดำเนินงาน มีประเด็นและหัวข้อต่าง ๆ หลายประเด็น แต่ก็สามารถประมวลแนวทางที่สำคัญได้ ดังนี้

1) การพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องผสมผสานและควบคู่ไปกับการพัฒนาและความห่วงใยในสิ่งแวดล้อม

2) การใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย การสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์ การปล่อยของเสียและมลพิษต่าง ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมไม่ยั่งยืน

3) จะต้องมีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเนื่องจาก

3.1) มีผลกระทบอย่างเฉียบพลันต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์

3.2) เกิดผลกระทบต่อประชากรรุ่นลูกหลานในอนาคต

4) มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน ก็มีสิทธิเท่าเทียมกันในด้านที่จะดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

สรุปได้ว่าแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการร่วมมือกันจากหลาย ๆ ประเทศที่ต้องการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแม่แบบในการพัฒนา ส่งเสริม อนุรักษ์ของแต่ละประเทศร่วมกัน

3. ดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

การพัฒนาดังกล่าวมีเป้าประสงค์ของการพัฒนา 4 ประการ ดังนี้

3.1 คุณภาพ : สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นสังคมฐานความรู้ มีการพัฒนาศักยภาพและการศึกษาได้ด้วยตนเอง

3.2 เสถียรภาพและการปรับตัว : เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพทั้งระดับภายในและภายนอกประเทศ

3.3 การกระจายการพัฒนาอย่างเป็นธรรม : ประชากรมีความเท่าเทียมความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ และบริการพื้นฐานทางสังคม

3.4 การมีระบบบริหารจัดการที่ดี : ประชากรทุกภาคส่วนของสังคมมีโอกาสและสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สรุปได้ว่าดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยเป็นการสะท้อนผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมหรือได้รับกระทบจากการพัฒนาเพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่ความยั่งยืนมากน้อยเพียงใด

4. การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย

การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยมีพื้นฐานแนวคิดมาจาก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีคุณภาพ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทั้ง 3 มิติจะต้องเกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้ จะต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถส่งวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อความต้องการของคนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นฐานการผลิตของระบบเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป และต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพคนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยบริหารจัดการทรัพยากรและผลประโยชน์จากการพัฒนาและการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีการปลูกฝังค่านิยมของคนไทยให้มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ ขณะเดียวกันส่งเสริมการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยที่ดำเนินวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูล สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนฐานของสังคมแห่งความรู้การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่ความยั่งยืนของประเทศไทยนั้นมีเป้าประสงค์ของการพัฒนา 4 ประการ ดังนี้

4.1 คุณภาพ สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นสังคมฐานความรู้ มีการพัฒนาศักยภาพและการศึกษาได้ด้วยตนเอง มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพตามศักยภาพการผลิตในประเทศ โดยเน้นความได้เปรียบเชิงแข่งขันควบคู่กับผลิตภาพ (productivity) เพิ่มผลผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดมลพิษเชิงป้องกัน

4.2 เสถียรภาพและการปรับตัว เศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพทั้งระดับภายในและภายนอกประเทศ มีการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมจากปัจจัยสนับสนุนภายในโดยคำนึงขีดจำกัดและความสามารถในการรองรับของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยการพัฒนาและการบริหารจัดการเศรษฐกิจระดับฐานรากอย่างครบวงจร โดยมีสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย มีการสร้างไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์อันเป็นมรดกคิงามของชาติ

4.3 การกระจายการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ประชากรมีสร้างความปลอดภัยทั้งด้านเพศ อาชีพ รายได้ การศึกษา ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ และบริการพื้นฐานทางสังคม มีโอกาสในการเข้าถึงตลาดและการจัดสรรฐานทรัพยากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันและสงวนรักษาทรัพยากรให้คนรุ่นอนาคต

4.4 การมีระบบบริหารจัดการที่ดี ประชากรทุกภาคส่วนของสังคม มีโอกาส และสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กระบวนการตัดสินใจ และนโยบายสาธารณะแก่ประชาชน โดยผ่านการบริหารจัดการการส่งเสริมและกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการของสถาบันการเมืองสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่ากรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยต้องพัฒนาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทั้ง 3 มิติจะต้องเกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน และต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพคนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยบริหารจัดการทรัพยากรและผลประโยชน์จากการพัฒนาและการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีการปลูกฝังค่านิยมของคนไทยให้มีความพอเพียงและพึ่งตนเองได้ ขณะเดียวกันส่งเสริมการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยที่ดำเนินวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูล สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนฐานของสังคมแห่งความรู้การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาเพื่อก้าวไปสู่ความยั่งยืน

5. ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

จากการพัฒนารอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทย ได้ข้อสรุปว่าตัวชี้วัดต้องมุ่งวัดการพัฒนาทั้ง 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างมีคุณภาพ ผสมผสานเข้ากับกลไกของความยั่งยืนคือคำนึงถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยได้ยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการประเทศเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน ทั้งนี้กรอบแนวคิดการจัดทำ ตัวชี้วัดแต่ละมิติของการพัฒนา มีประเด็นดังต่อไปนี้

5.1 มิติเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ มีเสถียรภาพ เป็นการเติบโตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและยั่งยืนได้ในระยะยาวและมีการกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง อำนวยประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่

5.1.1 การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ หมายถึง การผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพทางการผลิตของประเทศ และความต้องการของตลาด มีการใช้ปัจจัยการผลิต

ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่เหมาะสมไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยอยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5.1.2 การพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพในประเทศและต่างประเทศ สามารถพึ่งตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน

5.1.3 การกระจายความมั่งคั่ง หมายถึง การสร้างโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจปัจจัยการผลิต และโครงสร้างพื้นฐานของรัฐอย่างทั่วถึง ที่จะนำไปสู่การลดช่องว่างของรายได้และกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง

5.2 มิติสังคม หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งให้คนและสังคมไทยมีคุณภาพ สามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึก พฤติกรรม และวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีการนำทุนทางสังคมและทุนทางทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยอยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่ดี ที่มุ่งให้คนและสังคมไทยเข้มแข็ง อยู่ดีมีสุข และพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

5.2.1 การพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวบนฐานความรู้ หมายถึง การพัฒนาคนในสังคมทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรให้มีศักยภาพ มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ ความคิด ทักษะอาชีพ การบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง อยู่ในสังคมฐานความรู้ และเกื้อหนุนต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5.2.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการดำรงชีวิต หมายถึง การพัฒนาให้คนในสังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสามารถเข้าถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน

5.2.3 การพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันด้านวัฒนธรรม หมายถึง สังคมไทยต้องมีค่านิยมและแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ประหยัด มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ไม่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและฐานทรัพยากรของชาติในระยะยาว อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้อย่างกลมกลืน มีการดำรงวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

5.2.4 การสร้างความเสมอภาคและการมีส่วนร่วม หมายถึง ประชากรไทยต้องได้รับความเท่าเทียมกันทั้งทางเพศ การศึกษา อาชีพ การงาน สวัสดิการ สภาพแวดล้อม และสิทธิเสรีภาพภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมาย หลักมนุษยธรรม และมีโอกาสร่วมในกิจกรรมของสังคมโดยรวม

เช่น การเมือง การปกครอง โดยมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
ก่อนนโยบายสาธารณะใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคม โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี

5.3 มิติสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และความอุดม
สมบูรณ์ตามธรรมชาติ ตลอดจนการคงไว้ซึ่งคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี
เพื่อสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน และสงวนรักษาไว้ให้คนรุ่นอนาคต รวมทั้งการกระจาย
โอกาสและการมีส่วนร่วมในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วถึง
และเป็นธรรม

5.3.1 การสงวนรักษา หมายถึง การใช้ การป้องกันและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
ทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพ ต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำกระบวนการอนุรักษ์และ
พัฒนามาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์ใน
ด้านต่าง ๆ มากที่สุด โดยคำนึงถึงความต้องการของคนทั้งในปัจจุบัน และมุ่งสงวนรักษาทุนธรรมชาติ
ไว้ใช้ประโยชน์สำหรับคนรุ่นอนาคต และขีดความสามารถสูงสุดของการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ
มาใช้โดยไม่เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ระบบนิเวศสามารถรองรับและ
ฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิม

5.3.2 การมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี หมายถึง การพัฒนาประเทศต้องสร้างไว้
ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษต่าง ๆ
ทั้งทางน้ำดิน และอากาศ ตลอดจนดำเนินการเพื่อป้องกันการเกิดมลพิษผ่านทาง การผลิต และ
การบริโภคของประชาชน

5.3.3 การมีส่วนร่วมและการกระจายการใช้ทรัพยากร หมายถึง ประชาชนทุกคน
จากทุกภาคส่วนของประเทศ ได้รับจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและผลประโยชน์จากการพัฒนา
อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน และการดำเนิน
โครงการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อมวลมนุษย
ในสังคมโลกภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยดังกล่าว แต่ละมิติของการพัฒนา
จึงต้องมีตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นประเด็นดังกล่าว

สรุปได้ว่ากรอบการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยต้องมุ่งวัดการพัฒนา
ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างมีดุลยภาพผสมผสานเข้ากับกลไกของ
ความยั่งยืนคือคำนึงถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยได้ยึด “ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการประเทศ
เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยต่อไปนี้จะแยกบททวน 2 ส่วนมาต่อกัน ได้แก่ การเรียนการสอนที่ใช้ผู้เรียนเป็นสำคัญกับการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ดังนี้

สุรชัย แซ่อี้ (2546, หน้า 93) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสายช่างอุตสาหกรรมระดับผู้สอน สถานศึกษาปอิลิเทคนิคลานนา โดยทำการศึกษาจากครูผู้สอนวิชาช่างอุตสาหกรรมและนักศึกษาสถานศึกษาปอิลิเทคนิคลานนา ปีการศึกษา 2546 จำนวน 66 คน และ 350 คน ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อยและใช้แบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่าเกิดปัญหาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเรื่องครูยังไม่สามารถสนองความต้องการของนักศึกษาได้ทุกคน นักศึกษาไม่สนใจเรียนรู้ในวิชาที่ยาก นักศึกษาไม่สนใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และไม่ค่อยจะร่วมมือกันทำงานกลุ่ม อีกทั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ขาดวัสดุหาย และได้เสนอแนวทางในการแก้ไขไว้คือควรสนับสนุนให้ครูเพิ่มพูนความรู้ในวิธีการสอน ลดภาระนอกเหนือจากงานสอนลงเพื่อให้ครูมีเวลามากพอที่จะพัฒนารูปแบบวิธีการสอน และครูผู้สอนควรเอาใจใส่นักศึกษาและพร้อมให้คำแนะนำตลอดเวลา ควรมีแนวทางแก้ไขปัญหา การที่ครูเคร่งครัดกฎระเบียบมากเกินไป ควรซักถามปัญหาหรือเหตุผลของนักศึกษาก่อนลงโทษและควรมีการแก้ไขปัญห การที่ครูใช้วาจารุนแรงในการตักเตือนนักศึกษา และควรมีกิจกรรมสนุก ๆ สอดแทรกในการเรียน การสอนมากกว่าที่เป็นอยู่ สถานศึกษาควรจัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอและพร้อมที่จะบริการนักศึกษาได้ อีกทั้งควรสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนให้ครูผู้สอนด้วย

อำพันธ์ เรือแก้ว (2547, หน้า 87) ได้ศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ ครูผู้สอนของสถานศึกษาเวียงเจดีย์ จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม แบบสังเกตการณ์ จัดกระบวนการเรียนรู้ และแบบวิเคราะห์แบบแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมครูให้ความเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ ด้านการให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน โดยครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้ ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น

มีการกำหนดเกณฑ์การวัดประเมินผลอย่างชัดเจน และใช้วิธีตรวจวัดเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและกำหนดวิธี เกณฑ์การวัดผลประเมินผล และพบปัญหาของครูที่ไม่สามารถจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ คือ นักเรียนมีจำนวนมาก ไม่สามารถดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ และนักเรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง สื่อและอุปกรณ์ขาดคุณภาพและมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ และยังเกิดความยุ่งยากในการนำผู้เรียนไปเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก

เสาวลักษณ์ เรื่องศรี (2544, หน้า 98) ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในแผนกช่างเทคนิคสถาบันอาชีวศึกษาโปลิเทคนิคลานนา ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ครูควรใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดภาวะผู้นำ และครูผู้สอนภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนมาก เช่น เวิร์กประจำจุด งานปกครอง งานกิจกรรมทั้งในแผนกและงานสถานศึกษา ฯลฯ จึงทำให้การเตรียมการจัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารควรหาทางช่วยเหลือ โดยการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างที่ซ้ำซ้อนหรือพิจารณาลดงานอื่นให้น้อยลง

ประชัน เอี่ยมวัน (2545, หน้า 122) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมาจากการสอบถามครูผู้สอน พบปัญหาครูผู้สอนต้องการมีแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ มีอัตราค่าจ้างที่เพียงพอ งบประมาณที่เพียงพอ สถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความตระหนักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน และบางส่วนยังไม่เข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนยังไม่มี การนำเทคโนโลยี หรือสื่อเข้ามาประกอบการสอนเท่าที่ควร ผู้บริหารขาดเทคนิคติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดซื้อสื่อไม่พอและไม่ทันสมัย

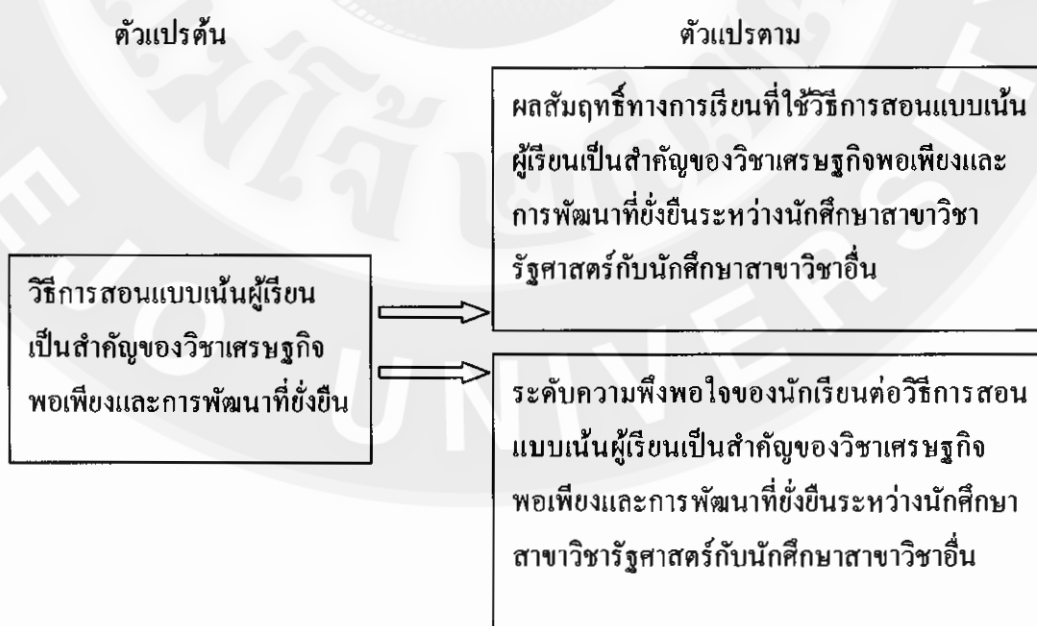
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา และที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีปัญหาและสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการสอนครูควรใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดภาวะผู้นำ และครูผู้สอนภาระงานอื่น ดังนั้นการศึกษากิจการการเรียนการสอนของครู โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้รู้ถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อจะได้แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

กรอบการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารต่างๆ ในบทที่ 2 สามารถสรุปเป็นกรอบการศึกษาคือ ใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ซึ่งจะประกอบด้วยองค์ประกอบของตัวแปรต้น คือ วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวแปรตาม 2 ส่วน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น และ 2) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ดังแสดงในแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 กรอบการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่องการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการศึกษา ได้แก่ 1) ประชากร 2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 182 คน แบ่งเป็นจากสาขาวิชารัฐศาสตร์จำนวน 99 คน และสาขาวิชาอื่นจำนวน 83 คน (สาขาสถาปัตยกรรมฯ 32 คน สาขาการประมงฯ 27 คน สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตรฯ 22 คน และสาขาบัญชี 2 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการสอน

1.1 ข้อมูลทั่วไป

รหัสวิชา : กช 321

ชื่อวิชา : เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sufficiency Economy and Sustainable Development)

จำนวนหน่วยกิต / ชั่วโมง : 3 (2 -2-1)

ผู้สอน : อาจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์

ผู้เรียน : นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ รหัส 54 ปี 1 กลุ่ม 3 จำนวน 99 คน

: นักศึกษาสาขาวิชาอื่น รหัส 54 ปี 1 กลุ่ม 4 จำนวน 83 คน

ปีการศึกษา: 2554 ภาคเรียนที่ 1

วันเวลาที่สอน : วันอังคารและศุกร์

1) นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ เวลา 08.00-10.00 น.

2) นักศึกษาสาขาวิชาอื่น เวลา 10.00-12.00 น.

สถานที่ : ห้องสิงห์พลิน ชั้น 3 อาคารเทพ พงษ์พานิช วิทยาลัยบริหารศาสตร์

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของสังคมไทย
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนได้มีรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการพัฒนาและการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทย
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของสังคมไทย
- 4) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประยุกต์ความรู้จากการศึกษามาใช้สำหรับการดำเนินชีวิตของตัวนักศึกษาและการสร้างข้อเสนอแนะต่อการบริหารโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนของนักศึกษา
- 5) มุ่งสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และประชาธิปไตยโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ลักษณะและการดำเนินการ

13.1 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความเป็นมา คุณลักษณะ เจื้อนไข และประเด็นสำคัญของ
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นกรณีศึกษาตัวอย่างในบริบทของสังคมไทย

1.3.2 จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งาน ภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
45 ชั่วโมงต่อภาค การศึกษา	ตามความต้องการของ นักศึกษา	การออกฝึกจัดเก็บ ข้อมูลภาคสนาม 3 ชั่วโมง	นักศึกษาศึกษาด้วย ตนเองสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

1.3.3 จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการ
แก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

อาจารย์ประจำวิชาให้คำปรึกษาและแนะนำผ่านกิจกรรมการจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงรายบุคคลของนักศึกษาสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

1.4 การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

1.4.1 คุณธรรม จริยธรรม

1) คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

พัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าแห่งวิชาชีพ จรรยาบรรณ
วิชาชีพ มีทัศนคติที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันและ
สังคม รวมถึงจิตสำนึก พฤติกรรมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนอย่างมี
คุณธรรม

2) วิธีการสอน

2.1) บรรยายพร้อมยกตัวอย่าง และกรณีศึกษา

2.2) ทำแบบฝึกหัดในแต่ละบทเรียน

2.3) ให้นักศึกษาฝึกหัดวิเคราะห์แนวคิด สาธารณคดี กระบวนการ และบริบทของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเทคนิคการสร้างเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลในการวิเคราะห์โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และอาจารย์สรุปความรู้ในท้ายชั่วโมง

2.4) ให้นักศึกษาออกฝึกจัดเก็บข้อมูลในภาคสนาม

2.5) ให้นักศึกษาฝึกการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่นคนละ 1 เรื่อง โดยให้เลือกในชุมชนท้องถิ่นของนักศึกษา

2.6) ให้นักศึกษาออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2.7) ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มอภิปรายถึงองค์ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3) วิธีการประเมินผล

วัดผลและประเมินผลจากกิจกรรมต่อไปนี้

3.1) สอบระหว่างภาค

3.2) การทำรายงานเดี่ยว/กลุ่มและนำเสนอ

3.3) ความสนใจในชั้นเรียนและฝึกภาคสนาม

3.4) สอบปลายภาค

1.4.2 ความรู้

1) ความรู้ที่ต้องได้รับ

1.1) หลักหรือแนวคิดทฤษฎี

2.2) เทคนิคของการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2.3) การกำหนดมาตรฐานในการประเมินผล

2.4) เทคนิคการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินผลก่อน ระหว่าง และ

หลังปฏิบัติตามแผน

2.5) บทบาทของผู้นำในการพัฒนาระบบบริหารขององค์กร

2) วิธีการสอน

บรรยายเชิงอภิปราย ฝึกหัด ออกฝึกภาคสนาม จัดทำรายงาน และนำเสนอ
ผลการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนิสิตในการอภิปรายเนื้อหาของวิชา

3) วิธีการประเมินผล

- 3.1) สอบกลางภาค
- 3.2) ความสนใจเข้าชั้นเรียน
- 3.3) การทำและส่งรายงานเดี่ยวและนำเสนอ
- 3.4) การมีส่วนร่วมในนำเสนอ-อภิปรายในการสัมมนา
- 3.5) สอบกลางภาค

1.4.3 ทักษะทางปัญญา

1) ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา

- 1.1) สามารถคิดวิเคราะห์ สร้างความคิดรวบยอดความรู้และเทคนิคการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2) สามารถสืบค้น ประมวลข้อมูลการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.3) สามารถประยุกต์ความรู้การวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนท้องถิ่น ครอบครัวและตัวของนักศึกษาเอง
- 1.4) สามารถอภิปราย วิจารณ์ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายงานของเพื่อนที่นำเสนอ

2) วิธีการสอน

บรรยายเชิงบรรยายผสมการ ฝึกหัดวิเคราะห์ และฝึกหัดจัดทำรายงาน และนำเสนอรายงานและเพื่อนักศึกษาร่วมอภิปรายเนื้อหาของวิชา

3) วิธีการประเมินผล

- 3.1) การทดสอบกลางภาคและปลายภาค
- 3.2) การเข้าชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน
- 3.3) การฝึกจัดทำและส่งรายงานรายบุคคล
- 3.4) การนำเสนอผลการวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนา

ที่ยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่นของนักศึกษา

1.4.4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา

1.1) พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลักโดยมีอาจารย์เป็นผู้ติดตามและแนะนำอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) พัฒนาการทำงานเป็นทีมระหว่างผู้เรียน

1.3) พัฒนาความสามารถให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในบทบาทของผู้นำหรือในบทบาทของผู้ร่วมทีมงาน

2) วิธีการสอน

จัดกิจกรรมกลุ่มโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้มีโอกาสร่วมกันวิเคราะห์กรณีศึกษา ข้อมูลจาก การฝึกภาคสนาม และการนำเสนอรายงานที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบเดี่ยว และการอภิปราย-ซักถามผู้นำเสนอ

3) วิธีการประเมินผล

3.1) รายงานผลกิจกรรมรายบุคคลโดยนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

3.2) สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.3) ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผล

1.4.5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) ทักษะ

1.1) สามารถวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

1.2) สามารถนำเสนอ อภิปราย-ซักถามในกรณีศึกษาจากการฝึกวิเคราะห์ได้อย่างตรงประเด็น

1.3) สามารถใช้แบบฟอร์มการเขียนวิทยานิพนธ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยมาเป็นแนวทางการเขียนรายงานการวิเคราะห์

2) วิธีการสอน

2.1) มอบหมายงานเป็นกลุ่มย่อยในชั้นเรียนและให้นักศึกษานำเสนอข้อสรุปหน้าห้อง

2.2) มอบหมายงานรายบุคคลในการจัดทำรายงาน และให้นักศึกษา

นำเสนอข้อสรุปหน้าห้อง

3) วิธีการประเมินผล

ใช้แบบประเมินผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

3.1) เทคนิคการเขียนรายงาน

3.2) ความถูกต้อง

3.3) การใช้ภาษา

3.4) ความสามารถในการบรรยายและตอบคำถาม

3.5) การสอบกลางภาคและปลายภาค

1.5 แผนการสอนและการประเมินผล

1.5.1 แผนการสอน				
สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
1	แนะนำขอบเขต เนื้อหา และ กระบวนการเรียนการสอน และ 2 แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในฐานะที่เป็นแนวคิดและ ปรัชญา และความเป็นมา	3	1. แจกใบงานที่ 1 2. แบ่งกลุ่มวิเคราะห์และ ผู้แทนกลุ่มนำเสนอข้อ ค้นพบ 3. อาจารย์จัดหมวดหมู่ เนื้อหาที่ค้นพบ เพิ่มเติม เนื้อหาเนื้อหา (แจกใบ ความรู้) และสรุปกรอบ ที่จะใช้เป็นแนวในการ เรียน	1. อาจารย์ ประจำวิชา

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
2	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : ความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ ทุนนิยม กับเศรษฐกิจเชิงพุทธ และกับ เศรษฐกิจชุมชน ตลอด ถึงความสัมพันธ์ระหว่าง เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่	3	1. แจกใบงานที่ 2 และ กรณีศึกษา ความสำคัญของแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง และ ความสัมพันธ์กับทฤษฎีใหม่ 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ ผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และ เพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหาเนื้อหา	1. อาจารย์ ประจำวิชา
3	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : ลักษณะกิจกรรมทางสายกลาง และความพอประมาณ และ ลักษณะกิจกรรมทางสายกลาง และความมีเหตุผล	3	1. แจกใบงานที่ 3 และ กรณีศึกษาแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และเพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหา	1. อาจารย์ ประจำวิชา
4	หลักและแนวทางการวิเคราะห์ และรายงานกรณีศึกษาเศรษฐกิจ พอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน	3	1. แจกใบงานที่ 34 และ กรณีศึกษาแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงและ การพัฒนาที่ยั่งยืนใน	1. อาจารย์ ประจำวิชา

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	ในชุมชนของนักศึกษา และ บริบทของเศรษฐกิจพอเพียง : ชุมชนและสังคมไทย		บริบทสังคมไทย 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และเพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหาเนื้อหา	
5	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : ลักษณะกิจกรรมทางสายกลาง และการมีและผลลัพธ์ของความรู้ ภูมิคุ้มกันและ เงื่อนไข	3	1. แจกใบงานที่ 5 และ กรณีศึกษา ลักษณะ กิจกรรมทางสายกลาง การมีภูมิคุ้มกันและ เงื่อนไขความรู้ 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และเพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหาเนื้อหา	1. อาจารย์ ประจำวิชา
6	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : เงื่อนไขและผลลัพธ์ของ คุณธรรมหรือหลักธรรม และ ผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : ลักษณะการพัฒนาที่ยั่งยืน และ	3	1. แจกใบงานที่ 6 และ กรณีศึกษาแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง : เงื่อนไขและผลลัพธ์ของ คุณธรรมหรือหลักธรรม และผลต่อการพัฒนาที่	1. อาจารย์ ประจำวิชา

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	นโยบายรัฐที่เกี่ยวข้อง		ยั่งยืน 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และเพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหาเนื้อหา	
7	เศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผล ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : ตัวอย่าง ในบางชุมชน และเทคนิคการ ฝึกเขียนรายงานเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ในชุมชนของนักศึกษา	3	1. แจกใบงานที่ 7 และ กรณีศึกษาเศรษฐกิจ พอเพียงที่ส่งผลต่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์ และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และเพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหาเนื้อหา	1. อาจารย์ ประจำวิชา
8	เทคนิคการฝึกนำเสนอรายงาน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและการ พัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชนของ นักศึกษา	3	1. แจกใบงานที่ 8 และ กรณีศึกษาเศรษฐกิจ พอเพียงและการพัฒนาที่ ยั่งยืนในชุมชนของ นักศึกษา 2. แบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์	1. อาจารย์ ประจำวิชา

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ สอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
			และผู้แทนกลุ่มนำเสนอ และเพื่อนร่วมชั้นร่วม อภิปราย-ซักถาม 3. อาจารย์สรุปและ เพิ่มเติมเนื้อหาเนื้อหา	
9	สอบกลางภาค	9		1. อาจารย์ ประจำวิชา
10-15	สัมมนาเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน ในชุมชนของนักศึกษา และ สรุป เนื้อหา	3	1. นักศึกษานำเสนอผล การฝึกจัดทำรายงาน รายบุคคลของนักศึกษาที่ นักศึกษาเลือก 2. เปิดโอกาสให้เพื่อได้ อภิปราย-ซักถาม 3. วิทยากร/อาจารย์สรุป และเพิ่มเติมเนื้อหา เนื้อหา	1. อาจารย์ ประจำวิชา
16	สอบปลายภาค	3		1. อาจารย์ ประจำวิชา

1.5.2 แผนการประเมินผลการเรียนรู้				
กิจกรรมที่	ผลการเรียนรู้*	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
1. การสอน	1.1 2.1 2.2 3.1 5.1	1. บรรยายตามตำราและถาม-ตอบ 2. ยกตัวอย่างและใช้กรณีศึกษาสำหรับนักศึกษาฝึกวิเคราะห์ 3. สอบกลางภาค 4. สอบปลายภาค	ทุกสัปดาห์ ทุกสัปดาห์ 10 15	50 % 5% 5% 20% 20%
2. การมอบหมายงาน	1.4 2.3 2.4 3.2 3.3 4.1 4.2 4.3 5.2	1. การส่งแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน 2. การรายงาน	ทุกสัปดาห์ ทุกสัปดาห์ 13-14	40% 10% 5% 35%
3. การมีส่วนร่วม	1.2 1.3	1. การเข้าเรียนตรงเวลา 2. การส่งรายงานตรงเวลา 3. การอภิปราย และซักถาม	ทุกสัปดาห์ 15 ทุกสัปดาห์	10% 2.5% 2.5% 5%

1.5.3 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1) เอกสารและตำราหลัก

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, สำนักงาน, เศรษฐกิจ

พอเพียงคืออะไร? กรุงเทพฯ : กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม (มปป.)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

(2542)

2) เอกสารและข้อมูลสำคัญ

3) เอกสารและข้อมูลแนะนำ

เว็บไซต์ต่างๆ

1.5.4 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1) กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

การประเมินประสิทธิภาพของรายวิชาในส่วนของนักศึกษาในแต่ละคนนั้น ผู้สอนจะสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของแต่ละคนและแต่ละกลุ่มเรียน และวางแผนการประเมินที่เหมาะสมกับความแตกต่างที่มีอยู่ ดังนี้

1.1) แนะนำเนื้อหา วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผลให้กับทุก

กลุ่มเรียน

1.2) อาจารย์ผู้สอนติดตามผลการมอบหมายงานเป็นระยะ และแก้ไข

ปัญหาที่พบทันที

1.3) อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนที่ใช้

1.4) อาจารย์ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้แทนห้องแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน

(ชาย-หญิง) แสดงความคิดเห็นต่อการสอนในสัปดาห์สุดท้าย เพื่อเป็นข้อมูลในภาพรวมสำหรับการวางแผนการสอนในปีต่อไป

2) กลยุทธ์การประเมินการสอน

2.1) ให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชามาสังเกตการณ์การสอน และรับฟัง

ข้อเสนอแนะ

2.2) ประเมินผลการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญภายในมหาวิทยาลัย

3) การปรับปรุงการสอน

3.1) จัดให้มีการสัมมนาเพื่อพัฒนาการวางแผน การจัดเรียนการสอน

และการประเมินผลวิชานี้

3.2) จัดให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

1.5.5 การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

1) การมอบหมายแบบฝึกหัด และกำหนดวันที่ส่ง

2) การมอบหมายให้นักศึกษานำเสนอผลงานที่มอบหมายเป็นราย

กลุ่มทำงานหน้าห้อง

- 3) การทดสอบก่อนและหลังเรียน
- 4) การทวนสอบโดยการสอบวัดผลของอาจารย์ผู้สอน
- 5) การทบทวนเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการที่แต่งตั้ง
- 6) การทบทวนการให้คะแนนโดยเพื่อร่วมชั้นหรือกลุ่มอื่น
- 7) การสอบวัดผลเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการที่แต่งตั้ง

1.5.6 การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

อาศัยผลการประเมินประสิทธิภาพตามข้อ 1.5.4 และ ข้อ 1.5.5 รวมทั้งการปรับการสอนแล้วนั้น เพื่อการสอนมีคุณภาพอันจะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาวิชาต่างๆ ผู้สอนจึงได้วางแผนการปรับปรุงการสอน โดยการทบทวนและปรับปรุงหัวข้อ กลยุทธ์การสอน วิธีการสอน วิธีการวัดผลและประเมินผล ฯลฯ ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินการสอน

2. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานนักศึกษากลุ่มเป้าหมายเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบ่งเป็น เพศ กลุ่มเรียน สาขาวิชา และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา เป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้วิธีการสอนแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังรายละเอียดประเด็นย่อย ดังต่อไปนี้

1) ด้านการเลือกใช้วิธีการสอน

- 1.1) การเลือกใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.2) การออกไปศึกษาข้อมูลในชุมชน/หน่วยงานภายนอก
- 1.3) การทำรายงานเดี่ยว
- 1.4) การนำเสนอผลการศึกษารายกลุ่ม
- 1.5) การนำเสนอและเสวนาร่วมกันทั้ง 2 สาขาวิชาเรียนในห้องประชุมใหญ่
- 1.6) การร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย
- 1.7) การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศทุกระดับ

2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

- 2.1) การได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี
- 2.2) การฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรมหลากหลายจนค้นพบความถนัด และวิธีการ

เรียนที่เหมาะสมกับตนเอง

- 2.3) การเห็นแบบอย่างที่ดีและฝึกเผชิญสถานการณ์จนเกิดจิตสำนึกและคุณธรรม
- 2.4) การฝึกคิดหลายวิธี จนสามารถทำรายงาน และนำเสนอผลการเรียนรู้ได้

อย่างมีเหตุผล

- 2.5) การได้รับการเสริมแรงให้ทดลองวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และการเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
- 2.6) การได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากแหล่งวิทยาการทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชน

- 2.7) การสนใจใฝ่รู้ มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีความสุข
- 2.8) การฝึกวินัยและรับผิดชอบในการทำงานจนสำเร็จ
- 2.9) การฝึกประเมินผลงานและปรับปรุงตนเองที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น
- 2.10) การมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบครบหลักสูตร

3) ด้านการเตรียมการสอนของผู้สอน

ความรู้สากล

- 3.1) การเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและ
- 3.2) การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน
- 3.3) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อนเริ่มเรียน
- 3.4) การจัดชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้
- 3.5) การเตรียมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศห้องเรียนที่เหมาะสม
- 3.6) การสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้เรียน
- 3.7) การเตรียมวิธีการสอนที่เหมาะสมกับประเด็นที่จะสอน
- 3.8) การเตรียมสื่อที่จะใช้ในการสอน
- 3.9) การสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน
- 3.10) การแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี
- 3.11) การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา
- 3.12) การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน

4) ด้านการสอนของผู้สอน

4.1) การจัดบรรยากาศการสอนที่ปลูกเร้าใจ จูงใจ และเสริมแรง เน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ

4.2) การเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

4.3) การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทบทวนพื้นฐานภูมิปัญญาชุมชนบ้านเกิดของผู้เรียน

4.4) การส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดและฝึกปฏิบัติปรับปรุงตนเอง

4.5) การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

4.6) การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์หลายรูปแบบ

4.7) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับปรากฏการณ์จริง

4.8) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็นต่อวิธีการสอน

4.9) การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

4.10) การใช้วิธีสอนที่ฝึกการคิด การวิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

4.11) การปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และคุณธรรมแบบไทย ๆ

4.12) การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

4.13) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนระหว่างการสอน

4.14) การใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยผู้เรียน

4.15) การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

4.16) การเปิดโอกาสให้สอบถามข้อสงสัยได้ทุกช่องทาง

4.17) การเปิดโอกาสให้ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุม

4.18) การเตรียมความพร้อมพื้นฐานการเรียน (ปี 1) สำหรับการเรียนปีที่สูงขึ้น

4.19) การส่งเสริมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน

4.20) การกระตุ้นจินตนาการสำหรับการดำเนินชีวิตอนาคต

5) ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล

5.1) มีความรู้ความเข้าใจ และรับนโยบายของมหาวิทยาลัยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.2) ชุมชน/หน่วยงานภายนอกเหล่านี้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.3) สนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.4) การเป็นเครือข่ายการเรียนรู้โดยจัดบรรยายภาคในชุมชน/สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.5) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับผู้เรียนตามความเหมาะสมและความจำเป็น

5.6) ต้อนรับ เอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

5.7) ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน

5.8) เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีรูปธรรมชัดเจน

5.9) มีบทบาทและส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยเสริมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียน

5.10) ชุมชน/หน่วยงานมีความพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.11) ชุมชน/หน่วยงานยังยินดีต้อนรับผู้เรียนอีกครั้งเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

โดยแบ่งเกณฑ์การวัดคะแนนในแบบสอบถาม 5 ตัวเลือก คือ 5 4 3 2 และ 1 หรือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และใช้เกณฑ์หาคุณภาพของความพึงพอใจตามเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง พึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง พึงพอใจระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีด้วยกัน 2 แหล่งใหญ่ ๆ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการใช้แบบสอบถามกับประชากร จำนวน 182 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ผู้วิจัยเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนประชากร

1.2 ขอความร่วมมือจากนักศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาเศรษฐกิกพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับประชากรที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจในวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามก่อน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเริ่มต้นทำ และทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. แหล่งข้อมูลทุติภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์จำนวน 182 ชุด เพื่อเตรียมสำหรับนำมาวิเคราะห์

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ และวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ และทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติ t- test นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อวิธีการสอนแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และวิเคราะห์แต่ละด้านด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายข้อและรายด้าน นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

5. นำข้อมูลทุติภูมิ (Secondary Data) หรือข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและไม่สามารถหารายละเอียดได้จากการจัดเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามข้างต้นมาเลือกใส่ลงไปในเนื้อหารายงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจากการใช้แบบทดสอบที่แสดงเป็นค่าร้อยละของคะแนน ค่าเฉลี่ยของคะแนน และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test (Dependent) มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

1.1 ค่าร้อยละของคะแนน โดยใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2549 : 106) ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนน} \times 100}{\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}}$$

1.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (μ) โดยใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2549 : 106) ดังนี้

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\sum$ แทน ผลรวม

X แทน คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2549 : 112) ดังนี้

$$\sigma = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $\sum$ แทน ผลรวม

X แทน คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

1.4 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
กลุ่มเป้าหมายโดยใช้สถิติ t-test (Dependent) ซึ่งมีสูตร (กาญจนา วัฒนา, 2549 : 96) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ $\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

D แทน ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

n แทน จำนวนคู่

D^2 แทน ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของ
นักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
ของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง $(\sum D)^2$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียน
และหลังเรียนของนักเรียนทุกคนยกกำลังสอง

$n \sum D^2$ แทน จำนวนนักเรียนคูณผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อน
เรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง

$n - 1$ แทน จำนวนคู่ (คะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน) หรือจำนวนนักเรียน
ทั้งหมดลบด้วย 1

2. การหาค่าระดับความพึงพอใจของนักเรียน

ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย
ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แบ่งความพึงพอใจตามมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้มาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่ 5 4 3 2 และ 1 โดยใช้สถิติการคำนวณ
ดังนี้

2.1 ค่าร้อยละของคะแนน โดยใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2549 : 106) ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนน} \times 100}{\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}}$$

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนน (μ)

$$\mu = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2549 : 112) ดังนี้

$$\sigma = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ $\sum$ แทน ผลรวม

X แทน คะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มประชากร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับ นักศึกษาสาขาวิชาอื่นต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและ การพัฒนาที่ยั่งยืน ประชากรในการศึกษาคือนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและ การพัฒนาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งตามลำดับออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของประชากร

ประชากรในการศึกษานี้คือนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น โดยประชากรได้ตอบแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลพื้นฐานได้ถูกนำมารวบรวมและแจกแจงเพื่อเป็นพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการนำเสนอ ผลที่ได้จะจำแนกแบ่งตามลักษณะของข้อมูล ได้แก่ เพศ กลุ่มเรียน สาขาวิชา และภูมิภาคตาม ตามรายละเอียดดังนี้

1. เพศ

ข้อมูลพื้นฐานของประชากรในการศึกษาหรือนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชารัฐศาสตร์กับ นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ที่เรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	82	45.1
หญิง	100	54.9
รวม	182	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีจำนวน 182 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 และเป็นเพศหญิง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 ตามลำดับ

2. กลุ่มเรียน

ข้อมูลพื้นฐานของประชากรในการศึกษาหรือนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นที่เรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มเรียน แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามกลุ่มเรียน

กลุ่มเรียน	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มเรียนที่ 3	142	78.0
กลุ่มเรียนที่ 4	40	22.0
รวม	182	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีจำนวน 182 คน เลือกเรียนในกลุ่มเรียนที่ 3 จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 และอยู่ในกลุ่มเรียนที่ 4 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ตามลำดับ

3. สาขาวิชา

ข้อมูลพื้นฐานของประชากรในการศึกษาหรือนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นที่เรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสาขาวิชา แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
1. สาขาวิชารัฐศาสตร์	99	54.4
2. สาขาวิชาอื่น	83	45.6
2.1 สถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม	32	17.6
2.2 เทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ	27	14.8
2.3 เศรษฐศาสตร์	22	12.1
2.4 การบัญชี	2	1.1
รวม	182	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสาขาวิชารัฐศาสตร์มากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาคือ สาขาวิชาอื่น จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 (แบ่งเป็นสาขาวิชาสถาปัตยกรรม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 การประมง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 เศรษฐศาสตร์เกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 และบัญชี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ)

4. ภูมิสำเนา

ข้อมูลภูมิสำเนาของประชากรที่ตอบแบบสอบถามแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวน	ร้อยละ
เชียงใหม่	53	29.1
เชียงราย	17	9.3
กรุงเทพฯ	15	8.2
ลำปาง	14	7.7
รวมจังหวัดอื่นในภาคเหนือที่มี จำนวนต่ำกว่า 10 คน	33	18.1
รวมจังหวัดในภาคอีสาน	14	16.5
รวมจังหวัดในภาคกลาง	11	7.7
รวมจังหวัดในภาคใต้	6	3.3
รวม	182	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มากที่สุด คือ มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาคือ จังหวัดเชียงราย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และจังหวัดลำปาง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 นอกจากนั้นรวมจังหวัดอื่นในภาคเหนือที่มีจำนวนต่ำกว่า 10 คน จำนวนรวม 33 คน คิดเป็น ร้อยละ 18.1 รวมจังหวัดในภาคอีสาน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 รวม จังหวัดในภาคกลางจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และรวมจังหวัดในภาคใต้จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นที่วัดจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากด้วยเครื่องมือแบบสอบถามที่สอบถามจากนักศึกษานักศึกษาสาขาวิชา

รัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นรวมทั้งสิ้นจำนวน 182 คน พบแบบแผนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

นักศึกษา		คะแนน			
สาขาวิชา	จำนวน	การทดสอบ	รวม	ร้อยละ	ความแตกต่าง*
รัฐศาสตร์	99	ก่อนเรียน	853	45.56	21.37
		หลังเรียน	1,253	66.93	
วิชาอื่น	83	ก่อนเรียน	594	40.74	20.44
		หลังเรียน	892	61.18	

หมายเหตุ* ร้อยละของความแตกต่างระหว่างนักศึกษา 2 สาขาวิชา คือ $21.37 - 20.44 = 0.93$

จากตารางที่ 5 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นจำนวนรวม 182 คน ที่วัดจากคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า คะแนนก่อนเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ 99 คน มีคะแนนรวมเท่ากับ 853 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 45.56 ขณะที่คะแนนหลังเรียนรวมเท่ากับ 1,253 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 66.9 และนักศึกษาสาขาวิชาอื่น 83 คน มีคะแนนรวมเท่ากับ 594 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 40.74 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนรวมเท่ากับ 892 คิดเป็นร้อยละ 61.18 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนร้อยละ 21.37 กับ ร้อยละ 20.44 ซึ่งห่างกันเพียงร้อยละ 0.93 และเมื่อนำความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นไปทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของ มีข้อค้นพบดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์
กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

สาขาวิชา	จำนวน (N)	การทดสอบ	เฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ΣD	ΣD^2	t
รัฐศาสตร์*	99	ก่อนเรียน	8.20	2.31	400	1974	19.074
		หลังเรียน	12.05	2.27			
อื่นๆ**	83	ก่อนเรียน	7.33	2.72	298	1472	15.280
		หลังเรียน	11.01	2.84			
* df = 103	ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05			ค่า t-test (ตาราง) ที่ .05 เท่ากับ 1.98			
** df = 80	ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05			ค่า t-test (ตาราง) ที่ .05 เท่ากับ 1.99			

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 8.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.31 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 12.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.27 ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยค่า t-test (Dependent) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า t-test (คำนวณ) เท่ากับ 19.074 ซึ่งต่ำกว่าค่า t-test (ตาราง) นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เท่ากับ 1.98 สรุปว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาอื่นที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 7.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.72 และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 11.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.74 ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยค่า t-test (Dependent) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ค่า t-test (คำนวณ) เท่ากับ 15.280 ซึ่งต่ำกว่าค่า t-test (ตาราง) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่เท่ากับ 1.99 สรุปว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลจากการศึกษาโดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนระหว่างนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นซึ่งแม้ทั้ง 2 สาขาวิชาจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น แต่พบว่าความแตกต่างของนักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชานั้นสูงไม่

เกินร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น พบว่า คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น (8.21 กับ 7.33) และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่นเช่นกัน (12.05 กับ 11.01) และพบว่าร้อยละของความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่นเล็กน้อย (ร้อยละ 21.37 กับร้อยละ 20.44)

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืนสำรวจจากประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รวมจำนวน 182 คน ใน 5 ด้าน ได้แก่ การเลือกวิธีการสอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล ผลการศึกษามีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. การเลือกใช้วิธีการสอน

ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเลือกใช้วิธีการสอนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 7 และระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเลือกใช้วิธีการสอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 7 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชา
เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเลือกใช้วิธีการสอนโดยรวมของ
นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. การเลือกใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.18	0.63	มาก	4
2. การออกไปศึกษาข้อมูลในชุมชน/หน่วยงานภายนอก	4.20	0.72	มาก	3
3. การทำรายงานเดี่ยว	3.80	0.76	มาก	7
4. การนำเสนอผลการศึกษารายกลุ่ม	4.09	0.80	มาก	6
5. การนำเสนอและเสวนาร่วมกันทั้ง 2 สาขาวิชาเรียนในห้องประชุมใหญ่	4.16	0.78	มาก	5
6. การร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย	4.28	0.73	มาก	2
7. การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศทุกระดับ	4.37	0.77	มาก	1
รวม	4.15	0.74	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเลือกใช้วิธีการสอนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.74$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบแบบแผนโดยรวมว่านักศึกษาที่เป็นประชากรมีความพึงพอใจด้านการเลือก ใช้วิธีการสอนในระดับมาก โดยเรียงลำดับสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศทุกระดับ ($\mu = 4.37$ และ $\sigma = 0.77$) รองลงมาคือ การร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย ($\mu = 4.28$ และ $\sigma = 0.73$) การออกไปศึกษาข้อมูลในชุมชน/หน่วยงานภายนอก ($\mu = 4.20$ และ $\sigma = 0.71$) การเลือกใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.18$ และ $\sigma = 0.63$) การนำเสนอและเสวนาร่วมกันทั้ง 2 สาขาวิชาเรียนในห้องประชุม

ใหญ่ ($\mu = 4.17$ และ $\sigma = 0.77$) และการนำเสนอรายกลุ่ม ($\mu = 4.11$ และ $\sigma = 0.79$) ตามลำดับ โดยประเด็นการทำรายงานเดี่ยว ($\mu = 3.80$ และ $\sigma = 0.76$) นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเลือกใช้วิธีการสอนของนักศึกษาสาขา วิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1	การเลือกใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.14	0.59	มาก	4.23	0.67	มาก
2	การออกไปศึกษาข้อมูลในชุมชน/หน่วยงานภายนอก	4.20	0.73	มาก	4.19	0.71	มาก
3	การทำรายงานเดี่ยว	3.73	0.74	มาก	3.88	0.77	มาก
4	การนำเสนอผลการศึกษารายกลุ่ม	4.06	0.77	มาก	4.13	0.84	มาก
5	การนำเสนอและเสวนาร่วมกันทั้ง 2 สาขาวิชาเรียนในห้องประชุมใหญ่	4.11	0.79	มาก	4.23	0.75	มาก
6	การร่วมกิจกรรมวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย	4.31	0.71	มาก	4.24	0.76	มาก
7	การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศทุกระดับ	4.39	0.77	มาก	4.35	0.79	มาก
รวม		4.13	0.73	มาก	4.18	0.76	มาก

จากตารางที่ 8 ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเลือกใช้วิธีการสอนของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นจำแนกตามสาขาวิชา 2 สาขาวิชา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาอื่นโดยรวมมีระดับความพึงพอใจสูงกว่านักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ กล่าวคือ ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นโดยรวมวัดค่าเฉลี่ย หรือ $\mu = 4.18$ และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือ $\sigma =$

0.76 และของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์วัดค่าเฉลี่ย หรือ $\mu = 4.13$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือ $\sigma = 0.73$ แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 2 สาขาวิชาต่างมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน และเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น 7 ประเด็น พบว่า ลำดับที่ของระดับความพึงพอใจของนักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชายังเป็นไปในแบบแผนเดียวกับแบบแผนโดยรวม กล่าวคือ นักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชา มีความพึงพอใจมากสูงที่สุดในประเด็นการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศทุกระดับ รองลงมาคือการร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย การออกไปศึกษาข้อมูลในชุมชน/หน่วยงานภายนอก ตามลำดับ และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในประเด็นการทำรายงานเดี่ยว

2. ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 9 และระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 9 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. การได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี	4.36	0.66	มาก	1
2. การฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรมหลากหลายจนค้นพบ ความถนัด และวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง	4.04	0.70	มาก	9
3. การเห็นแบบอย่างที่ดีและฝึกเผชิญสถานการณ์จน เกิดจิตสำนึกและคุณธรรม	4.19	0.74	มาก	4
4. การฝึกคิดหลายวิธี จนสามารถทำรายงาน และ นำเสนอผลการเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล	4.09	0.77	มาก	7

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
5. การได้รับการเสริมแรงให้ทดลองวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และการเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม	4.07	0.75	มาก	8
6. การได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากแหล่งวิทยาการทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชน	4.10	0.74	มาก	6
7. การสนใจใฝ่รู้ มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีความสุข	4.16	0.77	มาก	5
8. การฝึกวินัยและรับผิดชอบในการทำงานจนสำเร็จ	4.19	0.73	มาก	4
9. การฝึกประเมินผลงานและปรับปรุงตนเองที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น	4.21	0.71	มาก	3
10. การมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบครบหลักสูตร	4.34	0.75	มาก	2
รวม	4.18	0.73	มาก	

จากตารางที่ 9 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวมด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$ และ $\sigma = 0.73$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบแบบแผนโดยรวมที่ว่านักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชา มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากสูงที่สุดลงไปหาต่ำ ได้แก่ การได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) รองลงมาคือ การมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบครบหลักสูตร ($\mu = 4.34$ และ $\sigma = 0.75$) การฝึกประเมินผลงานและปรับปรุงตนเองที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น ($\mu = 4.34$ และ $\sigma = 0.75$) การเห็นแบบอย่างที่ดีและฝึกเผชิญสถานการณ์จนเกิดจิตสำนึกและคุณธรรม ($\mu = 4.19$ และ $\sigma = 0.74$) และการฝึกวินัยและรับผิดชอบในการทำงานจนสำเร็จ ($\mu = 4.34$ และ $\sigma = 0.75$) การสนใจใฝ่รู้ มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีความสุข ($\mu = 4.16$ และ $\sigma = 0.77$) การได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากแหล่งวิทยาการทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชน ($\mu = 4.10$ และ $\sigma = 0.74$) การฝึกคิดหลายวิธีจนสามารถทำรายงาน และนำเสนอผลการเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล ($\mu = 4.09$ และ $\sigma = 0.77$) การได้รับการเสริมแรงให้ทดลองวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และการเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ($\mu =$

4.07 และ $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ โดยประเด็นที่นักศึกษาที่เป็นประชากรมีความพึงพอใจต่ำที่สุด 2 ลำดับสุดท้าย คือ การฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรมหลากหลายจนค้นพบความถนัด และวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง ($\mu = 4.04$ และ $\sigma = 0.70$) และการได้รับการเสริมแรงให้ทดลองวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และการเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ($\mu = 4.07$ และ $\sigma = 0.75$)

ตารางที่ 10 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิต พหุเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของนักศึกษาสาขา ศึกษารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
	พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน						
1	การได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัส ชุมชน สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี	4.38	0.67	มาก	4.33	0.66	มาก
2	การฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรม หลากหลายจนค้นพบความถนัด และวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง	3.99	0.71	มาก	4.11	0.68	มาก
3	การเห็นแบบอย่างที่ดีและฝึกเผชิญ สถานการณ์ที่คาดคิดล่วงหน้าและคุณธรรม	4.18	0.75	มาก	4.20	0.73	มาก
4	การฝึกคิดหลายวิธี จนสามารถทำ รายงาน และนำเสนอผลการเรียนรู้ได้ อย่างมีเหตุผล	4.08	0.77	มาก	4.11	0.78	มาก
5	การได้รับการเสริมแรงให้ทดลอง วิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และการเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม	4.05	0.80	มาก	4.10	0.69	มาก
6	การได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากแหล่งวิทยาการทั้ง ในมหาวิทยาลัยและชุมชน	4.14	0.76	มาก	4.05	0.71	มาก
7	การสนใจใฝ่รู้ มีส่วนร่วมในการเรียน อย่างมีความสุข	4.14	0.80	มาก	4.18	0.75	มาก
8	การฝึกวินัยและรับผิดชอบในการ ทำงานจนสำเร็จ	4.24	0.72	มาก	4.12	0.74	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	รัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
9	การฝึกประเมินผลงานและปรับปรุงตนเองที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น	4.23	0.73	มาก	4.18	0.68	มาก
10	การมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบครบหลักสูตร	4.37	0.83	มาก	4.50	0.66	มาก
รวม		4.18	0.75	มาก	4.19	0.71	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น พบว่า ทั้ง 2 สาขาวิชาต่างมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ($\mu = 4.19$ และ $\sigma = 0.71$) สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ($\mu = 4.18$ และ $\sigma = 0.75$) เล็กน้อย และเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นมีแบบแผนคล้ายกับแบบแผนโดยรวมในประเด็นที่ระดับความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุด 2 ลำดับแรก คือ การมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบครบหลักสูตร ($\mu = 4.50$ และ $\sigma = 0.66$) และการได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ($\mu = 4.33$ และ $\sigma = 0.66$) แต่แตกต่างกับแบบแผนโดยรวมในประเด็นความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุด เนื่องจากระดับความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุดของนักศึกษาสาขาอื่นคือประเด็นการได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากแหล่งวิทยากรทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชน ($\mu = 4.05$ และ $\sigma = 0.71$) ขณะที่ความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุดของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์แตกต่างจากแบบแผนโดยรวมเนื่องจากวัดความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ($\mu = 4.38$ และ $\sigma = 0.67$) รองลงมาคือ การมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบครบหลักสูตร ($\mu = 4.37$ และ $\sigma = 0.63$) และการได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ($\mu = 4.33$ และ $\sigma = 0.66$) ตามลำดับ และคล้ายกับแบบแผนโดยรวมในประเด็นที่มีความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุด เนื่องจากความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุดคือประเด็นการได้รับการเสริมแรงให้ทดลองวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และการเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ($\mu = 4.05$ และ $\sigma = 0.80$)

3. ด้านการเตรียมการสอน

ความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเตรียมการสอนของผู้สอนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 11 และระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการเตรียมการสอนของผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 11 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นด้านการเตรียมการสอน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. การเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล	4.30	0.67	มาก	6
2. การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน	4.24	0.71	มาก	9
3. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อนเริ่มเรียน	4.34	0.66	มาก	4
4. การจัดชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.23	0.73	มาก	10
5. การเตรียมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศห้องเรียนที่เหมาะสม	4.21	0.73	มาก	11
6. การสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้เรียน	4.33	0.70	มาก	5
7. การเตรียมวิธีการสอนที่เหมาะสมกับประเด็นที่จะสอน	4.25	0.70	มาก	8
8. การเตรียมสื่อที่จะใช้ในการสอน	4.29	0.74	มาก	7
9. การสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน	4.15	0.78	มาก	12
10. การแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี	4.37	0.75	มาก	3
11. การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา	4.41	0.73	มาก	2
12. การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.43	0.74	มาก	1
รวม	4.30	0.72	มาก	

จากตารางที่ 11 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวมด้านการเตรียมการสอนของผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น พบแบบแผนโดยรวมว่าอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$ และ $\sigma = 0.72$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบแบบแผนระดับความพึงพอใจโดยรวมที่วาระระดับความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุด 3 ประเด็นแรก คือ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) การแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) ตามลำดับ โดยประเด็นที่นักศึกษามีระดับความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุดคือ การสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.78$)

ตารางที่ 12 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นด้านการเตรียมการสอน

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1	การเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล	4.17	0.70	มาก	4.46	0.61	มาก
2	การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน	4.16	0.74	มาก	4.33	0.66	มาก
3	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อนเริ่มเรียน	4.37	0.68	มาก	4.30	0.64	มาก
4	การจัดชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้	4.22	0.75	มาก	4.24	0.71	มาก
5	การเตรียมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศห้องเรียนที่เหมาะสม	4.17	0.76	มาก	4.25	0.70	มาก
6	การสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้เรียน	4.35	0.72	มาก	4.30	0.68	มาก
7	การเตรียมวิธีการสอนที่เหมาะสมกับประเด็นที่จะสอน	4.20	0.73	มาก	4.30	0.68	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
8	การเตรียมสื่อที่จะใช้ในการสอน	4.24	0.78	มาก	4.35	0.69	มาก
9	การสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน	4.12	0.75	มาก	4.18	0.81	มาก
10	การแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี	4.40	0.68	มาก	4.34	0.83	มาก
11	การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา	4.40	0.73	มาก	4.41	0.73	มาก
12	การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.46	0.70	มาก	4.40	0.78	มาก
	รวม	4.27	0.73	มาก	4.32	0.71	มาก

จากตารางที่ 12 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวมด้านการเตรียมการสอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$ และ $\sigma = 0.73$ และ $\mu = 4.32$ และ $\sigma = 0.71$) ซึ่งเมื่อจำแนกตามรายประเด็น นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์มีแบบแผนความพึงพอใจคล้ายกับแบบแผนโดยรวมในประเด็นความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\mu = 4.46$ และ $\sigma = 0.70$) การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา ($\mu = 4.40$ และ $\sigma = 0.73$) การแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี ($\mu = 4.40$ และ $\sigma = 0.68$) ตามลำดับ และคล้ายกับแบบแผนโดยรวมในประเด็นความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุดคือ การสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน ($\mu = 4.12$ และ $\sigma = 0.75$) ขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาอื่นมีแบบแผนของความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุดต่างไปจากแบบแผนโดยรวม กล่าวคือ นักศึกษาสาขาวิชาอื่นมีประเด็นความพึงพอใจระดับมากสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล ($\mu = 4.46$ และ $\sigma = 0.61$) การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา ($\mu = 4.41$ และ $\sigma = 0.73$) การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\mu = 4.40$ และ $\sigma = 0.78$) ตามลำดับ แต่ก็มีแบบแผนคล้ายกันในประเด็นที่ระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ การสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน ($\mu = 4.18$ และ $\sigma = 0.81$)

4. ด้านการดำเนินการสอน

ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการดำเนินการสอน โดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชา

รัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 13 และระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านด้านการดำเนินการสอนของผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 13 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการดำเนินการสอนของผู้สอนโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
		μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1.	การจัดบรรยายการสอนที่ปลูกหัวใจ จูใจ และเสริมแรง เน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ	4.09	0.83	มาก	12
2.	การเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.14	0.79	มาก	10
3.	การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้บททวนพื้นฐานภูมิปัญญาชุมชนบ้านเกิดของผู้เรียน	4.25	0.75	มาก	7
4.	การส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดและฝึกปฏิบัติปรับปรุงตนเอง	4.18	0.79	มาก	9
5.	การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.08	0.82	มาก	13
6.	การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์หลายรูปแบบ	4.18	0.81	มาก	9
7.	การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนได้สัมผัสกับปรากฏการณ์จริง	4.31	0.81	มาก	3
8.	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็นต่อวิธีการสอน	4.29	0.73	มาก	5
9.	การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม	4.27	0.68	มาก	6
10.	การใช้วิธีสอนที่ฝึกการคิด การวิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน	4.30	0.77	มาก	4
11.	การปลูกฝังระเบียบวินัยค่านิยมและคุณธรรมแบบไทยๆ	4.31	0.75	มาก	3
12.	การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.13	0.72	มาก	11
13.	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนระหว่างการสอน	4.32	0.74	มาก	2

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
		μ	μ	μ	μ
14.	การใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยผู้เรียน	4.18	0.78	มาก	9
15.	การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.24	0.80	มาก	8
16.	การเปิดโอกาสให้สอบถามข้อสงสัยได้ทุกช่องทาง	4.30	0.77	มาก	4
17.	การเปิดโอกาสให้ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุม	4.33	0.74	มาก	2
18.	การเตรียมความพร้อมพื้นฐานการเรียนรู้ (ปี 1) สำหรับการเรียนรู้ปีที่สูงขึ้นไป	4.27	0.77	มาก	6
19.	การส่งเสริมและกระตุ้นการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน	4.34	0.77	มาก	1
20.	การกระตุ้นจินตนาการสำหรับการดำเนินชีวิตอนาคต	4.27	0.8	มาก	6
	รวม	4.30	0.72	มาก	

จากตารางที่ 13 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวมด้านการดำเนินการสอนของผู้สอนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$ และ $\sigma = 0.72$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบแบบแผนโดยรวมที่ว่านักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชา มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 3 ประเด็นแรก คือ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) การเข้าใจในหลักพุทธศาสนา ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) การแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี ($\mu = 4.36$ และ $\sigma = 0.66$) ตามลำดับ โดยประเด็นที่นักศึกษามีความพึงพอใจระดับมากที่สุดคือการสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.78$)

ตารางที่ 14 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชา
เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการดำเนินการสอนของผู้สอนของ
นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1	การจัดบรรยากาศการสอนที่ปลูกเร้าใจ จูงใจ และเสริมแรง เน้นผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้เต็มศักยภาพ	3.98	0.84	มาก	3.23	0.79	ปานกลาง
2	การเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและ แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.10	0.75	มาก	4.18	0.83	มาก
3	การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อ ส่งเสริมเน้นผู้เรียนได้ใช้บทพวน พื้นฐานภูมิปัญญาชุมชนบ้านเกิดของผู้เรียน	4.24	0.73	มาก	4.25	0.78	มาก
4	การส่งเสริมเน้นผู้เรียนฝึกคิดและฝึก ปฏิบัติปรับปรุงตนเอง	4.10	0.76	มาก	4.28	0.82	มาก
5	การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.02	0.84	มาก	4.14	0.80	มาก
6	การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อ ส่งเสริมเน้นผู้เรียนได้เรียนรู้อย่าง สร้างสรรค์หลายรูปแบบ	4.08	0.82	มาก	4.30	0.79	มาก
7	การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนได้สัมผัสกับ ปรากฏการณ์จริง	4.28	0.80	มาก	4.33	0.83	มาก
8	การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดง ความเห็นต่อวิธีการสอน	4.21	0.75	มาก	4.37	0.69	มาก
9	การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยกระบวนการกลุ่ม	4.19	0.71	มาก	4.36	0.64	มาก
10	การใช้วิธีสอนที่ฝึกการคิด การวิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียน	4.29	0.77	มาก	4.30	0.78	มาก
11	การปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และ คุณธรรมแบบไทย ๆ	4.24	0.78	มาก	4.39	0.70	มาก
12	การสังเกตและประเมินพัฒนาการ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.04	0.74	มาก	4.23	0.69	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
13	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนระหว่างการสอน	4.35	0.72	มาก	4.28	0.77	มาก
14	การใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยผู้เรียน	4.12	0.75	มาก	4.25	0.81	มาก
15	การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.15	0.85	มาก	4.34	0.72	มาก
16	การเปิดโอกาสให้สอบถามข้อสงสัยได้ทุกช่องทาง	4.32	0.79	มาก	4.28	0.77	มาก
17	การเปิดโอกาสให้ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุม	4.28	0.74	มาก	4.39	0.73	มาก
18	การเตรียมความพร้อมพื้นฐานการเรียนรู้ (ปี 1) สำหรับการเรียนปีที่สูงขึ้น	4.23	0.79	มาก	4.23	0.73	มาก
19	การส่งเสริมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน	4.32	0.77	มาก	4.35	0.79	มาก
20	การกระตุ้นจินตนาการสำหรับการดำเนินชีวิตอนาคต	4.24	0.81	มาก	4.31	0.83	มาก
	รวม	4.19	0.78	มาก	4.24	0.76	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของผู้สอนในด้านการดำเนินการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.77$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุด คือ ข้อ 19 การส่งเสริมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน ($\mu = 4.35$ และ $\sigma = 0.77$) รองลงมาคือ ข้อ 17 การเปิดโอกาสให้ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุม ($\mu = 4.32$ และ $\sigma = 0.74$) ข้อ 7 การจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนได้สัมผัสกับปรากฏการณ์จริง ($\mu = 4.31$ และ $\sigma = 0.81$) ข้อ 11 การปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และคุณธรรมแบบไทย ๆ ($\mu = 4.31$ และ $\sigma = 0.75$) ข้อ 13 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนระหว่างการสอน ($\mu = 4.31$ และ $\sigma = 0.75$) ข้อ 10 การใช้วิธีสอนที่ฝึกการคิด การวิเคราะห์ และการสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ($\mu = 4.30$ และ $\sigma = 0.77$) ข้อ 16 การเปิดโอกาสให้สอบถามข้อสงสัยได้ทุก

ช่องทาง ($\mu = 4.30$ และ $\sigma = 0.77$) ข้อ 20 การกระตุ้นจินตนาการสำหรับการดำเนินชีวิตอนาคต ($\mu = 4.29$ และ $\sigma = 0.81$) ข้อ 18 การเตรียมความพร้อมพื้นฐานการเรียนรู้ (ปี 1) สำหรับการเรียนปีที่สูงขึ้นต่อไป ($\mu = 4.28$ และ $\sigma = 0.77$) ข้อ 8 การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็นต่อวิธีการสอน ($\mu = 4.28$ และ $\sigma = 0.72$) ข้อ 9 การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ($\mu = 4.27$ และ $\sigma = 0.68$) ข้อ 4 การส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดและฝึกปฏิบัติปรับปรุงตนเอง ($\mu = 4.19$ และ $\sigma = 0.79$) ข้อ 15 การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.80$) ข้อ 6 การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์หลายรูปแบบ ($\mu = 4.19$ และ $\sigma = 0.79$) ข้อ 14 การใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน ($\mu = 4.18$ และ $\sigma = 0.78$) ข้อ 3 การจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้บทวนพื้นฐานภูมิปัญญาชุมชนบ้านเกิดของผู้เรียน ($\mu = 4.25$ และ $\sigma = 0.75$) ข้อ 2 การเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.77$) ข้อ 12 การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.12$ และ $\sigma = 0.72$) ข้อ 1 การจัดบรรยากาศการสอนที่ปลุกเร้าใจ จูงใจ และเสริมแรง เน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ ($\mu = 4.09$ และ $\sigma = 0.83$) และข้อ 5 การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\mu = 4.08$ และ $\sigma = 0.83$) ตามลำดับ

4. ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล

ระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูลโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 15 และระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 15 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูลโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
		μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1.	มีความรู้ความเข้าใจ และรับนโยบายของมหาวิทยาลัย ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.16	0.74	มาก	7
2.	ชุมชน/หน่วยงานภายนอกเหล่านี้มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.18	0.77	มาก	6
3.	สนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.16	0.70	มาก	7
4.	เป็นเครือข่ายการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศในชุมชน/ สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.12	0.77	มาก	8
5.	สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับผู้เรียนตาม ความเหมาะสมและความจำเป็น	4.24	0.70	มาก	4
6.	ต้อนรับ เอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น และ ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	4.20	0.76	มาก	5
7.	ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน	4.12	0.75	มาก	8
8.	เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่มีรูปธรรมชัดเจน	4.26	0.76	มาก	3
9.	มีบทบาทและส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนและช่วยเสริมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียน	4.24	0.78	มาก	4
10.	ชุมชน/หน่วยงานมีความพึงพอใจที่มีส่วนร่วมใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.31	0.75	มาก	1
11.	ชุมชน/หน่วยงานยังยินดีต้อนรับผู้เรียนอีกครั้งเมื่อ ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม	4.30	0.78	มาก	2
รวม		4.21	0.75	มาก	

จากตารางที่ 15 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูลโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่า

อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$ และ $\sigma = 0.75$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายประเด็น พบแบบแผนโดยรวมที่ว่า ความพึงพอใจที่มีระดับสูงสุด 3 ประเด็นแรก คือ ชุมชน/หน่วยงานยังยินดีต้อนรับผู้เรียนอีกครั้งเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ($\mu = 4.31$ และ $\sigma = 0.75$) ชุมชน/หน่วยงานมีความพึงพอใจ ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.30$ และ $\sigma = 0.79$) เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีรูปธรรมชัดเจน ($\mu = 4.26$ และ $\sigma = 0.76$) ตามลำดับ โดยประเด็นที่นักศึกษามีความพึงพอใจระดับต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้ายคือ การเป็นเครือข่ายการเรียนรู้โดยจัดบรรยายในชุมชน/สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\mu = 4.12$ และ $\sigma = 0.77$) ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน ($\mu = 4.12$ และ $\sigma = 0.75$) และสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.16$ และ $\sigma = 0.70$)

ตารางที่ 16 แสดงระดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูลของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์			สาขาวิชาอื่น		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1	มีความรู้ความเข้าใจ และรับนโยบายของมหาวิทยาลัยในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	0.77	มาก	4.22	0.70	มาก
2	ชุมชน/หน่วยงานภายนอกเหล่านี้มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.10	0.80	มาก	4.27	0.77	มาก
3	สนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.17	0.69	มาก	4.16	0.72	มาก
4	การเป็นเครือข่ายการเรียนรู้โดยจัดบรรยายในชุมชน/สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.03	0.80	มาก	4.22	0.72	มาก
5	สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับผู้เรียนตามความเหมาะสมและความจำเป็น	4.23	0.71	มาก	4.25	0.70	มาก
6	ต้อนรับเอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	4.25	0.73	มาก	4.14	0.80	มาก

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์					
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
7	ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน	4.04	0.78	มาก	4.22	0.70	มาก
8	เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีรูปธรรมชัดเจน	4.21	0.80	มาก	4.33	0.33	มาก
9	มีบทบาทและส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยเสริมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียน	4.20	0.77	มาก	4.28	0.80	มาก
10	ชุมชน/หน่วยงานมีความพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.26	0.76	มาก	4.37	0.74	มาก
11	ชุมชน/หน่วยงานยังยินดีต้อนรับผู้เรียนอีกครั้งเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม	4.27	0.82	มาก	4.34	0.74	มาก
	รวม	4.17	0.77	มาก	4.25	0.70	มาก

จากตารางที่ 16 แสดงระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูลของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นจำแนกตามสาขาวิชา พบว่าแต่ละสาขาวิชาได้รับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกัน แต่ของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นสูงกว่าของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ($\mu = 4.25$ และ $\sigma = 0.70$ กับ $\mu = 4.17$ และ $\sigma = 0.77$) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายสาขาวิชาและรายประเด็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2 ลำดับแรก พบว่าทั้ง 2 สาขาวิชา มีแบบแผนของความคล้ายคลึงกับแบบแผนโดยรวม กล่าวคือ ประเด็นย่อยความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุดของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คือ ชุมชน/หน่วยงานมีความพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.17$ และ $\sigma = 0.77$) และชุมชน/หน่วยงานยังยินดีต้อนรับผู้เรียนอีกครั้งเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ($\mu = 4.17$ และ $\sigma = 0.77$) โดยประเด็นความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุด 2 ลำดับสุดท้ายของนักศึกษาทั้ง 2 สาขาวิชา มีแบบแผนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุด

2 ลำดับสุดท้ายได้แก่ การเป็นเครือข่ายการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศในชุมชน/สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\mu = 4.03$ และ $\sigma = 0.80$) และการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน ($\mu = 4.04$ และ $\sigma = 0.78$) และสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุด 2 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ การต้อนรับเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่น และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ($\mu = 4.14$ และ $\sigma = 0.80$) และการสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.16$ และ $\sigma = 0.72$)

สรุประดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 17 และระดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้เรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น รายละเอียดแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 17 แสดงสรุประดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจโดยรวม			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการเลือกใช่วิธีการสอน	4.15	0.74	มาก	4
2. ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.24	0.71	มาก	2
3. ด้านการเตรียมการสอนของผู้สอน	4.30	0.72	มาก	1
4. ด้านการสอนของผู้สอน	4.24	0.77	มาก	2
5. ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/ หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล	4.21	0.75	มาก	3
รวม	4.23	0.74	มาก	

จากตารางที่ 17 แสดงสรุประดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.74$) ซึ่งเมื่อจำแนกประเด็นออกเป็น 5 ด้าน พบแบบแผนโดยรวมที่ว่าความพึงพอใจด้านการเตรียมการสอนของผู้สอน

มีระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.71$) และด้านการสอนของผู้สอน ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.77$) ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล ($\mu = 4.21$ และ $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ โดยประเด็นที่นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจระดับต่ำที่สุด คือ ด้านการเลือกใช้วิธีการสอน ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.74$)

ตารางที่ 18 แสดงสรุประดับความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

ที่	รายการประเมิน	สาขาวิชารัฐศาสตร์				สาขาวิชาอื่น			
		μ	σ	แปลผล	ลำดับ	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1.	ด้านการเลือกใช้วิธีการสอน	4.13	0.73	มาก	5	4.18	0.76	มาก	4
2.	ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.18	0.75	มาก	3	4.19	0.71	มาก	3
3.	ด้านการเตรียมการสอนของผู้สอน	4.27	0.73	มาก	2	4.32	0.71	มาก	1
4.	ด้านการสอนของผู้สอน	4.30	0.72	มาก	1	4.19	0.78	มาก	3
5.	ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล	4.17	0.77	มาก	4	4.25	0.70	มาก	2
รวม		4.20	0.73	มาก		4.23	0.73	มาก	

จากตารางที่ 18 แสดงสรุประดับความพึงพอใจต่อการใช่วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่าทั้ง 2 สาขาวิชาความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกตามสาขาวิชาพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นโดยรวมสูงกว่าของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.73$ กับ $\mu = 4.20$ และ $\sigma = 0.73$) และพบว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่นมีแบบแผนความพึงพอใจด้านที่มีระดับสูงที่สุดคล้ายกับแบบแผนโดยรวม กล่าวคือ ความพึงพอใจที่มีระดับสูงที่สุด คือ ด้านการเตรียมการสอนของผู้สอน ($\mu = 4.32$ และ $\sigma = 0.71$) แม้ความพึงพอใจด้านที่มีลำดับรองลงมาจะแตกต่างกันบ้าง ขณะที่นักศึกษา

สาขาวิชารัฐศาสตร์มีแบบแผนความพึงพอใจด้านที่มีมีระดับสูงสุดแตกต่างจากแบบแผนของโดยรวม กล่าวคือ ความพึงพอใจที่มีระดับสูงสุด คือ ด้านการสอนของผู้สอน ($\mu = 4.30$ และ $\sigma = 0.72$) และความพึงพอใจด้านที่มีลำดับรองลงมาจะแตกต่างกันไปบ้าง ส่วนความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุดของทั้ง 2 สาขาวิชานั้นจะมีแบบแผนคล้ายแบบแผนโดยรวมเหมือนกันในด้านการเลือกใช้วิธีการสอน ($\mu = 4.13$ และ $\sigma = 0.73$ กับ $\mu = 4.18$ และ $\sigma = 0.76$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นสำคัญเปรียบเทียบกับนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อวิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนของนักศึกษาปีที่ 1 โดยประชากรของการศึกษา คือ นักศึกษาที่เรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 182 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และ T-test Independent) ผลการศึกษามีตามลำดับดังนี้

สรุป

ประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีจำนวน 182 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 และเป็นเพศหญิง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 ตามลำดับ แยกเป็นกลุ่มเรียนที่ 3 จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 และอยู่ในกลุ่มเรียนที่ 4 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 ตามลำดับ และสังกัดสาขาวิชารัฐศาสตร์มากที่สุด จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมาคือ สาขาวิชาอื่น จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 (แบ่งเป็นสาขาวิชาสถาปัตยกรรมฯ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 การประมงฯ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 เศรษฐศาสตร์เกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 และบัญชี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ) และมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คือ มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาคือ จังหวัดเชียงราย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และจังหวัด

ลำปาง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 นอกจากนั้นรวมจังหวัดอื่นในประเทศไทยนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งข้อค้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษามีดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนจากการใช้วิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์พบว่า ก่อนเรียน-หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 8.20 และ 12.05 กับของนักศึกษาสาขาอื่นคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 7.33 และ 11.01 โดยวัดความแตกต่างได้ร้อยละ 21.37 กับ ร้อยละ 20.44 ตามลำดับ และถึงแม้โดยรวมจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความแตกต่างเหล่านั้นสูงไม่เกินร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.74$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกประเด็นออกเป็น 5 ด้าน พบแบบแผนโดยรวมที่ว่าความพึงพอใจที่มีระดับสูงสุดคือ ด้านการเตรียมการสอนของผู้สอนมีระดับสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.71$) และด้านการสอนของผู้สอน ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.77$) ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล ($\mu = 4.21$ และ $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ และความพึงพอใจที่มีระดับต่ำที่สุดคือ ด้านการเลือกใช้วิธีการสอน ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.74$) และเมื่อจำแนกพิจารณาตามสาขาวิชา พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นต่างใจอยู่ในระดับมาก และระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นสูงกว่าของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.73$ กับ $\mu = 4.20$ และ $\sigma = 0.73$)

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์พบว่า ก่อนเรียน-หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 8.20 และ 12.05 กับของนักศึกษาสาขาอื่นคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียนคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 7.33 และ 11.01 โดยวัดความแตกต่างได้ร้อยละ 21.37 กับ ร้อยละ 20.44 ตามลำดับ และถึงแม้โดยรวมจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความแตกต่างเหล่านั้นสูงไม่เกินร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครั้งแรกของผู้สอน จึงยังมีจุดอ่อนที่ต้องการการปรับปรุงแก้ไขอีกหลายด้าน เช่น เทคนิคและวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้นต่อไป และจากการเปรียบเทียบระหว่างของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นที่พบว่า ทั้งคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเฉลี่ยนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น (8.21 และ 12.05 กับ 7.33 และ 11.01) แม้ร้อยละของความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์สูงกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่นเล็กน้อย (ร้อยละ 21.37 กับร้อยละ 20.44) ก็ตาม แสดงว่าวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้ได้เหมาะสมกับนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์มากกว่านักศึกษาสาขาวิชาอื่น ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์มีพื้นฐานมาจากสายสังคมศาสตร์ แต่นักศึกษาสาขาวิชาอื่นเป็นนักศึกษาที่มีพื้นฐานมาจากสายวิทยาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์หรือทำกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน แต่ชอบกิจกรรมแบบปัจเจกชนในกิจกรรมการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการทำงานเดี่ยวมากกว่า รวมถึงยังมีความชอบที่จะให้อาจารย์บรรยายความรู้ให้จดจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ด้วยตนเองหรือด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม

2. ระดับความพึงพอใจต่อการใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยรวม 5 ด้านของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.74$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกประเด็นออกเป็น 5 ด้าน พบแบบแผนโดยรวมที่ว่าความพึงพอใจที่เรียงลำดับจากระดับสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอนของผู้สอนและรองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.71$) และด้านการสอนของผู้สอน ($\mu = 4.24$ และ $\sigma = 0.77$) ด้านบทบาทของผู้นำชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล ($\mu = 4.21$ และ $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ โดยประเด็นที่นักศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจระดับต่ำที่สุด คือ ด้านการเลือกใช้วิธีการสอน ($\mu = 4.15$ และ $\sigma = 0.74$) และเมื่อจำแนกพิจารณาสรุปรายสาขาวิชาของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่นพบว่าทั้ง 2 สาขาวิชาความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แม้ระดับความพึงพอใจโดยรวมของนักศึกษาสาขาวิชาอื่นสูงกว่าของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ($\mu = 4.23$ และ $\sigma = 0.73$ กับ $\mu = 4.20$ และ $\sigma = 0.73$) ซึ่งอาจเป็นเพราะนักศึกษาสาขาวิชาอื่นส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานสายวิทยาศาสตร์ที่พบกับการสอนแบบบรรยายที่มุ่งสอนให้ท่อง ให้จด และให้จำเป็นส่วนใหญ่จึงชื่นชอบการใช้วิธีสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่านักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสายสังคมเป็นส่วนใหญ่ แม้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต่ำกว่าของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยของเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอน

1.1 ควรเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนที่เน้นให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ควรนำเทคนิคการสอนที่หลากหลายรูปแบบที่เป็นยุทธศาสตร์รูปแบบใหม่ที่จะเกิดผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 ควรพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยศึกษาวิธีสร้างหรือผลิตสื่อการสอนในรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น

1.5 ควรร่วมมือกันวางแผนการสอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนการสอน เทคนิคกระบวนการ รวมถึงรูปแบบการวัดผล ประเมินผล ร่วมกันในกลุ่มครูผู้สอน

1.6 ควรศึกษาเทคนิควิธีการที่หลากหลายที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ และเป็นระบบ โดยยึดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในเรื่องนี้ต่อเนื่องทุกภาคการศึกษาเพื่อจะได้เห็นพัฒนาการการปรับปรุงการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นของผู้สอนที่จะใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีความเหมาะสมต่อเนื้อหาวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2 ควรให้เพิ่มประเด็นข้อมูลในส่วนของอิทธิพลจากการนำสื่อการสอนมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ควรมีการศึกษาการใช้วิธีการสอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในมุมมองอื่นอีกนอกจากมุมมองเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาสาขาวิชาที่ต่างกันเช่นนี้เพียงอย่างเดียว

2.4 ควรมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในมุมมองของการประยุกต์ใช้แนวคิดวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544ก). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544ข). ผังมโนทัศน์ กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพฯ.
- กรมสามัญศึกษา.(2539) การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการจัดทำแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. พรึกหวานกราฟฟิค.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2544). ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. (2541). กระแสการปฏิรูปการศึกษา. สานปฏิรูป. 1(8). 11.
- ทิตนา เขมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : CIPPA MODEL. วารสารครุศาสตร์. 27(3). 1 - 17.
- ธนู อุทธิกุล. (2542). “การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”. วารสารวิชาการ กรมวิชาการ. 2/6 (มิถุนายน 2542). 42 - 49.
- ธนาธิป ฉัตรภูมิ. (2544). การเรียนรู้แบบผู้เรียนสำคัญที่สุด. สานปฏิรูป ฉบับที่ 6 มิถุนายน.
- ประชัน เขียววัน. (2545) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนมวรรณ วุฒิสาร. (2544). สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูสังกัดศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2544). การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development). โรงพิมพ์เรือนแก้ว, กรุงเทพฯ. พิมพ์ครั้งที่ 8.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- ยุทธชัย อุทัยวรรณ เณลิมชัย และกลุ่มแม่บ้านเรียนปัญญากร. (2543). รายงานการวิจัยรูปแบบและพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

มปท.,

รังรอง หงส์รัตน์. (2543). ทศนคติที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของพนักงาน
ครูเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัทแอล.
ที.เพรส จำกัด.

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ (2551) คู่มือการควบคุมภายใน วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วีระวัฒน์ พูนทวี. (2538). การสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. เอกสารประกอบการสอนวิชา 058410.

เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). โครงสร้างใหม่กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร
: หจก. ภาพพิมพ์.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี จำกัด.

สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2543) การเขียนแผนการสอนแนวปฏิรูปการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ.
นครสวรรค์ : หจก.ริมปิงการพิมพ์.

สุรัช แซ่อึ้ง. (2546). แนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสายช่าง
อุตสาหกรรมโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสาวลักษณ์ เรืองศรี. (2544). กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแผนกช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม
โรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

อำพันธ์ เรือแก้ว. (2547) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา
อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

แบบสำรวจความคิดเห็นต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน

แบบสำรวจความคิดเห็นต่อวิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิชาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

คำชี้แจง เป็นการวิจัยการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงการเรียนการสอนวิชานี้ต่อไป ข้อมูลที่ต้องการมี 4 ตอน จึงขอความร่วมมือจากผู้เรียนทุกคนกรอกเครื่องหมายถูก() ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และ น้อยที่สุด (1)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. กลุ่มเรียนที่
3. สาขาวิชาที่เรียน
4. ภูมิลำเนาเดิม จังหวัด
5. ความคิดเห็นทั่วไป

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5.1	ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5.2	ความคิดเห็นต่อการออกไปศึกษาข้อมูลในชุมชนหน่วยงานภายนอก					
5.3	ความคิดเห็นต่อการทำรายงานเดี่ยว					
5.4	ความคิดเห็นต่อการนำเสนอรายกลุ่ม					
5.6	ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน คือ การนำเสนอและเสวนาร่วมกันทั้ง 2 กลุ่มเรียนในห้องประชุมใหญ่					

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5.7	ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน คือ การร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมเศรษฐกิจพอเพียงร่วมสมัย					
5.8	ความคิดเห็นที่จะใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศทุกระดับ					

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสชุมชน และสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี					
2	ผู้เรียนฝึกปฏิบัติและทำกิจกรรมหลากหลายจนค้นพบความถนัดและวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง					
3	ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดีและฝึกเผชิญสถานการณ์จนเกิดจิตสำนึกและคุณธรรม					
4	ผู้เรียนฝึกคิดหลายวิธี จนสามารถทำรายงาน และนำเสนอผลการเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล					
5	ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ทดลองวิธีการแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม					

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้จากแหล่งวิทยาการทั้งในมหาวิทยาลัยและชุมชน					
7	ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีความสุข					
8	ผู้เรียนฝึกวินัยและรับผิดชอบในการทำงานจนสำเร็จ					
9	ผู้เรียนฝึกประเมินผลงานและปรับปรุงตนเองที่จะยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น					
10	ผู้เรียนมั่นใจในตนเองที่จะเป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนต่อไปจนจบหลักสูตร					

11. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

11.1 ปัญหาอุปสรรค.....

.....

11.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการสอนของผู้สอน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความถี่เห็น				
		5	4	3	2	1
	การเตรียมการสอน					
1	ผู้สอนเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล					
2	ผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในบทเรียน					
3	ผู้สอนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีก่อนเริ่มเรียน					
4	ผู้สอนจัดชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้					
5	ผู้สอนเตรียมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศห้องเรียนที่เหมาะสม					
6	ผู้สอนสร้างความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้เรียน					
7	ผู้สอนเตรียมวิธีการสอนที่เหมาะสมกับประเด็นที่จะสอน					
8	ผู้สอนเตรียมสื่อที่จะใช้ในการสอน					
9	ผู้สอนมีการสำรวจพื้นฐานผู้เรียนก่อนสอน					
10	ผู้สอนแสดงตัวเป็นต้นแบบที่ดี					
11	ผู้สอนเข้าใจในหลักพุทธศาสนา					
12	ผู้สอนมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน					

ท.	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
13	<u>การดำเนินการสอน</u> ผู้สอนจัดบรรยากาศการสอนที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรง เน้นผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ					
14	ผู้สอนเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตา ต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง					
15	ผู้สอนจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมเน้นผู้เรียน ได้ใช้ทบทวนพื้นฐานภูมิปัญญาชุมชนบ้านเกิดของผู้เรียน					
16	ผู้สอนส่งเสริมเน้นผู้เรียนฝึกคิดและฝึกปฏิบัติปรับปรุงตนเอง					
17	ผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					
18	ผู้สอนจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมเน้นผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์หลายรูปแบบ					
19	ผู้สอนจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียนได้สัมผัสกับปรากฏการณ์จริง					
20	ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็นต่อการจัดการเรียน การสอน					
21	ผู้สอนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม					
22	ผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ฝึกการคิด การวิเคราะห์ และการสรุป องค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน					

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
23	ผู้สอนปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม และคุณธรรมแบบไทย ๆ					
24	ผู้สอนสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
25	ผู้สอนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนระหว่างการสอน					
26	ผู้สอนใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน					
27	ผู้สอนแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง					
28	ผู้สอนเปิดโอกาสให้สอบถามข้อสงสัยได้ทุกช่องทาง					
29	ผู้สอนเปิดโอกาสให้ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุม					
30	ผู้สอนได้เตรียมความพร้อมพื้นฐานการเรียนรู้ (ปี 1) สำหรับ การเรียนรู้ปีที่สูงขึ้นไป					
31	ผู้สอนส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน					
32	ผู้สอนกระตุ้นจินตนาการสำหรับการดำเนินชีวิตอนาคต					

33. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

33.1 ปัญหาอุปสรรค.....

.....

33.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

ตอนที่ 4 บทบาทของผู้ชุมชน/หน่วยงานที่ผู้เรียนออกไปศึกษาข้อมูล

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	มีความรู้ความเข้าใจ และรับทราบนโยบายของมหาวิทยาลัย ในกระบวนการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2	ชุมชน/หน่วยงานภายนอกเหล่านี้มีสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
3	สนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4	เป็นเครือข่ายการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศในชุมชน/สถานที่ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
5	สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับผู้เรียนตาม ความเหมาะสมและความจำเป็น					
6	ต้อนรับ เอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น และส่งเสริม การเรียนรู้แก่ผู้เรียน					
7	ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจน ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน					
8	เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นเป็นศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงที่มีรูปธรรมชัดเจน					
9	มีบทบาทและส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนและช่วยเสริมความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียน					
10	ชุมชน/หน่วยงานมีความพึงพอใจที่มีส่วนร่วมในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
11	ชุมชน/หน่วยงานยังยินดีต้อนรับผู้เรียนอีกครั้งเมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม					

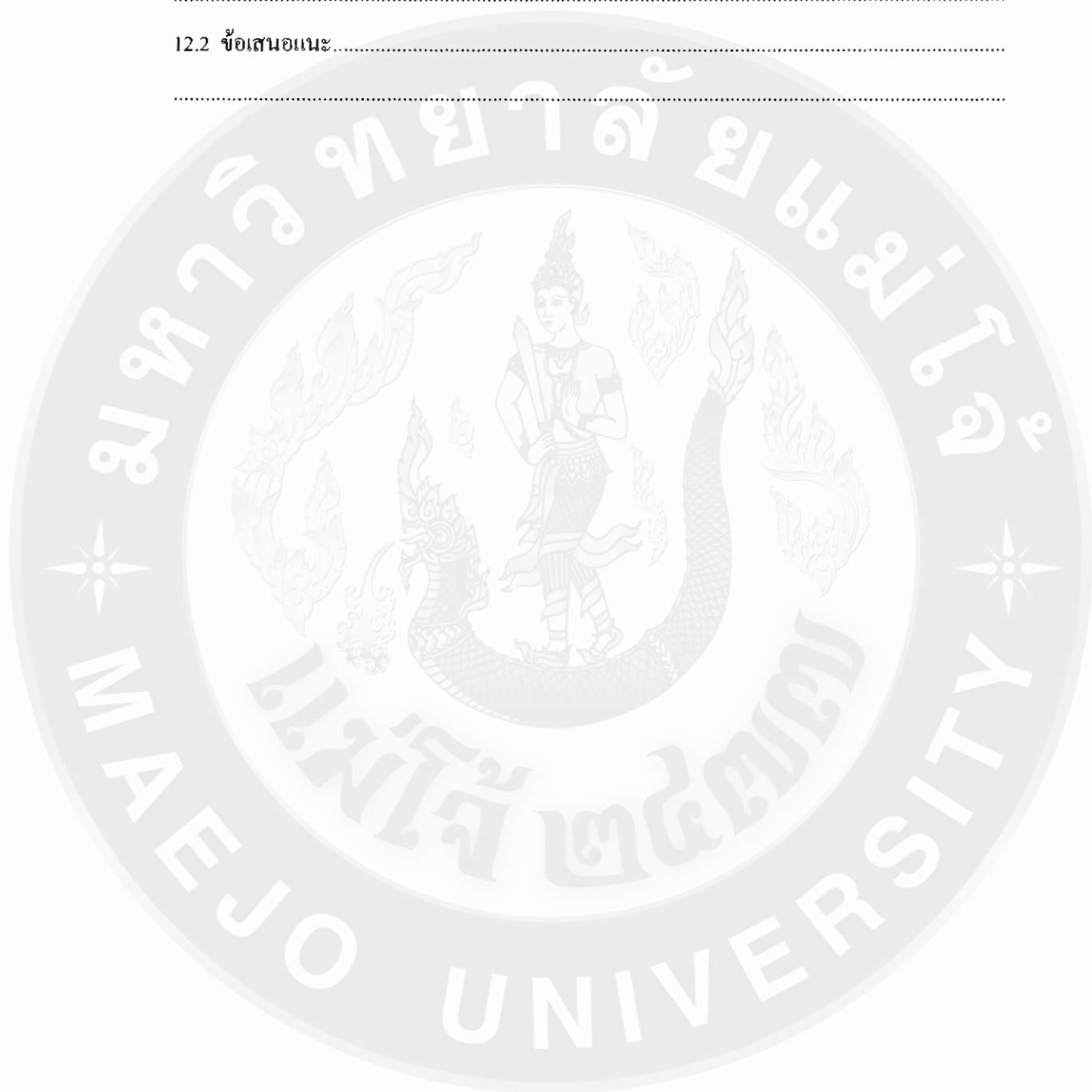
12. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

12.1 ปัญหาอุปสรรค.....

.....

12.2 ข้อเสนอแนะ.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นายชัยวัฒน์ หน่อรัตน์

ภูมิลำเนาเดิม จังหวัดลำพูน

ประวัติการศึกษา

- 2525 คุรุศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) วิทยาลัยครูลำปาง จังหวัดลำปาง
- 2538 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2546 สังคมสงเคราะห์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารสังคม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ประชากรศาสตร์) (Ph.D. Candidate)
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติการทำงาน

- 2525 นักพัฒนาชุมชน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
- 2531 เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กองวิชาการและแผนงาน
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- 2538 หัวหน้างานแผนและโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
สำนักงานเลขานุการกรม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
- 2541 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กองวิชาการและแผนงาน กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย
- 2545 นักพัฒนาระบบบริหาร กลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย
- 2549 อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- 2550 ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- 2553 อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ปัจจุบัน)